

ACTA

van de

GENERALE SYNODE

van de

Christelijke Gereformeerde Kerken

in Nederland

UTRECHT-WEST / NUNSPEET

27 augustus - 17 november 2004

BIDSTOND

Voorafgaande aan de generale synode werd op donderdagavond 26 augustus 2004 in de Pniëlkerk te Utrecht een bidstond gehouden.

In deze dienst, belegd door de kerkenraad van de roepende kerk van Utrecht-West, ging voor de preses van de synode van Leeuwarden/Nunspeet 2001, ds. J. Plantinga, emeritus-predikant van Groningen.

Ds. Plantinga bediende het Woord uit Hand. 12 : 5 en 12b onder het thema:

Boven bidden en denken

Na de bediening van het Woord werd het werk van de generale synode in gebed hartelijk aan de Heere opgedragen.

EERSTE ZITTING

vrijdag 27 augustus, 10.00 - 11.45 uur

Artikel 1

Opening

Namens de roepende kerk van Utrecht-West opent de preses van de kerkenraad, ds. J. Westerink, de vergadering van afgevaardigden naar de generale synode. Hij laat zingen Psalm 122 : 1 en 3, leest Psalm 122 en gaat voor in gebed.

Artikel 2

Openingswoord

Ds. Westerink spreekt het volgende openingswoord:

Geachte afgevaardigden en preadviseurs,
geliefde broeders in de Heere,

Toen ds. B.J. Oosterhoff namens de roepende gemeente van Utrecht, die destijds nog ongedeeld was, de generale synode van 1947 opende, verklaarde hij dat kerkenraad en gemeente van Utrecht het als een grote eer gevoelden dat 'gij thans na zovele jaren wederom in ons midden in generale synode zijt saamgekomen om de belangen van Gods Koninkrijk en die van onze geliefde Christelijke Gereformeerde Kerk te behartigen'. In die woorden klinkt iets van het slaken van een verzuchting: het werd echt weer eens tijd voor Utrecht!

Ds. Oosterhoff had reden om het zo te zeggen en hij lichtte dat ook toe. Ik citeer weer uit de Acta van 1947: 'De plaats waar gij thans vergadert, is in het synodale leven onzer Kerk geen novum. Het was te Utrecht, dat op 20 juli 1892 enkele leden van de Kerk der Afscheiding samenkwamen, die verklaarden 'met grote droefheid van de vereniging van de Chr. Geref. Kerk met de Nederl. Ger. Kerken te hebben vernomen' en besloten te blijven wat men tot 17 juni 1892 was, nl. de wettige voortzetting van de aloude Gereformeerde Kerk in deze landen, onder de naam van de Christelijke Gereformeerde Kerk in Nederland.'

Hij vervolgt dan: 'Hoewel de eerste officiële synode van de voortbestaande Christelijke Gereformeerde Kerk werd gehouden op 3 en 4 januari 1893 in Den Haag, werd de volgende synode op 25 tot en met 27 juli van dat jaar gehouden in Utrecht. Nadien heeft de synode tot aan 1919 onafgebroken ieder jaar in Utrecht vergaderd. Het is dus niet de eerste maal dat de synode in Utrecht in vergadering bijeenkomt, hoewel het nu (in 1947 dus, JW) reeds bijna 30 jaar geleden is, dat de laatste synode onzer Kerk in deze plaats vergaderd was'. Oosterhoff constateert dan met kennelijke vreugde: 'thans heeft de synode haar welbekende omgeving teruggevonden waar zo dikwijls uit liefde tot het beginsel gestreden werd voor het heil der Christelijke Gereformeerde Kerk'.

U zult begrijpen, broeders, dat deze woorden de kerk van Utrecht-West, die de generale synode van onze kerken in het jaar onzes Heeren 2004 bijeen mag roepen, uit het hart gegrepen zijn. Weliswaar is onze gemeente een dochter, een jaar na de synode van 1947 ontstaan uit de Utrechtse moedergemeente. Weliswaar heeft onze gemeente, geboren als de kerk van Utrecht-Noord, sinds een aantal jaren een andere naam, zoals dat bij dochters wel vaker gebeurt wanneer ze vol-

wassen worden – de gemeente heet nu Utrecht-West – en is ze inmiddels diverse malen verhuisd, totdat ze sinds een aantal jaren haar woning gevonden heeft in de prachtige Mattheüskerk, niet ver hier vandaan. Toch wil zij graag staan in de traditie waar ds. Oosterhoff van sprak. Ook wij zeggen dus op onze beurt: wij zijn blij dat de synode haar oude welbekende omgeving heeft teruggevonden. En wij menen vandaag nog meer reden te hebben om te zeggen: het is tijd voor Utrecht. Toen Oosterhoff de synode opende, was het 28 jaar geleden dat de synode voor het laatst in Utrecht vergaderde. Nu zijn er 57 jaren verstreken sinds de laatste synode van Utrecht. Wie de lijst van de afgevaardigden bestudeert, ontdekt dat nog slechts één van de afgevaardigden van die synode in leven is, de 87-jarige emerituspredikant van Nunspeet, die toen de jongste afgevaardigde was.

Overigens, Utrecht heeft niet slechts in de kerkgeschiedenis van de Christelijke Gereformeerde Kerken, zoals de naam van onze kerken sinds de synode van 1947 luidt, een bekende klank. Zonder overdrijving kan van Utrecht, door de grote dichter Joost van den Vondel eens getypeerd als ‘een paradijs vol weelde’, worden gezegd dat de stadsgeschiedenis nauw verweven is met de kerkgeschiedenis van ons land. Ontstaan in de Romeinse tijd is Utrecht in de Middeleeuwen als geestelijk centrum uitgegroeid tot de grootste en belangrijkste stad van de noordelijke Nederlanden. Omdat het veel te ver zou voeren zelfs maar een poging te ondernemen om de kerkgeschiedenis van Utrecht voor u samen te vatten, doe ik slechts een enkele greep. Onlosmakelijk is de naam van Willibrord, de grote zendeling uit de zevende eeuw, aan onze stad verbonden. Hij was de eerste aartsbisschop van Utrecht en nog altijd herinnert de man op het paard, het standbeeld bij de St. Janskerk dat ter nagedachtenis aan hem is opgericht, ons aan deze zendeling, die onvermoeibaar bezig is geweest de volken van de lage landen bij de zee te winnen voor Christus. U kent misschien het verhaal van wijlen prof. dr. A.A. van Ruler, hoogleraar in de theologie aan de Rijksuniversiteit van Utrecht, die telkens wanneer hij langs het standbeeld voor Willibrord liep, zijn hoed afnam uit diep respect voor deze dienaar van Christus.

Gaan wij een eindweegs verder in de geschiedenis van de kerk van Utrecht, dan zou ik u kunnen wijzen op de enige paus die Nederland ooit heeft voortgebracht, Adriaan VI, wiens huis hier in Utrecht nog altijd te bezichtigen is. Met deze paus zijn wij al terecht gekomen in de tijd van de Reformatie, maar in Utrecht, de door en door rooms-katholieke stad, was daar vooralsnog niet veel van te merken. Er waren wat onlusten rond Wederdopers; er waren wat ‘kerklopers’ – zoals ze werden genoemd – die naar Culemborg en andere plaatsen gingen om de ‘nije leere’ te horen, maar het duurde tot in de tweede helft van de zestiende eeuw, voordat op het grondgebied van Utrecht, even ten noorden van de plaats waar wij ons nu bevinden, de eerste hagepreek werd gehouden. De bekende Jan Arentsz ‘de Mandemaecker’ ging hier voor.

Nadat door persoonlijk ingrijpen van Prins Maurits Utrecht de kant van de Contra-Remonstranten had gekozen in de godsdiensttwist die uiteindelijk beslecht werd in de nationale synode van Dordrecht 1618-19, brak een periode van bloei aan voor de kerk van de Reformatie in onze stad. Ds. Gisbertus Voetius, vanaf 1636 de eerste hoogleraar in de theologie aan de Utrechtse Universiteit en tegelijk predikant van Utrecht, was gedurende veertig jaar het boegbeeld van de faculteit en de leidman van de gereformeerden alhier. De titel van zijn inaugurele oratie: ‘De pietate cum scientia coniungenda’ – Over vroomheid verbonden met wetenschap – wordt door ons nog altijd gezien als richtinggevend voor de gereformeerde beoefening van de theologie.

Ruim anderhalve eeuw later, in de tijd dat H.F. Kohlbrügge in Utrecht woonde, promoveerde, maar niet aanvaard werd als lid van de Nederlandse Hervormde Gemeente, werd ook in Utrecht een Afscheiden gemeente gesticht. De naam van ds. H.P. Scholte, één van de voormannen van de Afscheiding, is aan deze gemeente verbonden. De tweede synode van de afgescheiden kerken, die van 1837, die in Utrecht werd gehouden, heeft door de besluiten die genomen werden, vooral ten aanzien van een nieuwe kerkorde, voor veel onrust en verdeeldheid in de jonge kerken gezorgd. Scholte, die met zijn afwijkende opvattingen ten aanzien van de kerk daarin een grote rol speelde en broeders van zich en van elkaar vervreemde, is later naar Amerika vertrokken.

Toen in 1892 de Vereniging van de kerken van de Afscheiding en van de Doleantie tot stand kwam, was er ook in Utrecht een aantal leden, dat met die vereniging niet mee kon gaan. Slechts enkele dagen na de vergadering waarin besloten werd tot voortzetting van de Christelijke Gereformeerde Kerk in Nederland, kwam ook in Utrecht die kerk weer tot openbaring. Wie de eerste notulen van de synoden na 1892 doorleest, komt daar steeds de namen tegen van Renkema en Wessels, broeders die in die kritieke fase veel betekend hebben voor het kerkelijke leven, zowel plaatselijk als landelijk. De namen van de eerste predikanten na 1892, de domini J. Schotel en H.M. van der Vegt, beiden afkomstig uit de Kruisgemeenten, laten zien dat de Utrechtse gemeente de bevindelijke prediking begeerde die deze broeders brachten.

Inmiddels is er ook in Utrecht veel veranderd. Wie tekeningen ziet van de oude 'skyline' van de stad, ziet een groot aantal kerken en kloosters. Meerdere van die oude gebouwen prijken nog altijd in oude luister. Maar terwijl tot in de tweede helft van de vorige eeuw tal van kerkgebouwen naast de bestaande verzezen, zijn in de laatste decennia vele kerken afgebroken of is aan de gebouwen een andere bestemming gegeven. Daarnaast is inmiddels ook een heel aantal moskeeën verzezen.

Dat neemt niet weg dat Utrecht, ondanks de enorme ontkerkelijking van de stad, nog steeds een centrale plaats inneemt in het kerkelijke leven in Nederland. Het hoofd van de Nederlandse kerkprovincie van de Rooms-katholieke Kerk zetelt in Utrecht. De drie synoden van de SoW-kerken, die besloten samen te gaan in de Protestantse Kerk in Nederland (PKN), vergaderden in december vorig jaar in Utrecht, terwijl de PKN nu ook zijn 'headquarters' heeft in deze stad. En ook de Gereformeerde Gemeenten roepen hun generale synode sinds jaren samen in Utrecht, zoals dat ook in de komende maand weer het geval zal zijn.

We keren nog eenmaal terug naar de synode van onze kerken in 1947. Een van de belangrijkste punten van de agenda van toen was het voorstel om te komen tot de instelling van het deputaatschap, welks rapport ook op de synode van Utrecht-West 2004 ongetwijfeld veel aandacht zal vragen: het deputaatschap voor contact met de gereformeerde belijders. Kennelijk is dat besluit niet zonder slag of stoot genomen. Het betekende niet minder dan een omslag in het denken van onze kerken. De rapporteur van de commissie die de bespreking ter synode voorbereidde, ds. W. Kremer, formuleerde het zo: 'dat onze negatieve houding wordt prijsgegeven en veranderd in een positieve'. Daar hebben de broeders in 1947 volgens de Acta vele uren over gesproken. Maar tenslotte is besloten tot de instelling van het deputaatschap, dat ook aan uw vergadering rapport zal uitbrengen van zijn werkzaamheden in de afgelopen periode. Het is onze profetische roeping, zo formuleert het commissierapport, om contact te ZOEKEN – en dat werkwoord staat met alle-

maal hoofdletters in de Acta – met allen die zeggen de gereformeerde belijdenis te aanvaarden. Daarbij wijst het commissierapport op het gevaar van eenzijdigheid, waardoor het geheel van de gereformeerde confessie en daarmee van de inhoud van de openbaring Gods uit het oog wordt verloren. Met kracht wordt gesteld dat de Christelijke Gereformeerde Kerken deze eenzijdigheid niet willen. We proeven in het rapport hoe onze vaders in 1947 verlangen te blijven in hetgeen hun geleerd is, terwijl tegelijkertijd meer dan voorheen de profetische roeping verstaan wordt om contact te zoeken met hen die dezelfde belijdenis aanvaarden. Dat hier een spanningsveld ligt, blijkt uit de woorden van ds. Kremer, die er zich voor heeft ingezet om de synode op dit punt tot een gezamenlijk standpunt te brengen: ‘Er is in de Geref. Belijdenis veel, waarin wij gezamenlijk optrekken, maar de verschillen dienen scherp te worden belicht’.

De agenda van de synode overziende en de Acta lezende, kom ik tot de conclusie dat ds. Oosterhoff vooral met het oog op deze zaak bij de opening Psalm 122 heeft gelezen. Hij wijst op de liefde van de dichter voor Jeruzalem. Waarom heeft hij Jeruzalem lief? Omdat de tempel, het symbool van Gods tegenwoordigheid, zich in haar bevindt. Oosterhoff roept de leden van de synode op: ‘Laat het bij u allen zijn als bij deze dichter: Om des huizes des Heeren onzes Gods wil, zal ik het goede voor u zoeken’.

Broeders, er is een lijn te trekken van de synode van Utrecht 1947 naar de synode van Utrecht-West 2004. In plaats van de vaders zijn de zonen en zelfs de kleinzonen gekomen. Er is na de synode van 1947, de eerste na-oorlogse synode van onze kerken, een vloedgolf van ontkerstening over ons land getrokken. Maar Psalm 122 is nog steeds een woord dat ons de weg wijst om kerk te zijn. Ook in de zaken die vandaag evenals in 1947 op de agenda staan. Daarom heb ik die Psalm met u gelezen.

Psalm 122 is een bedevaartlied. Er is blijdschap in het hart van de dichter nu hij genodigd wordt om samen met anderen op te gaan naar Jeruzalem. Hij heeft Jeruzalem lief, zoekt het goede voor de stad, bidt om vrede voor de stad. En waarom? Oosterhoff wees er al op dat de climax ligt in het laatste vers: om het huis van de Heere onze God. Dat is het geheim; dat is het wat deze stad anders maakt dan alle andere steden van de wereld. God woont er, God werkt er, God laat er Zich vinden, God openbaart er die wondere eenzijdige liefde waarvan ook andere Psalmen zingen. Maar daarmee is niet alles gezegd. Want als die God een onbekende God is, dan kan een mens Hem daar zoeken zonder Hem te vinden. Terwijl de grote massa juist om deze reden de poorten van Jeruzalem voorbijloopt. Adamskinderen zijn nu eenmaal bang om God te ontmoeten, ja, ze keren zich zelfs vijandig van God af omdat ze willen leven zoals het henzelf het beste lijkt. De dichter noemt die God, die in Jeruzalem woont, de HEERE. Dat is de God van het verbond met Zijn volk, die verzekert: Ik ben er ten behoeve van u. De Heere. Hij is de Almachtige en de Getrouwe, van wie zijn volk belijdt dat Hij nooit loslaat wat zijn hand begon. De Psalmist gaat zelfs nog een stap verder, wanneer hij deze Heere noemt: ‘onze God’. Er is een persoonlijke relatie tussen de Heere die in Jeruzalem woont en deze pelgrims, die naar zijn huis komen.

Wanneer de nieuwtestamentische gemeente van Jeruzalem zingt, zingt ze ook van de kerk. Niet alleen; er zou meer van te zeggen zijn dan in dit bestek mogelijk is, maar dat is toch het diepste geheim van de kerk des Heeren in de nieuwtestamentische bedeling: De Heere woont er, werkt er, is er te vinden voor wie Hem zoekt. Zijn wij daarvan overtuigd, ook als het gaat om de Christelijke Gereformeerde Kerken, anno 2004 net zo goed als in 1947: de Heere heeft zijn woning onder ons?

O nee, niet op een triomfalistische manier. Wie zo over onze kerken zou spreken, heeft geen oog voor de realiteit van ons kerkelijk leven, waarin zoveel is waarover wij ons diep moeten schamen. Maar geloven wij dat het zo is: hier woont de Heere? Geloven wij dat op grond van het verkiezend welbehagen van de Heere, die voor zijn eigen werk zorgt? Op grond van het bloed van de Heere Jezus Christus, de Koning die zijn kerk tegen zo'n dure prijs kocht, onderhoudt en bewaart? Op grond van het werk van de Heilige Geest, die ondanks alles in ons midden woont en werkt, zondaren bekeert, geloof werkt door de prediking van het Evangelie, de gemeente bouwt en zorgt voor de eer van de Heere?

Dan zal het ons diepste verlangen zijn om in onze synode het goede voor de kerken te zoeken: dat wat de Heere goed vindt. En we zullen niet, zoals Oosterhoff al zei: onszelf zoeken en ons laten leiden door antipathieën of sympathieën. Wie het goede voor Gods kerk zoekt, vraagt immers: 'Wat wilt U dat wij doen zullen?'

Dan gaan de vensters ook open naar anderen die wij nodigen om met ons te gaan, omdat God met ons is. En onderweg ontmoeten wij net als de Psalmdichter vrienden en broeders, die wij herkennen omdat het hen net als ons om die Heere te doen is.

Broeders, temidden van de vloedgolf van de secularisatie heeft slechts die kerk toekomst, is slechts die kerk herkenbaar, heeft slechts die kerk werfkracht, die leeft uit het geheim: 'God Zelf heeft deze berg begeerd ter woning, om aldaar geëerd zijn heerlijkheid te tonen. De Heere die hem verkozen heeft, die trouw houdt en eeuwig leeft, zal hier ook eeuwig wonen'.

De Heere geve dat wij werkend in dat geloof het goede voor de kerken zoeken.

Op verzoek van ds. Westerink zingt de vergadering vervolgens Psalm 68 : 8

Na dit openingswoord noemt ds. Westerink de namen van hen die sinds de laatste zitting van de generale synode 2001 zijn overleden.

Van de predikanten:

24 oktober 2002: prof.dr. J. de Vuyst, 75 jaar oud;

27 januari 2003: ds. M. Drayer, 84 jaar oud;

23 maart 2004: prof.dr. J. van Genderen, 80 jaar oud;

23 november 2003: br. A. van Rossem, lerend ouderling, 97 jaar oud.

Van anderen, die als lid van een generale synode of van een deputaatschap hebben gediend:

19 februari 2003: B.A. de Hek, lid van de synode 1988, 60 jaar oud;

12 mei 2003: A. v.d. Heiden, lid van de synoden 1977 en 1986, 68 jaar oud;

3 juni 2003: G. Evers, lid van de synoden 1971, 1980, 1983, 1986, 85 jaar oud;

5 juli 2003: W. Fernhout, lid van de synode 1962, 87 jaar oud;

1 september 2003: Jacq Lelsz, lid van het deputaatschap Schriftberijmingen, 81 jaar oud;

11 oktober 2003: A. Pothof, lid van het deputaatschap Adma en het deputaatschap eenheid, 71 jaar oud;

25 november 2003: H.H. Koning, lid van de synode 1992, 58 jaar oud;

20 februari 2004: A. Bijkerk, lid van de synode 1998, 59 jaar oud;

3 augustus 2004: C. Ippel, lid van de synoden 1962, 1968, 1971, 1974, 1977, 1980, 1986, 92 jaar oud.

Ds. Westerink leest Openb. 21 : 3-5. Daarna gedenken de afgevaardigden deze overleden broeders een ogenblik staande. Aansluitend wordt gezongen Ps. 102: 15 en 16. Namens de roepende kerk van Utrecht-West verklaart ds. Westerink de generale synode 2004 voor geopend. De roepende kerk wenst haar een gezegende synode toe.

Artikel 3

Lastbrieven

Onder leiding van de kerkenraad van Utrecht-West worden de lastbrieven, die door de particuliere synoden zijn ingezonden, onderzocht. Uit dat onderzoek blijkt dat afgevaardigd zijn om met last en macht op grond van Gods Woord, de aangenomen formulieren van enigheid, de Dordtse kerkorde en de verdere synodale bepalingen der kerken alles te besluiten en uit te voeren wat tot het werk van de generale synode behoort, door de

particuliere synode van het Noorden:

primi:

ds. L.C. Buijs
 ds. H. van den Heuvel
 ds. A. Hilbers
 ds. J. Jonkman
 ds. R. van de Kamp
 ds. D. Visser
 oud. E. Beldman
 oud. J. Groenewold
 oud. J. Hoogenboom
 oud. P. Langeler
 oud. G. Nutma
 oud. D.A. Pons
 diak. A.R.D. Gerrits

tertius: diak. E.J. Hesselink

secundi:

ds. A. van de Bovekamp
 ds. H. Polinder
 ds. G. van de Groep
 ds. D.J. Steensma
 ds. P.C. de Lange
 ds. R.W.J. Soeters
 oud. H.J. Dekker
 oud. J. Koning
 oud. P. Vree
 oud. H.K. Evers
 oud. T.M.T. Vink
 oud. K. Schaak
 diak. A.P. van de Molen

particuliere synode van het Oosten:

ds. J. Van Amstel
 ds. P.D.J. Buijs
 ds. C.A. den Hertog
 ds. M.J. Kater
 ds. D. Quant
 ds. J. Westerink
 oud. M.N. den Harder
 oud. J.G. van der Poel
 oud. J.A. van de Steege
 oud. B. Stremmer
 oud. A. Versluis
 oud. J.C. Westeneng
 diak. A.J. van der Wekken
 tertius: diak. G. de Kuijper

ds. B. de Graaf
 ds. H. Jonkman
 ds. H.H. Klomp
 ds. H. Korving
 ds. M. Oppenhuizen
 ds. H.D. Rietveld
 oud. A. Huijgen
 oud. A. van der Vegt
 oud. B. Grevers
 oud. J.A. Pals
 oud. A. Donker
 oud. J.P. den Hartog
 diak. J.J. Hendrikse

particuliere synode van het Westen:

ds. C.D. Affourtit	ds. J.G. Brienen
ds. C. van Atten	ds. G.J. Capellen
ds. J. Bosch	ds. K. Hoefnagel
ds. W.N. Middelkoop	ds. J. van Mulligen
ds. G. van Roekel	ds. E.B. Renkema
ds. J.G. Schenau	ds. J. Trommel
oud. L.G. Boogerd	oud. J. Alderden
oud. A. Bosman	oud. B. Bijl
oud. F. Drenth	oud. W. Jelles
oud. D. Koole	oud. B. Geytenbeek
oud. J. Mauritz	oud. C. Vogel
oud. B.R. Steenbergen	oud. B. de Weerd
diak. J.J. van der Knijff	diak. A. Miedema
tertius: diak. J. Rikkert	

particuliere synode van het Zuiden:

ds. J.P. Boiten	ds. J. van Dijken
ds. J.M.J. Kieviet	ds. C.J. Droger
ds. M.J. Oosting	ds. W.P. de Groot
ds. J.W. Schoonderwoerd	ds. A.P. van Langevelde
ds. A.C. Uitslag	ds. M.C. Mulder
ds. A. van de Weerd	ds. M. van der Sluys
oud. M.H. Baan	oud. H. Bor
oud. J. de Bakker	oud. A. Franke
oud. M. Boone	oud. L.H. Groeneboom
oud. A. Heystek	oud. J. Groeneveld
oud. P. de Jong	oud. W. Huizer
oud. A. Prins	oud. W. Mak
diak. D. Blom	diak. D. van Dalen
tertius: diak. W.A. Mak	

Ds. H. van den Heuvel vertrekt uit het ressort van het Noorden en laat zich vervangen door zijn secundus ds. H. Polinder. Ds. J. Jonkman is wegens zijn gezondheidssituatie niet in staat de synode bij te wonen en laat zich vervangen door zijn secundus ds. D.J. Steensma. Ds. R. van de Kamp is vervangen door zijn secundus ds. P.C. de Lange. Voor oud. D. Koole, die vandaag verhinderd is de zitting bij te wonen, is geen secundus aanwezig.

De wettigheid van de vergadering wordt vastgesteld.

*Artikel 4***Verkiezing moderamen**

Onder leiding van de roepende kerk wordt het moderamen gekozen. Via verschillende stemmingen kiest de vergadering ds. J. Westerink tot preses, ds. D. Quant tot scriba I, ds. G. van Roekel tot scriba II en ds. J.M.J. Kieviet tot assessor.

Artikel 5

Preadviseurs

De raad van de roepende kerk heeft de hoogleraren en emeriti-hoogleraren van de Theologische Universiteit uitgenodigd om de synode als adviseurs te dienen. Prof. dr. W.H. Velema heeft meegedeeld dat hij vanwege zijn omstandigheden aan de uitnodiging geen gehoor kan geven. Prof. dr. W. van 't Spijker heeft bericht van verhindering gezonden voor deze dag. Datzelfde geldt van prof.dr. G.C. den Hertog en prof.dr. H.J. Selderhuis. Prof.dr. T.M. Hofman, prof.dr. J.W. Maris en prof.dr. H.G.L. Peels zijn aanwezig.

Artikel 6

Toespraak van de preses

Mede namens de andere moderamenleden spreekt de preses woorden van dank voor het vertrouwen dat de vergadering blijkens de verkiezing in hen stelt. Hij herinnert aan de synode van honderd jaar geleden, in 1904, waar ds. J. Wisse Czn bij de opening woorden uit Col. 3 las. Nu wil hij een moment stilstaan bij Col. 3 : 23 en 24, waar de apostel de bede uitspreekt dat de gemeente al haar werk van harte zal doen, als voor de Heere en niet voor mensen. Van de Heere immers zal zij tot vergelding de erfenis ontvangen. Zij dient Christus als Heere. De preses spreekt de wens uit dat hijzelf en al de leden van de synode zich hierdoor laten gezegen en vanuit die gezindheid het synodewerk zullen mogen doen. Als we elkaar daarin herkennen, zal het werk tot zegen mogen zijn.

Namens de vergadering dankt de preses de raad van de roepende kerk van Utrecht-West voor het voorbereidende werk voor deze synode. De assessor op zijn beurt dankt de preses voor het openingswoord dat hij als preses van de roepende kerk heeft uitgesproken en voor zijn aandeel in de voorbereidende werkzaamheden die door de roepende kerk verricht zijn. De preses spreekt ook woorden van dank uit aan het adres van ds. J. Plantinga, preses van de synode van 2001, voor het leiden van de bidstond en de wijze waarop hij dat heeft gedaan.

Artikel 7

Openlijke verklaring

De preses laat zingen Ps. 139 : 14. Daarna leest hij de 'Openlijke verklaring' volgens de bijlage bij art. 50 K.O. De leden en preadviseurs van de synode horen deze verklaring staande aan en betuigen daarmee hun instemming met de belijdenis van de kerk. Aansluitend wordt gezongen Ps. 84 : 3. De preses gaat voor in gebed en draagt het werk van de synode aan de Heere op.

Artikel 8

Schorsing

De vergadering wordt geschorst voor de maaltijd en het beraad van het moderamen, samen met de preadviseurs en de scriba van de roepende kerk, oud. C. Timmerman.

VERVOLG EERSTE ZITTING

Vrijdag 27 augustus 14.15 uur - 15.45 uur

Artikel 9

Heropening

De preses heropent de vergadering. Gezongen wordt Ps. 135 : 1.

Artikel 10

Acta generale synode 2001

De preses geeft de gedrukte Acta van de generale synode van Leeuwarden/ Nunspeet 2001 in bespreking, alsmede de Acta van de voortgezette synode d.d. 11 oktober 2002. Zij worden goedgekeurd. Het archiefexemplaar van deze Acta, alsmede de Acte van vaststelling worden door het moderamen getekend. Ds. G. van Roekel, scriba I van de synode van 2001, wordt bedankt voor het vele werk dat hij ten behoeve van het gereedkomen van de Acta heeft gedaan.

Vervolgens deelt de preses mee dat de comité-Acta in een vergadering van het oud-moderamen van de synode van 2001 met de preadviseurs zijn gelezen, vastgesteld en getekend.

Artikel 11

Quaestor

Op voorstel van het moderamen wordt br. G.P. Groeneveld herbenoemd als quaestor. Er zal nog een voorstel komen voor de benoeming van een secundus (zie artikel 26).

Artikel 12

Reiskostenvergoeding

In overleg met de quaestor wordt voorgesteld de kilometervergoeding vast te stellen op € 0.28 per kilometer. De vergadering gaat hiermee akkoord. De preses herinnert aan de regels die gelden voor het declareren van reiskosten.

Artikel 13

Verslaggever 'De Wekker'

Het moderamen stelt voor om ds. P.D.J. Buijs aan te wijzen als verslaggever voor 'De Wekker'. Overeenkomstig dit voorstel wordt besloten.

Artikel 14

Sluitingsdatum ingekomen stukken

Op voorstel van het moderamen wordt besloten dinsdag 28 september vast te stellen als sluitingsdatum voor het indienen van ingekomen stukken.

Artikel 15

Vergadertijden

De vergadering besluit op voorstel van het moderamen de vergadertijden vast te stellen op: 9.15 - 12.15, 13.30 - 17.15 en 19.00 - 21.00 uur. Op dinsdag zal de zitting om 10.00 uur beginnen.

Artikel 16

Telegram aan H.M. Koningin Beatrix

De synode besluit een telegram aan H.M. Koningin Beatrix te zenden met de volgende inhoud: 'De generale synode 2004 van de Christelijke Gereformeerde Kerken in Nederland, in vergadering bijeen in Utrecht, bidt u, uw gezin en familie de zegen van de Heere onze God toe, zowel vanuit de verbondenheid die we met u en uw huis beleven als vanwege de bijzondere omstandigheden van verdriet en vreugde waar u en uw gezin in de voorbije jaren mee te maken kregen.'

Daarna worden staande van het Wilhelmus de coupletten 1 en 6 gezongen.

Artikel 17

Rapport deputaten vertegenwoordiging van de kerken

De preses geeft het rapport van deputaten vertegenwoordiging van de kerken in bespreking (bijlage 1). Er worden enkele vragen gesteld: betekenen de voorstellen voor de positie van de preadviseurs niet een grote inperking van hun inbreng? Wat is de reden van het niet uitbrengen van de folder waarin publiciteit aan het werk van de deputaatschappen zou worden gegeven?

De secretaris van deputaten, ds. G. van Roekel, gaat op de gestelde vragen in. De voorstellen betreffende de positie van de hoogleraren zijn juist bedoeld om hun inbreng bij het synodewerk efficiënter te maken; zij kunnen slagvaardiger worden ingezet op momenten dat dit nodig is. Het niet uitbrengen van de folder is terug te voeren op omstandigheden in de persoonlijke sfeer. Wellicht kan de te benoemen financiële commissie van de synode deze zaak opnieuw oppakken.

De synode besluit:

t.a.v. het werk van de generale synode:

1. de opstart van de synode te verbeteren door:
 - a. de roepende kerk te vragen direct na het bekend worden van de samenstelling van de generale synode de afgevaardigden er op te wijzen dat ze de hele maand september beschikbaar dienen te zijn voor commissiewerk;
 - b. de roepende kerk te vragen in de eerste twee weken na de opening van de synode drie of vier dagen te plannen voor commissievergaderingen, deze data tijdig door te geven aan de afgevaardigden en tevens een locatie voor deze vergaderingen vast te leggen;
 - c. in de eerste zittingsweek de bespreking van een aantal 'grote' rapporten te plannen en dat tijdig door te geven aan de betrokken commissies;
2. de omvang van de stukken die de synode worden aangeboden, te doen beperken door deputaatschappen en commissies beknopter, zakelijker en meer op hoofdlijnen te laten rapporteren. De roepende kerk kan op verzoek van deputaten vertegenwoordiging een jaar voor de opening van de generale synode alle deputaatschappen vragen vooral beknopt, zakelijk en op hoofdlijnen te rapporteren en zich te beperken in het aantal bijlagen;

3. het eerste voorlopige overleg tussen moderamen en samenroepers/rapporteurs van de commissies, dat plaatsvindt op de openingsdag van de synode, te laten volgen door een nader overleg op de eerste dag van de commissievergaderingen. Op dat moment hebben commissies meer zicht op de taak die hen te wachten staat en kan het moderamen beter sturing geven aan een planning voor het synodewerk; in dit overleg zal benadrukt worden dat de rapporten grondig bestudeerd en besproken worden en dat er zorgvuldig met de deputaatschappen wordt gecommuniceerd;
4. de voortgang van de plenaire vergadering te dienen door:
 - a. eerder aan te dringen op overleg tussen commissie en deputaten (of commissies onderling), als uit de voorstellen en/of de bespreking duidelijk verschil van mening blijkt;
 - b. enige terughoudendheid te betrachten in het doen van toezeggingen aan deputaatschappen en/of bonden om aan hun wensen inzake planning van de agenda tegemoet te komen.

t.a.v. de positie van de preadviseurs:

1. de hoogleraren zijn als adviseurs zo mogelijk voltallig aanwezig bij de eerste zitting van de synode;
2. na deze zitting nemen zij met het moderamen deel aan de vaststelling van de agenda;
3. hoogleraren nemen als adviseur deel aan het werk van de commissies; in overleg met de samenroeper wordt bepaald op welke wijze de hoogleraar de commissie van advies dient en welke commissievergaderingen hij bijwoont;
4. voorafgaand aan elke zittingsweek bepaalt het moderamen bij welke agenda-punten de aanwezigheid van een hoogleraar gewenst is; het moderamen geeft dit door aan het college van hoogleraren dat vervolgens de aanwezigheid van een hoogleraar regelt, zo mogelijk rekening houdend met het vakgebied van de hoogleraren;
5. de hoogleraar die conform 4 aanwezig is, neemt plaats achter de moderamentafel; hij dient de vergadering op verzoek van de preses van advies.
6. wanneer een rapport aan de orde komt waaraan een hoogleraar op een of andere wijze zijn medewerking heeft verleend, zal deze hoogleraar worden uitgenodigd om achter de moderamentafel plaats te nemen;
7. in alle andere gevallen kunnen hoogleraren aanwezig zijn, maar zij nemen niet plaats achter de moderamentafel. Om de schijn van meeregeren te vermijden nemen zij plaats achter een speciale tafel voor de hoogleraren. Zij worden niet meer om advies gevraagd, al houden ze wel het recht daartoe. Ze zullen daar evenwel terughoudend gebruik van maken;
8. bij de vergaderingen van het moderamen zijn de hoogleraren niet aanwezig, tenzij op verzoek van het moderamen omdat er een zaak aan de orde is die de inbreng van één of meerdere hoogleraren wenselijk maakt.

algemeen:

1. deputaten op te dragen de voorbereiding en werkwijze van de synode van 2004 te evalueren, te bezien of het huishoudelijk reglement aangepast moet worden en daarover evt. voorstellen te doen aan de synode van 2007;
2. deputaten op te dragen aan deputaten kerkorde en kerkrecht aan te geven welke besluiten van de generale synode van 2004 in de kerkorde dienen te worden opgenomen;

3. deputaten op te dragen om samen met het college van hoogleraren de afspraken over de plaats van de hoogleraren ter synode te evalueren, te bezien of het huishoudelijk reglement moet worden aangepast en daarover evt. voorstellen te doen aan de synode van 2007;
4. de werkzaamheden van deputaten goed te keuren;
5. opnieuw deputaten te benoemen overeenkomstig art. 50 sub 11 K.O., opdat zij de kerken kunnen vertegenwoordigen in gevallen die niet behoren tot de competentie van andere deputaatschappen.

Artikel 18

Commissies van onderzoek en rapport

Op voorstel van het moderamen worden de volgende commissies van onderzoek en rapport benoemd:

Commissie 1:	opleiding en kerkorde
Agendapunten:	8.03, 8.04, 9.05.01, 9.20, 9.28
Samenroeper:	ds. A. Hilbers
Rapporteur:	ds. J.W. Schoonderwoerd
Leden:	ds. H. Polinder oud. M.H. Baan oud. H. Bosman oud. B. Stremmer oud. A. Versluis
adviseur:	prof. dr. H.G.L. Peels
Commissie 2:	verkondiging
Agendapunten:	9.06, 9.07 (minus bijlage 5), 9.08, 9.10
Samenroeper:	ds. J. Van Amstel
Rapporteur:	ds. W.N. Middelkoop
Leden:	ds. L.C. Buijs oud. J. de Bakker oud. J. Groenewold oud. A. Heystek oud. B.R. Steenbergen
adviseur:	prof.dr. J.W. Maris
Commissie 3:	pastoraat en eredienst
Agendapunten:	8.01, 8.05, 9.11, 9.12, 9.13, 9.15, 9.26, 9.27, 9.31
Samenroeper:	ds. C.D. Affourtit
Rapporteur:	ds. M.J. Kater
Leden:	ds. D.J. Steensma ds. A. van de Weerd oud. E. Beldman oud. M. Boone oud. M.N. den Harder
adviseur:	prof. dr. T.M. Hofman

Commissie 4:	kerkelijke verhoudingen
Agendapunten:	9.22, 9.23
Samenroeper:	ds. D. Visser
Rapporteur:	ds. P.D.J. Buijs
Leden:	ds. J.G. Schenau ds. M.J. Oosting oud. P. de Jong oud. D. Koole oud. J.C. Westeneng adviseur: prof. dr. G.C. den Hertog
Commissie 5:	kerk en samenleving
Agendapunten:	9.16, 9.17, 9.18, 9.21, 10.03
Samenroeper:	ds. R. van de Kamp
Rapporteur:	ds. J.P. Boiten
Leden:	ds. C. van Atten ds. A.C. Uitslag oud. J.G. van der Poel diak. A.R.D. Gerrits diak. J.J. van der Knijff
Commissie 6:	financiën en beheer
Agendapunten:	8.02, 8.06, 8.07, 9.03, 9.04, 9.05.02, 9.07 (bijlage 5), 9.09, 9.14, 9.24, 9.25
Samenroeper:	diak. D. Blom
Rapporteur:	diak. A.J. van der Wekken
Leden:	oud. F. Drenth oud. J. Hoogenboom oud. J. Mauritz oud. G. Nutma oud. J.A. van de Steege
Commissie 7:	bezwaarschriften
Agendapunten:	9.29, 9.30, 11
Samenroeper:	ds. J.M.J. Kieviet
Rapporteur:	ds. J. Bosch
Leden:	ds. C.A. den Hertog oud. L.G. Boogerd oud. P. Langelier oud. D.A. Pons oud. A. Prins
adviseur:	prof. dr. H.J. Selderhuis

Artikel 19

Schorsing

De vergadering wordt geschorst voor overleg tussen het moderamen en de samenroepers en rapporteurs van de commissies.

Artikel 20

Heropening

De preses heropent de vergadering.

Artikel 21

Bezwaarschriften

De preses deelt mee dat er een aantal bezwaarschriften is ingediend. Een overzicht daarvan wordt aan de leden van de synode uitgedeeld.

Artikel 22

Sluiting

Prof.dr. H.G.L. Peels leest Psalm 133 en gaat voor in dankgebed; daarna laat hij Ps. 133 : 1, 2 en 3 zingen. De preses sluit de eerste zitting van de synode.

TWEEDE ZITTING

dinsdag 28 september 2004, 10.00 - 12.15 uur

Artikel 23

Opening

De preses opent de tweede zitting. Hij laat zingen Psalm 138 : 1 en 4 en leest Psalm 138. Daarna gaat hij voor in gebed. Daarna spreekt hij zijn dankbaarheid uit voor het vele werk dat in deze afgelopen weken door de commissies is verricht.

Artikel 24

Appèl-nominaal

Ds. C.D. Affourtit is vervangen door ds. J.G. Brienen, oud. D. Koole door oud. C. Vogel, oud. A. Prins door oud. W. Mak. De andere primi-afgevaardigden zijn aanwezig. De preadviseurs prof. J.W. Maris, prof. T.M. Hofman, prof. H.G.L. Peels en prof. W. van 't Spijker zijn aanwezig; later voegt zich daar nog prof. H.J. Selderhuis bij. Ds. R. van de Kamp, ds. J.G. Brienen, oud. C. Vogel, oud. W. Mak, prof. W. van 't Spijker en prof. H.J. Selderhuis, die voor het eerst ter synode aanwezig zijn, beuigen door op te staan instemming met de belijdenis.

Artikel 25

Brief namens H.M. Koningin Beatrix

De preses deelt mee dat de synode van de Particulier Secretaris van Hare Majesteit de Koningin de volgende brief heeft ontvangen:

'Hare Majesteit de Koningin heeft mij verzocht u hartelijk dank te zeggen voor de vriendelijke boodschap die zij, ter gelegenheid van de op 27 augustus jl. in Utrecht gehouden generale synode 2004 van de Christelijke Gereformeerde Kerken in Nederland, van U mocht ontvangen.

Voor de hartelijke wijze waarop U daarin Uw betrokkenheid bij haar en haar huis heeft verwoord is de Koningin U zeer erkentelijk.'

Artikel 26

Mededelingen van het moderamen

Op voorstel van het moderamen benoemt de synode als tweede quaestor br. J. Lokhorst (zie artikel 11). I.v.m. vastgestelde veiligheidsmaatregelen in de Oenenburgkerk is er iemand nodig met EHBO-ervaring. Oud. M.N. den Harder is bereid als zodanig te dienen.

Artikel 27

Ingekomen stukken

De preses attendeert op de nieuwe lijst van ingekomen stukken, waaronder enkele nieuwe, die alsnog op de agenda zullen worden geplaatst.

T.a.v. de ingekomen stukken wordt op voorstel van het moderamen het volgende besloten:

10.1, de mededeling van de particulere synode van het Westen inzake de overgang van de gemeente Beverwijk naar de classis Amsterdam, wordt voor kennisgeving aangenomen.

10.2, een verzoek van deputaten correspondentie met de buitenlandse kerken over de agenda, wordt aan het moderamen in handen gegeven, evenals 10.4 (een dergelijk verzoek van deputaten voor de buitenlandse zending), 10.8 (voorstel voor benoemingen deputaten onderlinge bijstand en advies), 10.10 (verzoek van PFSAR) en 10.11 (betreft afspraken voor commissievergaderingen);

10.3, een brief van de classis Apeldoorn over de vertegenwoordiging van diakenen op de meerdere vergaderingen, wordt aan commissie 5 in handen gegeven;

10.5 tot en met 7 zijn reeds afgehandeld;

10.9 en 10.12 zijn achterhaald;

10.13, een brief van deputaten voor de buitenlandse zending, is bestemd voor een overleg met commissie 6 en wordt deze commissie in handen gegeven;

10.14, een brief van de generale synode van de Gereformeerde Kerken (vrijgemaakt), wordt aan commissie 4 in handen gegeven;

10.15 is reeds afgehandeld;

10.16, een brief van de kerkenraden van de Christelijke Gereformeerde kerk en Gereformeerde Kerk (vrijgemaakt) te Nijmegen, betreft een zaak die niet bij deputaten eenheid aan de orde is gesteld, en die dus hun in handen wordt gegeven;

10.17, een brief van het curatorium, komt deze dag aan de orde.

Artikel 28

Totaal financieel beleid

De preses stelt het totaal financieel beleid, aan de hand van rapport 1 van commissie 6 aan de orde (bijlage 2).

In een sprekersronde wordt voorgesteld om een termijn te verbinden aan het bijstellen van de begroting wanneer een omslag afwijkend van de wensen van deputaten wordt vastgesteld. Commissie 6 stelt daartoe de datum van 1 april 2005 voor.

De synode besluit:

1. de generale synode behandelt alle rapporten van deputaatschappen en neemt daarover de noodzakelijke besluiten met uitzondering van het goedkeuren van de begrotingen en het vaststellen van de minimumbijdragen die per (doop)lid door de kerken aan de betreffende deputaatschappen moeten worden afgedragen;
2. in de laatste synodeweek stelt de generale synode de minimumbijdragen per (doop)lid vast die aan de betreffende deputaatschappen moeten worden afgedragen en doet daarvan mededeling aan de betreffende deputaatschappen;
3. deputaatschappen voor wie een lagere minimumbijdrage per (doop)lid is vastgesteld dan zij hebben gevraagd, zijn gehouden hun beleid af te stemmen op deze lagere bijdrage uit de kerken en hun begrotingen voor de betreffende periode daaraan aan te passen en deze aangepaste begrotingen uiterlijk op 1 april 2005 over te leggen aan deputaten financiële zaken. Interen op het vermogen beneden de daarvoor geldende norm is niet toegestaan;
4. de generale synode spreekt uit dat erfstellingen, legaten, en giften zonder last tot de gewone inkomsten behoren.

Artikel 29

Theologische Universiteit/algemeen

177, 195 Aan de orde is het rapport en het aanvullende rapport van het curatorium van de Theologische Universiteit. Daarmee correspondeert rapport 1 van commissie 1 (bijlagen 3 en 4). De preses verwelkomt de president- en de secretaris-curator, ds. J.P. Boiten resp. ds. D. Quant.

De preses noemt de namen van prof. dr. J. de Vuyst, prof.dr. J. van Genderen en mevr. B.J. Velema-Benschop en brengt met enkele woorden de betekenis van hun arbeid ten dienste van de kerken in herinnering.

De rapporteur van commissie 1, ds. J.W. Schoonderwoerd, meldt een wijziging in de tekst van het commissievoorstel.

In de bespreking klinkt waardering door voor het werk dat aan de Theologische Universiteit geschiedt. Er wordt geïnformeerd naar de reden van de zo snel opgetreden vacature beleidsmedewerker. En welke gevolgen heeft dat voor de werkdruk van de hoogleraren? Verschillende afgevaardigden stellen vragen over het voorstel van het curatorium om een commissie van beroep in te stellen inzake beslissingen die admissiale studenten betreffen en het alternatieve voorstel van de commissie, namelijk een commissie van advies, die geraadpleegd zou moeten worden bij revisieaanvragen. Dreigen de financiën niet uit de hand te lopen en hoe verhoudt zich dat tot de hogere subsidie die nu door de overheid wordt verstrekt? Hoe staat het met de werkdruk van de hoogleraren? Tenslotte wordt aandacht gevraagd voor de wenselijkheid om in de opleiding aandacht te schenken aan de praktische vorming, mede om het probleem van vastlopende predikanten te ondervangen.

De rapporteur krijgt het woord. Hij maakt melding van het feit dat over het verschil van inzicht tussen de commissie en het curatorium inzake de commissie van beroep een gesprek is geweest. Dit heeft niet geleid tot een eenduidige visie. De commissie acht een commissie van beroep, gezien de zorgvuldigheid die het curatorium betracht wanneer er beslissingen over admissiale studenten moeten worden genomen, niet nodig. Na het vertrek van de beleidsmedewerker, die zichzelf onvoldoende in het takenpakket kon vinden, is besloten tot het doorlichten van de organisatie. Daarom wordt op dit moment geen nieuwe procedure gestart, maar wordt waar nodig van buiten kennis ingehurd.

De president-curator verwoordt de moeite van het curatorium met de door de commissie voorgestelde toetsingscommissie. Het curatorium heeft een adequate weg willen zoeken in deze lastige materie, die kerkordelijk weliswaar moeite geeft, maar tegelijk gezien de ontwikkelingen in de samenleving gewenst is.

De secretaris van het curatorium benadrukt dat de verhoging van de overheids-subsidie niet betekent dat deze nu 100% is; ze is gelimiteerd tot ongeveer 90 studenten. Er blijft dus bij de voortduur een aanvullende financiering nodig. In de opleiding is veel aandacht voor de praktische vorming. Tegelijk moet blijven staan dat er sprake is van een wetenschappelijke opleiding, met het daarbij behorende niveau (zie art. 34).

*Artikel 30***Schorsing**

De preses schorst de vergadering in verband met de lunch.

VERVOLG TWEEDE ZITTING

dinsdag 28 september 2004, 13.30 - 17.15 uur

*Artikel 31***Heropening**

De preses heropent de vergadering. Op zijn voorstel wordt Psalm 24 : 1 en 3 gezongen.

*Artikel 32***Comité-generaal***Artikel 33***Theologische Universiteit/opvolging prof. J.W. Maris**

De preses deelt mee dat de synode in comitézitting heeft besloten om prof. J.W. Maris tot 2007 zijn werk als hoogleraar in de dogmatische vakken te laten verrichten, ondanks het feit dat hij in 2006 de leeftijd van 65 jaar hoopt te bereiken.

*Artikel 34***Theologische Universiteit/algemeen**

De bespreking van het rapport van het curatorium wordt hervat (zie artikel 29). De rector, prof. H.G.L. Peels, krijgt het woord. Hij wijst op de verlenging van de opleidingsduur, hetgeen verhoging van de werkdruk van het college van hoogleraren betekent. De eisen van de overheid m.b.t. de kwaliteit zijn hoog; daar is een inhaalslag voor nodig. Daarnaast is er veel vraag naar hulp van 'Apeldoorn' vanwege de gereformeerde basis waarop het werk wordt verricht. Ook wijst hij op de spanning tussen de cursussen die met het oog op de praktijk worden gegeven en de noodzaak om echt theologisch onderwijs te geven.

De preses geeft gelegenheid voor een tweede ronde. Daarbij blijft de zaak van een beroepscommissie buiten bespreking: de commissie en het curatorium zullen daarover opnieuw contact hebben.

Er wordt op aangedrongen het probleem van vastlopende predikanten heel serieus te nemen en voortdurend te bezien hoe de studenten adequaat kunnen worden toegerust op dit punt. De rector onderstreept dat dit werkelijk, binnen het kader van de mogelijkheden, gebeurt.

Diak. D. Blom dient namens diak. A.J. van der Wekken, oud. J. Hoogenboom, ds. M.J. Kater, ds. J.M.J. Kieviet, oud. G. Nutma en oud. P. de Jong het volgende voorstel in:

De generale synode besluit:

1. deputaten-financieel voor de Theologische Universiteit niet langer als zelfstandig deputaatschap te handhaven, maar als een afzonderlijke sectie toe te voegen aan het curatorium, teneinde hiermee de gezamenlijke verantwoordelijkheid van beiden voor met name de financiële gang van zaken bij de universiteit te benadrukken;
2. het met deputaten-financieel voor de Theologische Universiteit uitgebreide curatorium op te dragen het reglement voor de Theologische Universiteit (bijl.8 K.O.) en de instructie voor deputaten-financieel voor de Theologische Universiteit (bijl.9 K.O.) samen te voegen en daarvoor aan de eerstvolgende synode voorstellen te doen.

De preses legt dit voorstel in handen van de commissie voor nader beraad.

De synode besluit:

1. de curatoren hartelijk te danken voor hun arbeid;
2. opnieuw een secretaris en een secundus-secretaris te benoemen;
3. goedkeuring te hechten aan de wijziging in de AIO-regeling, nl. dat voortaan niet alleen admittale studenten in aanmerking komen voor een AIO-plaats;
4. het curatorium toestemming te verlenen om bij het afnemen van de M2-examen te volstaan met de aanwezigheid van een delegatie, volgens de in het rapport gedane voorstellen;
5. goedkeuring te hechten aan de voortgang van de contacten met de Theologische Universiteit van de Geref. Kerken (vrijgemaakt);
6. de formele relatie tussen het curatorium en de redactie van De Wekker te beëindigen door een nieuwe instructie voor de redactie vast te stellen.

De bespreking wordt opgeschort (zie art. 60). De preses memoreert nog de voor spoedige gang van zaken rond de huisvesting van de Universiteit: men heeft de beschikking gekregen over het gebouw van de Apostolische gemeenschap, vlakbij het eigen gebouw. Daarin mag Gods zegen ervaren worden.

Artikel 35

Theologische Universiteit/deputaten-financieel

De preses stelt aan de orde het rapport van deputaten voor het financieel beheer van de Theologische Universiteit; daarmee correspondeert rapport 5 van commissie 6 (bijlage 5 en 6). De brs. I.L. Stolk, P.A.A.J. Hurkmans en J. Weijenberg, voorzitter resp. secretaris-penningmeester resp. lid van deputaten, worden welkom geheten.

198, 203

In de bespreking wordt gevraagd naar de reden van de oplopende kosten voor de universiteit. En wat zijn de criteria voor het stimuleringsfonds? De secretaris-penningmeester noemt de besluiten van vroegere synoden, die de komende tijd leiden tot verhoging van de kosten. De synode van 1995 legde criteria aan voor het stimuleringsfonds t.a.v. wetenschappelijk niveau en terminering van de financiële hulp.

De synode besluit:

1. deputaten te danken voor de uitgevoerde werkzaamheden en de wijze waarop dit is gebeurd;
2. opnieuw deputaten en secundi te benoemen.

De bespreking wordt opgeschort (zie art. 136 en 148).

Artikel 36

Studiefonds

205, 207 De preses stelt aan de orde het rapport van deputaten voor het studiefonds. Daarmee correspondeert rapport 6 van commissie 6 (bijlage 7 en 8). De voorzitter en secretaris van deputaten, de brs. I.L. Stok en D. Hol worden welkom geheten.

In de bespreking wordt gewezen op de criteria, die niet ruim zijn. Houdt dat mogelijke aanvragers tegen? De rapporteur, diak. A.J. van der Wekken, kan slechts melden dat er geen aanvragen werden gedaan; de redenen daarvan zijn niet bekend. De voorzitter van deputaten releveert de in het verleden genomen maatregelen die de synode nam om de kosten van het studiefonds beheersbaar te houden.

De preses wijst op de factoren die indertijd geleid hebben tot heroprichting van het studiefonds. Is er niet meer bezinning nodig voordat besloten worden tot opheffing? En geldt dit ook niet voor de voorstellen van commissie 6 in relatie tot het stimuleringsfonds, gezien de verschillende doelstellingen? Daarom stelt hij voor deze zaak terug te verwijzen naar commissie 6 voor nader beraad met de betreffende deputaatschappen. De rapporteur benadrukt dat het niet de bedoeling van de commissie is dat het studiefonds wordt opgeheven; slechts wordt een andere constructie aanbevolen.

Ds. J.M.J. Kieviet stelt voor:

2. aanvulling op commissievoorstel: ..., welke fondsen gescheiden worden beheerd;
3. aanvulling op commissievoorstel: ..., inclusief een herziening van de voorwaarden waaronder van het studiefonds gebruik kan worden gemaakt.

Prof. H.G.L. Peels merkt in een preadvies op, dat het aanbeveling verdient om zich te bezinnen op de wenselijkheid van een deputaatschap studiefonds, naar analogie van de voorstellen die eerder deze dag gedaan zijn t.a.v. het curatorium en deputaten-financieel.

Deze zaak wordt terugverwezen naar commissie 6 (zie art. 136).

Artikel 37

Geestelijke verzorging van de varenden

208, 214 Aan de orde is het rapport van de deputaten voor de geestelijke verzorging van de varenden. Daarmee correspondeert rapport 5 van commissie 3 (bijlagen 9 en 10). Aanwezig zijn de deputaten ds. A. van Heteren (voorzitter) en ds. H.C. Mijnders (secretaris). Zij worden welkom geheten.

Er wordt nader geïnformeerd naar de situatie van schipperskinderen (al of niet in internaten). Wat is de aanleiding voor het commissievoorstel op dit punt? Kunnen er niet meer contactdagen worden georganiseerd?

De rapporteur, ds. M.J. Kater, beantwoordt de vragen. De commissie beschikte over interne informatie over de situatie van schipperskinderen; dat leidde tot een

gesprek met deputaten en vervolgens tot het voorstel dat nu ter tafel ligt. De voorzitter van deputaten onderstreept de moeiten die in schippersgezinnen aanwezig kunnen zijn. Anderzijds kunnen kinderen die in een internaat verblijven, tegenwoordig meer in het huiselijk gezin zijn dan vroeger. Het is niet altijd gemakkelijk voor de schippers om een contactdag te bezoeken, gezien hun mobiliteit. Een verhoging van de frequentie van deze dagen kan daarom wel overwogen worden, maar met de nodige reserve.

In de tweede ronde worden de mogelijk negatieve gevolgen van het verblijf in een internaat nog eens onderstreept. Kunnen gastgezinnen hier een oplossing bieden? Deputaten melden dat er vaak teruggevallen kan worden op familie van het betrokken gezin.

De synode besluit:

1. de handelingen van deputaten onder dank goed te keuren;
2. deputaten op te dragen de volgende generale synode een overzicht aan te bieden waardoor inzicht gegeven wordt in de ontwikkeling dat schippers een huis aan de wal kopen;
3. deputaten op te dragen in de kerken aandacht te vragen voor de speciale zorg die schipperkinderen in het pastoraat, zowel op jongere als op latere leeftijd (huwelijk), dienen te ontvangen door middel van het geven van voorlichting over de specifieke moeilijkheden die deze kinderen kunnen hebben;
4. opnieuw deputaten te benoemen.

Artikel 38

Geestelijke verzorging van de militairen

215, 219

De preses stelt aan de orde het rapport van de deputaten voor de geestelijke verzorging van de militairen. Daarmee correspondeert rapport 6 van commissie 3 (bijlage 11 en 12). Aanwezig zijn ds. M. Oppenhuizen en br. N. van der Lugt, voorzitter resp. penningmeester van deputaten. Zij worden welkom geheten.

Een sprekersronde volgt. Hoe zien deputaten het werk dat op Schiphol gedaan wordt in relatie tot de dienst van het Woord? Zijn zingevingsvragen minder urgent geworden? Zijn er criteria voor in het buitenland verblijvende leden, waardoor duidelijk wordt dat de arbeid daar tot de competentie van deputaten behoort? Hoe gaan deputaten om met het enige tijd geleden ontvangen legaat?

De rapporteur, ds. M.J. Kater, gaat op de gestelde vragen in. Het werk op Schiphol is, als het gaat om de vraag of de arbeid daar past bij een dienaar des Woords, ter beoordeling van de classis. Zingevingsvragen spelen des te meer naarmate men meer buiten de kazerne komt. Vorige synoden hebben het werk van deputaten t.a.v. verblijf in het buitenland al geaccordeerd.

Namens deputaten spreekt ds. M. Oppenhuizen. Hij onderstreept de geestelijke waarde van het werk op Schiphol. Deputaten stimuleren het nadenken over zingevingsvragen, tegen de algemene tendens in. De penningmeester van deputaten meldt dat het ontvangen legaat in beheer is van de quaestor van de synode, omdat deputaten geen eigen kas hebben. T.a.v. de criteria voor contact met in het buitenland verblijvende leden van de kerken wordt de tijdelijkheid van dat verblijf genoemd.

De synode besluit:

1. de handelingen van deputaten onder dank goed te keuren;
2. de voorgestelde wijziging van bijlage 3 K.O. te aanvaarden;
3. deputaten te verzoeken zich te oriënteren op de mogelijkheden om bredere contacten te oefenen dan alleen met de Gereformeerde Kerken (vrijgemaakt) en de Nederlands Gereformeerde Kerken, waaronder met het deputaatschap voor militairen binnen de Gereformeerde Gemeenten;
4. deputaten toestemming te verlenen om, indien mogelijk, aan de Theologische Universiteit Apeldoorn eens per jaar een niet-facultatief uur voorlichting te geven inzake deze vorm van categoriaal pastoraat;
5. opnieuw deputaten te benoemen.

De preses dankt de terugtrekkende deputaten ds. P.J. van Dam, ds. M. Oppenhuisen en br. F. Slagmolen hartelijk voor hun jarenlange arbeid.

*Artikel 39***Rapport van het moderamen 2001-2002**

220

De preses stelt aan de orde het rapport van het moderamen van de generale synode 2001-2002 (bijlage 13).

Er wordt gevraagd naar de reacties rond en vrucht van de gehouden bidstond. Is er nog overleg met de classis Den Haag geweest?

Ds. G. van Roekel beantwoordt de vragen. Het moderamen heeft de toentijds geconstateerde nood in de hand van de Heere willen leggen. Deels droegen die een plaatselijk karakter, deels betroffen ze het samen als kerken geestelijk met elkaar optrekken. Er is geen contact met de classis Den Haag geweest, omdat het moderamen nog als zodanig bestond: er zou in oktober 2001 immers nog een zitting plaatsvinden.

De synode besluit:

1. de handelingen van het oud-moderamen goed te keuren;
2. het moderamen van de synode 2004 mandaat te verlenen om in overleg met de quaestor te besluiten op welke wijze de Acta het beste gepubliceerd kunnen worden, waarbij ook naar mogelijkheden van (deels) digitale publicatie gekeken zal worden en waarbij het moderamen de vrijheid heeft om – in het licht van bespreking en besluitvorming ter synode – te bepalen welke synodestukken al of niet in de Acta zullen worden opgenomen.

*Artikel 40***Jaarboek**

222

De preses stelt aan de orde het rapport van de deputaten voor het jaarboek (bijlage 14).

In een sprekersronde wordt gevraagd naar de mogelijkheid van een adequater computerprogramma voor de verwerking van de plaatselijke gegevens; is het ook mogelijk het kerkelijk jaarboek op CD-rom beschikbaar te stellen?

Deputaten laten na telefonische consultatie weten dat het huidige compu-

terprogramma inderdaad achterhaald is. Er wordt aan een nieuwe versie gewerkt. Een CD-rom werkt prijsopdrijvend, maar deputaten zullen zich hierop bezinnen.

De synode besluit:

1. het werk en het beleid van deputaten goed te keuren;
2. opnieuw deputaten te benoemen.

Artikel 41

Kerkvisitatie

De preses stelt aan de orde de instructie van de particuliere synode van het Westen, luidende:

De particuliere synode van het Westen, op 14 mei 2003 in vergadering bijeen te Hilversum,

overwegende

1. dat in het gereformeerd kerkrecht de classis onder andere bedoeld is om de geloofseenheid van plaatselijke kerken tot uitdrukking te brengen, de onderlinge gemeenschap te zoeken en elkaar bij te staan in het vormgeven van het gemeentelijke leven;
2. dat de kerkvisitatie daarbij een belangrijk instrument is om deze doelen te bereiken;
3. dat er in de kerken niettemin moeite bestaat om aan de hand van het bestaande reglement op de kerkvisitatie de onderlinge gemeenschap te vinden;

van oordeel

1. dat het grote aantal vragen in het reglement op de kerkvisitatie – ook al zijn deze vragen bedoeld als handleiding – niet bevorderlijk is voor een broederlijke ontmoeting waarin in vertrouwen doorgesproken kan worden over de dienst van de ambtsdragers en de opbouw van het gemeentelijke leven;
2. dat het onterecht is dat de vragen in het reglement op de kerkvisitatie gericht zijn op activiteiten, terwijl niet expliciet aandacht gevraagd wordt naar de achterliggende visie, hoewel elke kerkenraad – bewust of onbewust – zo'n visie heeft;
3. dat het wenselijk is in de kerkvisitatie meer aandacht te hebben voor de beziehung van de kerkenraad;
4. dat het missionaire karakter van de gemeente in het huidige reglement onvoldoende tot uitdrukking komt;
5. dat zowel de bijbelse roeping tot eenheid als het huidige tijdsgewricht het noodzakelijk maken in de kerkvisitatie nadrukkelijker te spreken over plaatselijke samenwerking met andere kerken van gereformeerde belijdenis;
6. dat er daarom voldoende reden is de bezinning op de praktijk van de kerkvisitatie ter hand te nemen;

besluit

de generale synode 2004 te verzoeken deputaten kerkorde en kerkrecht op te dragen zich te bezinnen op de praktijk van de kerkvisitatie om te zien of het reglement op de kerkvisitatie aanpassing nodig heeft in bovengenoemde zin en daarover te rapporteren en eventuele voorstellen te doen aan de generale synode 2007.

223 Met deze instructie correspondeert rapport 2 van commissie 1 (bijlage 15).

Ds. P.D.J. Buijs stelt voor om voorstel 3 van de commissie in te korten en alleen de laatste zin daarvan als besluit te formuleren.

Namens de particuliere synode van het Westen licht ds. C. van Atten de achtergrond van de instructie toe. Het gaat om de visie die een kerkenraad op het werk in en voor de gemeente heeft. De vraag blijft inderdaad of dat in een reglement voor kerkvisitatie verwoord moet en kan worden. Inderdaad kan een gesprek over deze visie gevoerd worden aan de hand van de huidige vragen.

Het voorstel van ds. Buijs wordt verworpen.

De synode komt tot de volgende uitspraak:

De generale synode,

kennis genomen hebbende van

1. de instructie van de particuliere synode van het Westen d.d. 14 mei 2003;
2. het rapport van haar commissie;

overwegende

1. dat het de intentie van de instructie is te bevorderen dat de kerkvisitatie beter aan haar doel beantwoordt;
2. dat het doel van de kerkvisitatie duidelijk omschreven wordt in art. 44 K.O.;
3. dat het reglement op de kerkvisitatie het broederlijk gesprek zoals bedoeld in art. 44 K.O. niet wil verhinderen maar dienen;
4. dat het reglement bedoeld is als een handleiding die de lijn aangeeft waarlangs de kerkvisitatie dient te verlopen;
5. dat het daarom niet nodig is dat alle vragen van het reglement bij elke kerkvisitatie met zoveel woorden worden gesteld;
6. dat een deel van de vragen van te voren schriftelijk kan worden beantwoord, waarbij visitatoren kunnen kiezen op welke zaken zij willen terugkomen, zodat er ter vergadering meer gelegenheid is om over andere zaken breder door te spreken;
7. dat naar aanleiding van vragen en gegeven antwoorden dieper kan worden doorgesproken en dat het niet de bedoeling van de vragen is dat men zich beperkt tot een zo kort mogelijk en weinig zeggend antwoord;
8. dat de bedoeling van het reglement op de kerkvisitatie in de praktijk niet altijd goed wordt begrepen, al wordt die in de algemene bepalingen wel aangegeven;

van oordeel

1. dat het van groot belang is voor de kerken dat de kerkvisitatie functioneert naar de bedoeling van art. 44 K.O.;
2. dat moet worden bevorderd dat het reglement op de kerkvisitatie wordt gehanteerd zoals het is bedoeld, n.l. om aan art. 44 K.O. uitvoering te geven;
3. dat niet het reglement op de kerkvisitatie wijziging behoeft maar het gebruik ervan zoals dat soms plaatsvindt;

besluit

1. de instructie niet te aanvaarden;

2. aan de intentie van de instructie recht te doen door aan de 'algemene bepalingen' van het reglement, lid 7, een korte uitbreiding te geven waardoor nog duidelijker wordt hoe het reglement gezien moet worden en gebruikt kan worden;
3. de uitbreiding van lid 7 vast te stellen als volgt:
'Het reglement op de kerkvisitatie is bedoeld als handleiding die de lijn aangeeft waarlangs de kerkvisitatie dient te verlopen. Het is derhalve niet noodzakelijk dat alle vragen van het reglement bij elke visitatie met zoveel woorden worden gesteld. Naar aanleiding van de vragen en de daarop gegeven antwoorden kan dieper worden doorgesproken in het kader van een geestelijk getoonzet gesprek. De aan de orde te stellen onderwerpen... (enz.).'

Artikel 42

Schorsing

In verband met de avondmaaltijd wordt de vergadering geschorst.

VERVOLG TWEEDE ZITTING

dinsdag 28 september 2004, 19.00 - 21.00 uur

Artikel 43

Heropening

De preses heropent de vergadering. Hij laat zingen Psalm 145 : 1 en 2.

Artikel 44

Appèl-nominaal

Oud. A. Heystek is vervangen door oud. J. Groeneveld. Door op te staan betuigt hij instemming met de belijdenis.

Artikel 45

Eredienst/kerkelijk lied

De preses stelt aan de orde het rapport van deputaten eredienst, onderdeel 3.6: het kerkelijk lied. Daarmee correspondeert rapport 2A van commissie 3 (bijlage 16 en 17). De deputaten ds. J. Van Amstel (voorzitter), ds. C.J. Droger (secretaris), br. M. van Ledden en br. G.C. de Waard worden welkom geheten.

In de eerste ronde wordt een groot aantal vragen gesteld en opmerkingen gemaakt. Waarom komen deputaten niet zelf met een voorstel? Moeten we nog niet tijdens deze synode criteria formuleren, zodat de synode 2007 zich hierover niet meer hoeft te buigen? We staan het vrije lied niet voor, maar wel toe; is dat niet in tegenspraak met de uitkomsten van de enquête? Te zingen liederen moeten het gehalte van dat van de Psalmen hebben. Het door de commissie gesignaleerde gebrek aan kerkelijk denken kan ook op het niveau van de synode voorkomen, namelijk bij een binding die boven Schrift en belijdenis uitgaat. Kerkelijk denken in de gereformeerde traditie is overigens toch ook het primaat bij de plaatselijke gemeente leggen, waar dat mogelijk is, en in concreto bij dit onderwerp verwerken wat de synode 1980 uitsprak?

Er tekent zich ook een andere lijn af: het zingen in de eredienst is een zaak van het kerkverband; in dat kader is het verontrustend dat zoveel kerkenraden blijkbaar geen leiding van de synode meer wensen te aanvaarden. De onderlinge vervreemding zal toenemen. Blijft het principe van art. 69 K.O. met het voorstel van de commissie wel staan en moet niet op het primaat van de Psalmen gewezen worden? Wordt het overtreden van de bestaande regel, die door de synode 2001 nog van zoveel belang werd geacht, nu niet 'beloond'? Kunnen de kerkenraden de vrijheid die nu geboden gaat worden wel aan? En worden kerkenraden die willen blijven bij de huidige tekst van artikel 69 K.O. met aanvaarding van dit voorstel voldoende gesteund?

De rapporteur, ds. M.J. Kater, gaat op de vragen en opmerkingen in. Het gaat er de commissie om recht te doen aan het hoofdspoor, namelijk het zingen van de Psalmen (zie Acta synode 1980); vandaar de uitdrukking 'in principe'. Daarnaast is er een andere lijn. Dat hoofdspoor kunnen kerkenraden die daaraan wensen vast te houden, dan ook gerust bewandelen. Anderzijds moet in het oog worden gehouden dat de situatie rond het zingen van het lied in 2004 is zoals uit het onderzoek blijkt. Daar kunnen we de ogen niet voor sluiten. Daar kan iets in zitten van onkerkelijk, post-modern denken; dat is dan een geestelijk probleem in de kerken. Dat is slechts te overwinnen wanneer we elkaar bij Schrift en belijdenis willen houden en elkaar daarop aanspreken, ook in het zingen van het lied. Er is echter ook te spreken van kerkelijke legitimiteit van het zijspoor (het zingen van gezangen). Criteria zijn vroeger door synoden wel vastgesteld, maar naar het oordeel van deputaten waren deze te summier; daarom moeten ze duidelijker geformuleerd worden. Eerlijk onder ogen zien van de brede gereformeerde traditie op het punt van het kerklied leidt tot de voorstellen van de commissie. Daarbij heeft de commissie gebruik gemaakt van wat de synode 1980 formuleerde. De kerkenraden zullen een grote verantwoordelijkheid krijgen; dat kan moeite geven, maar het is de consequentie van de situatie waarin we zitten. En kerkenraden hebben meer grote verantwoordelijkheden, bijvoorbeeld t.a.v. de prediking; die leggen we hun ook in handen. En hoe dan ook, de kerken zijn aan een beslissing toe in een zaak die zo verschillend vanuit de Schrift wordt getaxeerd. Hopelijk kunnen we elkaar als kerken dan weer aanspreken op dat wat we zingen.

Namens deputaten spreekt ds. J. Van Amstel. Deputaten zijn met enige moed aan het werk gegaan, maar waren teleurgesteld toen zij de uitslag van de enquête gingen verwerken. De een(drachtig)heid van de kerken was ver te zoeken.

In de tweede ronde dienen ds. D. Visser, ds. C. van Atten, ds. J. Bosch en ds. R. van de Kamp het volgende voorstel in:

de generale synode

kennis genomen hebbend van

1. het rapport van deputaten eredienst alsmede het corresponderende rapport van de synodale commissie;
2. de eerder genomen besluiten en de daaraan ten grondslag liggende rapporten vanaf de generale synode van 1980 inzake het kerkelijk lied;

constaterende

1. dat alle voor 1998 genomen besluiten inzake het kerklied niet de beoogde eenheid hebben gebracht;
2. dat de besluiten van 1998 en 2001 inzake het kerkelijk lied werden genomen met de intentie een laatste poging te doen om uit de impasse te geraken;
3. dat uit de enquête van deputaten blijkt dat inzake het kerklied de meerderheid van de kerken zich niet houdt aan de synodale bepalingen, met name vanuit de overtuiging dat de liedkeus behoort tot de vrijheid van de plaatselijke kerken;

overwegende

1. dat de generale synode van 1980 inzake het kerkelijk lied heeft uitgesproken dat de Heilige Schrift het zingen van liederen die niet rechtstreeks berijmde schriftgedeelten zijn niet verbiedt;
2. dat het de roeping van de kerken is om ook in het kerkelijk lied de kerken bij het Woord te bewaren;
3. dat de Psalmen een geheel unieke plaats innemen, zoals ook blijkt uit de vele citaten uit het boek der Psalmen in het NT;
4. dat met het zogenaamde vrije lied voorzichtigheid geboden is, omdat de kerkgeschiedenis laat zien dat door die liederen allerlei dwalingen de kerken kunnen binnenkomen;
5. dat al heel lang eenparigheid inzake het kerkelijk lied ontbreekt;
6. dat in de Christelijke Gereformeerde Kerken, in de lijn van de gereformeerde traditie, altijd de Psalmen en andere berijmde schriftgedeelten in de eredienst werden gezongen, zoals verwoord wordt in art. 69 K.O.;
7. dat er in de gereformeerde traditie ook een lijn is waarop aan andere geestelijke liederen dan berijmde schriftgedeelten een plaats werd gegeven;

van oordeel

1. dat uit het rapport van deputaten eredienst blijkt dat een bundel liederen, door de generale synode vastgesteld, in de impasse geen uitkomst biedt;
2. dat het zondermeer vrijgeven van het vrije lied een breuk betekent met onze eigen kerkgeschiedenis en het gevaar in zich bergt dat dwalingen de kerk kunnen binnenkomen;
3. dat elke oplossing in de impasse waarin onze kerken inzake het kerklied terecht is gekomen een schijnoplossing is zonder de erkenning dat het om een geestelijk probleem gaat;
4. dat de generale synode geroepen is om geestelijke leiding te geven om uit deze impasse te geraken;

spreekt uit

1. dat de Psalmen van onschatbare waarde zijn;
2. dat de generale synode 1980 terecht heeft uitgesproken dat de Heilige Schrift het zingen van andere geestelijke liederen dan berijmde schriftgedeelten niet verbiedt;
3. dat de eenheid niet bereikt is die de generale synode 1983 met haar uitspraken inzake het kerklied beoogde;
4. dat kerkenraden die andere geestelijke liederen laten zingen dan berijmde schriftgedeelten erop hebben toe te zien dat die liederen in overeenstemming zijn met Schrift en belijdenis;

5. dat uitspraak 4 niet betekent dat het zingen van andere geestelijke liederen geboden is, maar wel voor deze liederen ruimte geeft;

besluit

1. de tekst van art. 69 K.O. als volgt te wijzigen: 'In de eredienst zullen de 150 Psalmen gezongen worden alsmede andere andere geestelijke liederen die in overeenstemming zijn met Schrift en belijdenis;
2. voor liederen in de eredienst gelden de volgende criteria:
 - a. de liederen moeten het heilshandelen van God zodanig vertolken dat zij met het geheel van Gods heilsopenbaring in overeenstemming zijn en van de Geest der Schriften zijn doordrenkt;
 - b. de liederen moeten confessioneel verantwoord zijn;
 - c. de liederen moeten liturgisch verantwoord zijn;
 - d. literair en muzikaal moeten de liederen op niveau zijn';
3. in het reglement voor de kerkvisitatie op te nemen dat ook over het kerklied gesproken dient te worden in het licht van het onder 1. genoemde besluit;
4. de kerken van deze besluiten in kennis te stellen.

Ds. P.D.J. Buijs, ds. J.M.J. Kieviet, ds. A.C. Uitslag, ds. J.W. Schoonderwoerd en ds. C.A. den Hertog stellen voor:

de commissie opdracht te geven nog tijdens deze generale synode een aantal criteria te formuleren, o.a. met behulp van het rapport van de deputaten voor het onderzoek naar het kerkelijk lied, zoals dat diende op de generale synode 1980; als amendement bij besluit 1b:

voor andere liederen die men daarnaast in de eredienst wil zingen gelden de volgende criteria: ...

Ds. J.G. Schenau stelt een amendement voor bij het voorstel van ds. Visser, namelijk bij 'besluit 1b':

In de eredienst zullen, vanwege hun inhoudelijke meerwaarde, vooral de 150 Psalmen gezongen worden. Daarnaast kunnen gezongen worden de berijmde schriftgedeelten die door de generale synode zijn vastgesteld, alsmede andere geestelijke liederen die in overeenstemming zijn met Schrift en belijdenis.

Oud. M.H. Baan stelt voor toe te voegen aan het commissievoorstel onder 'besluit':

2 (nieuw): deputaten op te dragen in contact te treden met die gemeenten die te kennen gegeven hebben zich niet onvoorwaardelijk te zullen conformeren aan een synodeuitspraak betreffende de te zingen liederen tijdens de erediensten, om via de weg van broederlijke gesprekken alsnog eenheid te bereiken, zodat verdere vervreemding van elkaar voorkomen wordt.

De bespreking wordt opgeschort (zie art. 158).

Artikel 46

Sluiting

Prof. T.M. Hofman laat zingen Psalm 45 : 1, leest Psalm 45 : 1-10 en gaat voor in dankgebed, waarna de preses de tweede zitting sluit.

DERDE ZITTING

woensdag 29 september 2004, 09.15 - 12.15 uur

Artikel 47

Opening

De preses opent de derde zitting. Hij laat zingen Psalm 92 : 7 en 8 en leest Jes. 46 : 1-10. Daarna gaat hij voor in gebed.

Artikel 48

Appèl-nominaal

Ds. C.A. den Hertog is vervangen door ds. H.H. Klomp, ds. C.D. Affourtit door ds. J.G. Brienen, oud. D. Koole door oud. C.Vogel, oud. A. Heystek door oud. J. Groeneveld en oud. A. Prins door oud. W. Mak. De andere primi-afgevaardigden zijn aanwezig.

Artikel 49

Emeritikas

246, 260

Aan de orde is het rapport van deputaten emeritikas. Daarmee correspondeert rapport 4 van commissie 6 (bijlagen 18 en 19). De preses verwelkomt de deputaten ds. R. van Beek (voorzitter), ds. J.M.J. Kieviet (secretaris), br. C. van Beveren (penningmeester), br. L.M.H. Boone en br. G. Schouten.

Er worden vragen gesteld over de zorgelijke positie van deze kas. Wat is de mening van de commissie daarover? Kunnen de kerken de omslag op den duur opbrengen? Kunnen predikanten niet beter zelf hun voorzieningen treffen? Waarom stellen deputaten de uitkering aan gewezen predikanten afhankelijk van de beschikbare financiën? Is de voorgestelde verlaging van de uitkering aan emeritus predikanten die weduwnaar zijn, maatschappelijk aanvaardbaar? Wat is het beleid van deputaten betreffende beleggingen?

De rapporteur, diak. A.J. van der Wekken, gaat op de vragen in. Individualisering van de kas is een onmogelijke zaak, zo kwam op de synode 2001 al ter sprake. De commissie deelt de zorg over de dekkingsgraad; aan de kerken mag gevraagd worden haar verantwoordelijkheid te nemen. De toevoeging aan art. 23 van het reglement is bedoeld om eventuele onredelijke claims te voorkomen. De commissie noemt de bijstelling van de uitkering voor predikanten die weduwnaar zijn (ook maatschappelijk) aanvaard. De samenroeper, diak. D. Blom, benadrukt dat de kerken voor elke synodale periode zorgen voor voldoende reserve en met het oog daarop de omslag op de juiste hoogte vaststellen.

De voorzitter van deputaten is van mening dat de emeritikas gebaat zal zijn bij een goede publiciteit; het kan negatieve gedachten die over deze kas leven, voorkomen of bijstellen. De penningmeester geeft nog enige uitleg over de wijze van beleggen: deze geschiedt conform de besluiten van de generale synode.

De synode besluit:

1. deputaten te bedanken voor de uitgevoerde werkzaamheden en de correcte wijze waarop dat is gedaan;
2. opnieuw deputaten te benoemen;
3. deputaten op te dragen een PR-deskundige in te schakelen voor een regelmatige en heldere communicatie naar de kerken;
4. de volgende wijzigingen aan te brengen in bijlage 5 (art 13 K.O.), de instructie van deputaten:

a. artikel 5 wordt vervangen door:

De uitkeringen uit de kas aan de emeritus predikanten en de predikantsweduwen worden afgeleid van een door de generale synode vast te stellen uitkeringsgrondslag. Deze bedraagt 130% van het aanvaardbare minimumtraktament voor predikanten met 15 dienstjaren. Elke generale synode besluit of de koppeling van de uitkeringsgrondslag aan het in de vorige alinea genoemde minimumtraktament tot de eerstvolgende synode gehandhaafd blijft;

b. de eerste zin van artikel 7 wordt vervangen door de volgende tekst:

Een emeritus predikant van 65 jaar of ouder ontvangt een zodanige uitkering uit de emeritikas, dat deze tezamen met zijn AOW-uitkering 70% van de uitkeringsgrondslag bedraagt. Ingaande het jaar 2005 geldt als AOW-uitkering voor zowel een gehuwde als een ongehuwde emeritus predikant van 65 jaar of ouder tweemaal de jaarlijkse uitkering voor een gehuwde ingevolge de AOW. Voor de ongehuwde emeritus predikanten van 65 jaar of ouder die in 2004 al een uitkering uit de emeritikas ontvingen, geldt dat de bepalingen zoals die golden tot en met 2004, tot aan hun overlijden worden gerespecteerd. Een emeritus predikant die de leeftijd van 65 jaar nog niet heeft bereikt, ontvangt een zodanige uitkering uit de emeritikas dat deze, tezamen met zijn eventuele WAZ uitkering, 70% van de uitkeringsgrondslag bedraagt;

c. in artikel 8b worden de woorden 'met tien dienstjaren' gewijzigd in 'zoals vermeld in artikel 5';

d. artikel 9 lid d vervalt;

e. artikel 12 wordt vervangen door:

Een predikantsechtgenote die weduwe wordt en geen kinderen heeft te verzorgen ontvangt een zodanige uitkering uit de emeritikas, dat deze tezamen met haar eventuele ANW- of AOW-uitkering 50% van de uitkeringsgrondslag bedraagt.

Indien zij één kind danwel twee of meer kinderen heeft te verzorgen, ontvangt elk kind een zodanige uitkering uit de emeritikas, dat deze tezamen met een eventuele halfwezenuitkering (ANW en/of wezenpensioen) gelijk is aan 10% van de uitkeringsgrondslag. In geval van twee of meer kinderen ontvangt de weduwe bovendien een toelage van 70% van de helft van het bedrag waarmee de door haar verschuldigde premie van de ziektekostenverzekering het bedrag van € 2.000,- overschrijdt. Weduwen die een ANW uitkering genieten en op 31 december 2004 reeds in het genot daarvan waren, ontvangen een toeslag van € 1.410,- per jaar.

Dit artikel is van toepassing op kinderen die de leeftijd van 18 jaar nog niet hebben bereikt en op studerende of invalide kinderen, zolang zij jonger zijn dan 27 jaar en niet over voldoende eigen inkomsten beschikken. Bovendien worden aan de in dit artikel bedoelde weduwen die de leeftijd van 65 jaar nog niet hebben bereikt, alsmede aan de in dit artikel genoemde kinderen, de hun opgelegde aanslagen in de premieheffing voor de volksverzekeringen geres-

- titueerd voor zover de aanslagen betrekking hebben op de tijd die valt na de datum waarop hun uitkering uit de emeritikas is ingegaan, en voorzover de aanslagen betrekking hebben op hun uitkering uit de emeritikas;
- f. artikel 14 lid c vervalt en artikel 14.d wordt vernummerd tot 14.c;
- g. artikel 23 wordt vervangen door:
Ter voorziening in bijzondere gevallen kennen deputaten, onder voorbehoud van de beschikbaarheid van financiële middelen, aan plaatselijke kerken het recht op een uitkering toe ten behoeve van diegenen, die de kerken in het ambt van predikant een tijdlang hebben gediend en hun weduwen en wezen; de uitkering wordt op dezelfde wijze bepaald als die van emeritus predikanten, predikantsweduwen en -wezen, evenwel met dien verstande, dat rekening wordt gehouden met de tijd dat zij onze kerken als predikant hebben gediend, terwijl het tweede gedeelte van artikel 8 sub b. van de instructie niet van toepassing is;
5. de volgende wijzigingen aan te brengen in art 13 K.O.:
- de laatste zin van lid 1a luidende 'in dit geval zijn de predikanten (...) in te dienen' vervalt;
 - lid 6 vervalt, met gelijktijdige omnummering van de leden 7, 8 en 9 in 6, 7 en 8.

Artikel 50

Arbeidsongeschikte predikanten

De preses stelt de instructie van de particuliere synode van het Noorden over de verzekering van financieel risico bij arbeidsongeschikte predikanten aan de orde. Daarmee correspondeert rapport 10 van commissie 6 (bijlage 20). De instructie luidt (in de versie zoals aan de particuliere synode werd voorgesteld):

Op de classisvergadering van 20 oktober 2002 stelde de classis Leeuwarden een commissie aan met de opdracht nader onderzoek te doen naar de financiële risico's voor predikanten die arbeidsongeschikt raken en de mogelijkheden om deze risico's af te dekken. Deze commissie diende de classis van 9 en 22 oktober 2003 met een rapport. De commissie heeft het financiële risico inzichtelijk gemaakt en doet voorstellen om dit af te dekken door het afsluiten van een collectieve verzekering teneinde de financiële toezeggingen aan predikanten na te kunnen komen. In de bespreking van het rapport is gevraagd of de voorgestelde dekking van het risico betekent dat er voor alle gemeenten een omslag per lid zal gaan komen. De commissie heeft geantwoord dat dit niet het geval is. Alleen in die gemeenten waaraan een predikant is verbonden, wordt een omslag per lid betaald ter dekking van 50% van de premie. De andere helft komt ten laste van de predikant.

De classis heeft de voorstellen die de commissie in het rapport doet ongewijzigd overgenomen en verzoekt de particuliere synode van het Noorden dit eveneens te doen en de instructie vervolgens door te zenden naar de generale synode 2004.

Er worden enkele vragen gesteld over het commissierapport. Zijn er geen gradaties in ziek-zijn? Moet predikanten worden aangeraden zelf voorzieningen te treffen?

De rapporteur, diak. A.J. van der Wekken, gaat in op de gestelde vragen. Inderdaad is het raadzaam dat predikanten zelf voorzieningen treffen voor zaken waarover het hier gaat.

De synode besluit:

de instructie betreffende de verzekering van financieel risico bij arbeidsongeschiktheitspredikanten niet te aanvaarden.

*Artikel 51***Arbeidsongeschiktheid predikanten en terugkeer in actieve dienst**

De preses stelt de instructies betreffende de (gedeeltelijke) arbeidsongeschiktheid van predikanten en de mogelijke terugkeer van predikanten na eerdere emeritering in actieve dienst aan de orde, luidende:

De particuliere synode van het Zuiden, in vergadering bijeen te Barendrecht op 22 april 2004;

kennis genomen hebbend

1. van de instructie van de classis Rotterdam, vastgesteld op haar voortgezette vergadering op 14 mei 2003;
2. van het advies van deputaten naar artikel 49 K.O., uitgebracht tijdens de vergadering van de classis Rotterdam op 2 april 2003 in het kader van de emeritering van een van haar predikanten;

overwegende

dat artikel 13 K.O. geen specifieke voorzieningen kent die aansluiten op de omstandigheid van een gedeeltelijke arbeidsongeschiktheid van een dienstdoende predikant;

voorts overwegende

1. dat er in dergelijke gevallen behoefte zou kunnen zijn aan een op die situatie toegesneden regeling;
2. dat aangegeven moet worden op welke wijze de kerken verantwoordelijkheid dragen voor haar dienaren;

gelet op de bespreking in de vergadering van 22 april 2004;

besluit:

de generale synode te verzoeken om aan deputaten naar artikel 13 K.O. opdracht te geven:

1. onderzoek te doen naar de implicaties van een situatie van gedeeltelijke arbeidsongeschiktheid van een predikant;
2. aan te geven op welke wijze aan de verantwoordelijkheid van de kerken voor haar dienaren in deze zaak gestalte gegeven dient te worden;
3. met voorstellen te komen tot nadere precisering van hun instructie dienaangaande.

En:

De generale synode,

constaterende

dat in de kerkorde slechts summier wordt gesproken over terugkeer in de actieve dienst van een predikant beneden de 65 jaar aan wie emeritaat is verleend;

overwegende

1. dat een zodanige emerituspredikant er belang bij heeft te weten wat zijn plichten en rechten zijn in het geval van herstel, zodat het emeritaat opgeheven kan en moet worden;
2. dat de kerken hun verantwoordelijkheid in deze zaak behoren te nemen;
3. dat maatschappelijke ontwikkelingen er toe nopen na te gaan of volledige dan wel gedeeltelijke herintegratie in het arbeidsproces na periode van ziekte en/of arbeidsongeschiktheid mogelijk is;

van oordeel

dat hiervoor ter zake doende regelingen moeten worden getroffen;

besluit

1. art. 13 K.O. sub 1d als volgt aan te vullen:

Dit onderzoek zal op de volgende wijze plaats vinden: in het voorkomende geval zal de classis aan deputaten emeritikas het verzoek doen om contact met de desbetreffende predikant te onderhouden. Wanneer er naar hun mening reden is om te overwegen of het emeritaat kan worden opgeheven, doen deputaten hiervan mededeling aan de classis.

De kerkenraad zal vanuit zijn eigen verantwoordelijkheid contact onderhouden met zijn emerituspredikant en jaarlijks de classis op de hoogte stellen. De kerkenraad laat zich ter zake bijstaan door een onafhankelijke, door hem aan te wijzen, bij voorkeur christelijke medicus, die gespecialiseerd is op het gebied van arbeid en gezondheid. Hij zal periodiek de gezondheidssituatie van de desbetreffende geëmeriteerde predikant (her)beoordelen. De kosten hiervoor komen voor rekening van de emeritikas. Zodra er verandering optreedt in de situatie, is de kerkenraad gehouden dit aan de classis te melden. Als er verandering optreedt in zijn situatie, meldt de emerituspredikant dit aan zijn kerkenraad;

2. aan art. 13 K.O. sub 1 een nieuw punt e toe te voegen:

Opheffing van het emeritaat kan langs twee wegen geschieden:

- a. op aanvraag van de emerituspredikant via de kerkenraad door de classis. Bij het verzoek om intrekking van het emeritaat zullen er attesten van twee geneeskundigen worden overgelegd, waaruit blijkt dat belanghebbende geheel of gedeeltelijk arbeidsgeschikt is;
- b. door de classis op verzoek van de kerkenraad of van deputaten emeritikas. Wanneer de classis op basis van verkregen informatie c.q. het verzoek van deputaten, of op verzoek van de kerkenraad, overgaat tot het opheffen van het emeritaat, zal hij dit eerst doen nadat er attesten van twee geneeskundigen zijn overgelegd, waaruit blijkt dat de emerituspredikant een zodanige gezondheid geniet dat hij zijn werkzaamheden als predikant weer in belangrijke mate kan hervatten.

In alle gevallen laat de classis zich in de besluitvorming bijstaan door de deputaten van de particuliere synode. De classis besluit na intrekking van het emeritaat de desbetreffende predikant beroepbaar te stellen in de kerken. De classis doet hiervan zo spoedig mogelijk mededeling aan de kerken;

3. aan art. 13 K.O. sub 1 een nieuw punt f toe te voegen:

Als het emeritaat wordt opgeheven, gelden de volgende regels:

1. Het emeritaat wordt beëindigd op de dag die door de classis wordt bepaald.

2. De classis deelt zo spoedig mogelijk haar besluit (van beëindiging emeritaat en beroepbaarstelling) aan de kerken mee.
3. De classis zal binnen veertien dagen na het besluit deputaten emeritikas op de hoogte stellen.
4. Vanaf de datum waarop het emeritaat is vervallen, gelden de volgende financiële regels: de betrokken kerkenraad is verantwoordelijk voor het levensonderhoud van de desbetreffende predikant en kan daartoe een beroep doen op deputaten emeritikas;
4. de instructie van deputaten emeritikas als volgt aan te vullen:

Bij gevallen van emeritering beneden de leeftijd van 65 jaar zullen deputaten, op verzoek van de desbetreffende classis, contact onderhouden met de predikant. Wanneer er redenen zijn om te overwegen of het emeritaat kan worden opgeheven, doen zij daarvan mededeling aan de classis.

Deputaten zullen de kerkenraad voor de financiële verzorging bijstaan indien het emeritaat van zijn emerituspredikant wordt beëindigd en hij weer beroepbaar is gesteld, zulks gedurende de tijd totdat hij in een gemeente is bevestigd;
5. aan deputaten emeritikas opdracht te geven:
 1. een nadere regeling te ontwerpen voor deze situatie.

In deze regeling moeten de volgende zaken worden betrokken:

 - Hoe gestalte moet worden gegeven aan het medisch onderzoek; wie de periode vaststelt van beoordeling, enz.;
 - de verantwoordelijkheden in dit proces aangeven van kerkenraad, classis, deputaten art. 13 K.O. en de desbetreffende predikant;
 - de voorwaarden waaraan moet worden voldaan om als classis te besluiten dat de predikant weer in staat is zijn werk te verrichten. Hoe moet gehandeld worden wanneer wordt geconstateerd dat de predikant weer gedeeltelijk arbeidsgeschikt is; is het mogelijk om een proefperiode in te stellen, kan er sprake zijn van het uitoefenen van een parttime-functie, e.d.

In hoeverre de gemeente waaraan de uit emeritaat terugkerende predikant verbonden is, de verplichting behoudt om voor hem te zorgen;

 - de rechtspositie van de beroepbaar gestelde predikant in het geval hij geen beroep ontvangt;
 - de wijze en de termijn van financiële ondersteuning, indien de predikant geen beroep ontvangt;
 - of het nodig en wenselijk is dat de classis bij terugkeer in actieve dienst een toetsing van kennis en vaardigheden van de predikant afneemt;
 2. hierover te rapporteren aan de generale synode.

262 Met deze instructies correspondeert rapport 11 van commissie 6 (bijlage 21).

Er worden enkele vragen gesteld. Waarom gaat de commissie niet in op de vraag wat er moet gebeuren wanneer een predikant na geruime tijd nog geen beroep ontvangen heeft? Maken de individuele gebeurtenissen die zich hebben voorgedaan niet duidelijk dat er regels nodig zijn? Als de voorstellen van de commissie aanvaard worden, betekent dat dan niet een overmatige belasting van de emeritikas? Heeft de commissie wel voldoende aandacht gegeven aan de tweede instructie? Wie is verantwoordelijk voor het levensonderhoud van de predikant, wanneer zijn emeritaat wordt opgeheven?

De rapporteur, diak. A.J. van der Wekken, beantwoordt de vragen. In de begroting van de emeritikas is uitgegaan van de huidige situatie rond arbeidsongeschikte predikanten; daar is dus dekking voor. Voorts moeten we niet al snel na een incidentele, individuele gebeurtenis algemene regelingen maken. Het deputaatschap voortijdige ambtsbeëindiging predikanten zal zich moeten buigen over de moeiten van predikanten die geen beroep ontvangen. Deputaten emeritikas (zo hebben dezen toegezegd) zorgen gedurende die periode voor hun levensonderhoud. De commissie heeft aan beide instructies goede aandacht gegeven, maar kon het resultaat ervan in één rapport presenteren.

De synode besluit:

1. de instructies niet te aanvaarden;
2. artikel 13 K.O. lid 1a aan te vullen met: 'In deze attesten dienen de geneesheren ook aan te geven in hoeverre er in de komende jaren medisch gezien nog uitzicht is op gehele of gedeeltelijke terugkeer in de ambtelijke dienst en/of deelname aan het arbeidsproces op andere wijze';
3. artikel 13 K.O. lid 1d aan te vullen met: 'Door deputaten emeritikas wordt ingaande het jaar 2005 elke drie jaar bij de betreffende classes nagegaan of deze bepaling wordt toegepast. De desbetreffende classes dienen daartoe op aanvraag van deputaten emeritikas een schriftelijke verklaring in omtrent de uitkomst van het periodieke onderzoek. Een geneeskundig onderzoek door één of meer door de classis aangewezen geneeskundigen kan onderdeel van het onderzoek uitmaken. De betreffende predikant is verplicht aan het geneeskundig onderzoek mee te werken. De kosten daarvan komen ten laste van de emeritikas'.

Artikel 52

Voortijdige ambtsbeëindiging

De preses stelt het rapport van deputaten voortijdige ambtsbeëindiging predikanten (DVAP) aan de orde. Daarmee correspondeert rapport 3 van commissie 3 (bijlage 22 en 23). De aanwezige deputaten br. D. Blom en ds. D. Quant (voorzitter) worden welkom geheten.

263, 272

Er worden enkele vragen gesteld. Is er geen rechtsongelijkheid tussen losgemaakte en afgezette predikanten in de voorgestelde regeling? De voorzitter van deputaten maakt duidelijk dat er bij afgezette predikanten sprake is van een diaconale regeling, waarin deputaten het spoor hebben gevolgd dat de synode in 1986 uitzette. Dat maakt dat het redelijk is om met andere bronnen van inkomsten te rekenen.

De synode besluit:

1. de handelingen van deputaten goed te keuren en daarbij grote waardering uit te spreken voor het verrichte werk;
2. opnieuw deputaten te benoemen;
3. de bijgevoegde uitvoeringsregeling (bijlage 1 bij het rapport van deputaten) vast te stellen met daarbij de volgende wijzigingen:
 - 8.3 De predikant is verplicht DVAP alle informatie te verstrekken die nodig is om te beoordelen of en in hoeverre verrekening dient plaats te vinden.
 - 8.4 Wanneer de predikant, na een herhaald verzoek van DVAP, in gebreke blijft de in lid 3 bedoelde informatie te verstrekken, schort DVAP de betaling van de uitkering op totdat de informatie alsnog verstrekt is.
 - 14.1 'inclusief' vervangen door 'exclusief'.

14.2 De betrokkene is verplicht DVAP alle informatie te verstrekken die nodig is om te beoordelen of en in hoeverre verrekening dient plaats te vinden.

14.3 Wanneer de betrokkene, na een herhaald verzoek van DVAP, in gebreke blijft de in lid 2 bedoelde informatie te verstrekken, schort DVAP de betaling van de uitkering op totdat de informatie alsnog verstrekt is;

4. de bijgevoegde instructie (bijlage 2) vast te stellen;
5. de kerkordelijke bepalingen te wijzigen conform de in paragraaf 2.4 weergegeven voorstellen.

De preses dankt in het bijzonder de secretaris van deputaten br. H. de Hek, die zijn krachten voor een periode aan dit deputaatschap heeft willen geven.

Artikel 53

Comité-generaal

Artikel 54

Kerkelijk werkers

De preses stelt de instructie van de particuliere synode van het Westen inzake de kerkelijk werkers aan de orde. Deze luidt:

De particuliere synode van het Westen in vergadering bijeen op 14 april 2004 in Rijnsburg,

constaterende

1. dat kleine kerken in een situatie kunnen geraken waarin geen eigen predikant, maar wel een kerkelijk werker betaalbaar is;
2. dat deze kerken na de besluiten van de generale synode 2001 daarbij financiële ondersteuning kunnen vragen bij deputaten OB&A;
3. dat deze deputaten bij de beoordeling van deze aanvraag onder verwijzing naar art. 3 sub 8 K.O. en bijlage 38 art. 3 sub 1 eisen dat de kerkelijk werker belijdend lid is van een Christelijke Gereformeerde kerk;

overwegende

1. dat adequaat opgeleide broeders en zusters ook zijn te vinden buiten de Christelijke Gereformeerde Kerken;
2. dat kerkenraden zelf goed kunnen beoordelen of kandidaat kerkelijk werkers qua geloofsbeleving, kerkvisie, traditie en dergelijke passen in het geestelijke klimaat van hun gemeente;
3. dat het zonder financiële steun van genoemde deputaten in de kosten van een kerkelijk werker, voor een kleiner wordende gemeente erg moeilijk kan zijn om inhoud te geven aan haar pastorale, diaconale en missionaire opdracht;
4. dat de kerkelijk werker schriftelijk verklaart zich in zijn werk trouw te zullen houden aan de Heilige Schrift, de belijdenis van de kerken en de geldende kerkorde, zoals verwoord in artikel 3 lid 8 K.O.;

besluit

de generale synode 2004 te verzoeken om te besluiten art. 3. sub 8 K.O. (en in het verlengde daarvan bijlage 38) als volgt aan te passen:

'Een kerkenraad is gerechtigd iemand die daartoe een bepaalde opleiding heeft gevolgd of anderszins daartoe bekwaam is – wat in beide gevallen uit een door de kerkenraad in te stellen onderzoek moet blijken – een bijzondere opdracht te verlenen, betrekking hebbend op de opbouw van de gemeente of de voortgang van het werk in Gods Koninkrijk. Daarbij kan het gaan om een belijdend lid van de kerken, dan wel van een kerkverband waarvan de generale synode heeft geconstateerd dat het zich in alles wil stellen op de grondslag van Gods Woord en de gereformeerde belijdenis, dan wel van een plaatselijke gemeente, die trouw is aan de Schrift en de gereformeerde belijdenis, zulks ter beoordeling van de kerkenraad die tot de benoeming overgaat'.

273 Hiermee correspondeert rapport 3 van commissie 1 (bijlage 24).

Er worden enkele vragen gesteld: zegt de commissie niet erg gemakkelijk dat in eerste instantie in eigen kerken naar de vervulling van een vacature gezocht moet worden? De praktijk is veel weerbarstiger dan de theorie. Wij maken elders in de kerken toch ook gebruik van werkers die niet tot onze kerken behoren (o.a. voor het werk in Israël)?

De rapporteur, ds. J.W. Schoonderwoerd, gaat op de vragen in. Het gaat om de taak die kerkelijk werkers in de gemeente hebben (pastoraat, catechese enz.); dat maakt een lidmaatschap van onze kerken dringend gewenst. Een vergelijking met andere taken in het kerkverband gaat daarom niet op.

Vanuit de particuliere synode van het Westen wordt nog gewezen op de samenwerking die onze kerken hebben met verschillende andere kerken van gereformeerd belijden; dat is toch ook een argument dat ten gunste van aanvaarding van de instructie spreekt. De samenroeper van de commissie, ds. A. Hilbers, is van mening dat er in de bespreking nu elementen naar boven komen die de commissie onbekend waren. Dat is voor hem reden er nog een keer in commissieverband over door te spreken. De preses schort de bespreking op (zie art. 57).

Artikel 55

Schorsing

De preses schorst de vergadering in verband met de lunch.

VERVOLG DERDE ZITTING

woensdag 29 september 2004, 13.30 - 17.00 uur

Artikel 56

Heropening

De preses heropent de vergadering. Op zijn voorstel wordt Psalm 57 : 5 en 7 gezongen.

Artikel 57

Kerkelijk werkers – vervolg

De preses heropent de bespreking over de instructie aangaande kerkelijk werkers (zie art. 54). De rapporteur meldt dat er naar de mening van de commissie geen nieuwe gezichtspunten zijn die aanleiding geven voor nadere bespreking. Een incidentele zaak moet naar het oordeel van de commissie geen oorzaak zijn van een principiële verandering in de kerkorde.

De synode komt tot de volgende uitspraak:

De generale synode,

kennis genomen hebbend van

1. de instructie van de particuliere synode van het Westen d.d. 14 april 2004;
2. het rapport van haar commissie;

constaterend

1. dat uitgaande van de financiële situatie waarin kleine kerken kunnen geraken, in de instructie gevraagd wordt het bepaalde in art. 3 sub 8 K.O. met betrekking tot een kerkelijk werker zo te verruimen dat die geen belijdend lid van de Christelijke Gereformeerde Kerken behoeft te zijn;
2. dat daarbij gedacht wordt aan iemand die een deel van de werkzaamheden verricht die als men het kon betalen verricht zouden worden door een eigen predikant;
3. dat niet alleen het vertrekpunt van de instructie maar ook het doel financieel van aard lijkt te zijn, nl. om voor de kosten van deze niet christelijk-gereformeerde kerkelijk werker financiële steun van deputaten OB&A te kunnen krijgen;

overwegende

1. dat het in de bepalingen bij artikel 3 K.O. steeds gaat over een broeder of een belijdend lid der kerken en dat de voorgestelde aanpassing een ingrijpende principiële wijziging behelst;
2. dat de instructie niet duidelijk maakt waarom een kerkelijk werker, die om financiële redenen in plaats van een predikant wordt aangetrokken wel lid van een ander kerkverband kan zijn, terwijl dit voor een predikant niet mogelijk is;
3. dat de overweging van de particuliere synode, dat adequaat opgeleide broeders en zusters ook te vinden zijn buiten de Christelijke Gereformeerde Kerken, geen argument mag zijn om het daar te zoeken;

van oordeel

1. dat een praktische situatie niet mag leiden tot een dergelijk ingrijpende principiële wijziging van het bepaalde in art. 3 sub 8 K.O.;
2. dat niet is aangetoond op grond waarvan een kerkelijk werker in de zin van art. 3 sub 8 K.O. lid van een ander kerkverband moet kunnen zijn, waardoor de instructie een onmisbaar stuk onderbouwing mist;
3. dat iemand met een dergelijke positie in de gemeente belijdend lid van de Christelijke Gereformeerde Kerken dient te zijn;
4. dat de noodzaak van de gevraagde verruiming van art. 3 sub 8 K.O. niet is aangetoond;

besluit

de instructie van de particuliere synode van het Westen niet te aanvaarden.

Artikel 58

Evangelisatie/algemeen

274, 329

De preses stelt het rapport van deputaten voor evangelisatie, met uitzondering van 7.3 tot en met 7.5, aan de orde. Daarmee correspondeert rapport 2 van commissie 2 (bijlagen 25 en 26). De preses verwelkomt de deputaten ds. J.J. Lof (tweede voorzitter), ds. A.C. van der Wekken (secretaris), ds. A.P. van Langevelde en br. W. van Zwol (penningmeester).

In de bespreking wordt aandacht gevraagd voor het met nieuwe middelen en nieuw elan brengen van het evangelie in deze nieuwe eeuw, zoals ingezet op de synode 2001. Daar hebben deputaten zich zeer voor ingezet, met missionaire visie. Heeft de commissie die ingezette lijn wel opgepakt? Deputaten hebben weinig werk gemaakt van de opdracht over de evangelische stromingen; waarom? Is het lidmaatschap van de Evangelische Alliantie (EA) (waar we overigens als kerken geen lid van zijn, i.t.t. wat in het commissierapport staat) inderdaad slechts van belang voor de evangelisatieconsulent? En hoe denken deputaten over de door de commissie voorgestelde wijziging op dit punt, nl. om de evangelisatieconsulenten lid te laten zijn van het evangelisatieadviescentrum? Kan de steun voor Hoofddorp niet langduriger van aard zijn? Wat is de aanpassing in de voorwaarden voor steunverlening, waarover deputaten spreken? Kan de wijze waarop een aantal gemeenten steun aan 'Gent' verleent niet door deputaten voor hún projecten overgenomen worden? In 1998 werd afgesproken na zes jaar het werk van de evangelisatieconsulent te evalueren; wat is het resultaat daarvan? Wat is het criterium om als grootstedelijk gebied getypeerd te worden? Voldoet de verhouding tussen de werkzaamheden van beide consulenten en is er niet teveel verbrokkeling, zeker nu één van hen tijdelijk parttime uitgeleend is? Letten deputaten erop onafhankelijk te zijn, daar waar sommigen van hen persoonlijk of als lid van een gemeente betrokken zijn bij gevraagde steunverlening?

De rapporteur, ds. W.N. Middelkoop, gaat op de vragen in. De commissie wilde op summiere wijze rapporteren; zij wil echter uitdrukkelijk haar waardering voor het werk en de koers van deputaten onderstrepen. De commissie begreep van deputaten van hoeveel belang het lidmaatschap van de Evangelische Alliantie voor met name de consulenten is. De commissie waardeert deze organisatie, terwijl zij er ook wel sommige vragen bij heeft. Op grond van een gesprek met deputaten kwam de commissie op de gedachte van het lidmaatschap van het evangelisatiecentrum. De studie die dr. S. Paas momenteel verricht voor de Theologische Universiteit van de Gereformeerde Kerken (vrijgemaakt) is ook van groot belang voor zijn directe werk als evangelisatieconsulent, en is daarom toe te juichen. Werkzaamheden die hij in verband daarmee niet kan verrichten, worden adequaat opgevangen. De onderlinge werkverhouding is uitstekend. De commissie staat een uitgebreidere weergave van de studie betreffende evangelische stromingen voor, zodat deze studie haar vruchten kan afwerpen.

Namens deputaten spreekt de tweede voorzitter (de voorzitter, ds. H.J.Th. Velema, is wegens ziekte de laatste tijd niet in staat geweest zijn plaats in het deputaat-

schap in te nemen). Deputaten willen de kerken van dienst zijn met het aanreiken van evangelisatiemateriaal. Dat kan het beste via de consultants gebeuren, gericht op de plaatselijke situatie, en niet - zoals de commissie voorstelt - in het algemeen, onderwerpsgewijs. De opdracht inzake de evangelische stromingen paste niet helemaal bij het werk van deputaten; de moeite is dat de indruk zou kunnen ontstaan dat missionaire beweging hetzelfde zou zijn als evangelische beïnvloeding en dat is juist niet het geval. Deputaten zijn en blijven van mening dat zij als organisatie lid zijn van de EA, en dus de kerken niet. Bij wijze van compromis is het voorstel van de commissie terzake op tafel gelegd. Ds. Van Langevelde voert een pleidooi voor het daadwerkelijk kerk zijn in de stad. Criterium voor een dergelijke gemeente is, dat er sprake moet zijn van typisch grootstedelijke problematiek: teruglopende ledentallen, moeite met het vinden van ambtsdragers enz. De penningmeester wijst op de beperkte financiële middelen, die deputaten nopen tot strak getermineerde steunverlening aan gemeenten. Steun aan evangelisatiearbeid die buiten de verantwoordelijkheid van deputaten valt, mag niet leiden tot het niet (volledig) voldoen van de omslag. Wanneer deputaten persoonlijk of op grond van hun lid of (eventueel) predikant zijn van een bepaalde gemeente, belanghebbende zijn bij beslissingen van deputaatschappen, stellen zij zich terughoudend op.

In de tweede ronde worden enkele vragen herhaald. Er wordt verder gepleit voor handhaving van het voorstel van deputaten inzake de contacten met de EA.

De voorzitter van deputaten meldt dat de evaluatie van het werk van dr. Paas na (en niet binnen) zes jaar zal geschieden. Deputaten blijven waarde hechten aan het volwaardig kunnen participeren van de consultants aan het werk van de EA. De penningmeester meldt dat deputaten zich geen mening hebben gevormd over een andere wijze van financiële hulpverlening aan concrete projecten dan tot op heden gebruikelijk is. Zij zullen zich in de komende tijd hierop beraden.

De volgende voorstellen worden ingediend:

Ds. J.G. Schenau amendeert het commissievoorstel als volgt:

1. deputaten hartelijk te bedanken voor de door hen verrichte werkzaamheden;
2. instemming te betuigen met het visiedocument 'Naar een gastvrije kerk' en dit aan te bieden aan de kerkenraden.

Ds. M.J. Kater stelt i.p.v. commissievoorstel 3 voor:

1. deputaten op te dragen een overzichtelijke inventarisatie, rubricering en bundeling te maken van bijbels verantwoord studiemateriaal dat binnen de gereformeerde gezindte beschikbaar is en die de kerken aan te bieden met het verzoek over de invloed van de evangelische stromingen in de gemeente te spreken;
2. deputaten op te dragen zich te bezinnen op de wezenlijke plaats van de prediking in het kader van het missionaire werk in het algemeen en in het kader van de visieomschrijving (bijlage 1) in het bijzonder.

Ds. D. Visser stelt voor:

deputaten de opdracht te geven te onderzoeken of het evangelisatiewerk principieel anders kan worden opgezet.

De voorstellen worden gesteund en aan de commissie in handen gegeven voor nader overleg. De bespreking wordt opgeschort (zie art. 111).

Artikel 59

Klachtencommissie

330, 339

De preses stelt het rapport van de klachtencommissie aan de orde. Daarmee correspondeert rapport 4 van commissie 3 (bijlage 27 en 28). De deputaten ds. P.J. den Hertog (voorzitter), br. P. de Jong (secretaris), br. A. Heystek, zr. A.P. Versteeg en zr. A.T. Bijkerk-van Genderen zijn aanwezig en worden welkom geheten.

In de eerste ronde wordt geïnformeerd naar het al of niet bindend zijn van de uitspraken van de commissie. Kunnen de landelijke klachtenprocedure en die van de Theologische Universiteit in elkaar geschoven worden? De houding van sommige kerkenraden wat betreft het omgaan met uitspraken van de commissie stemt niet tot vreugde. Waarom kan een klager bij twee instanties (de classis en de beroepscommissie) in beroep gaan?

De rapporteur, ds. M.J. Kater, beantwoordt enkele vragen. De instelling van een beroepscommissie is juist om te voorkomen dat er gekozen wordt voor verschillende beroepsinstanties.

Zr. Versteeg meldt dat ineenschuiving van de landelijke klachtenprocedure en die van de Theologische Universiteit niet goed mogelijk is: iedere organisatie vergt weer eigen details. Kerkenraden hebben soms de neiging precaire zaken onder tafel te schuiven. Dan heeft het voorbereidende werk dat de commissie voor hen doet, weinig zin. Overigens is het voor kerkelijke vergaderingen, gezien de speciale problematiek, uiterst lastig om een eventueel beroep inhoudelijk te beoordelen. De voorzitter van de klachtencommissie benadrukt dat de commissie zo duidelijk mogelijk op papier zet wat er naar haar inzicht aan de hand is, om zodoende de kerkenraden te helpen in hun beraadslagingen. Verder kan de commissie niet gaan. Br. Heystek meldt dat onlangs de stichting 'Meldpunt' is opgericht, een stichting die overigens onafhankelijk van de klachtencommissie dient te zijn.

De synode besluit:

1. de handelingen van de commissie goed te keuren en grote waardering uit te spreken voor het verrichte werk;
2. opnieuw commissieleden te benoemen;
3. het wijzigingsvoorstel klachtenprocedure (met toelichting) goed te keuren;
4. de commissie enige taakverlichting te geven door:
 - a. haar uit te breiden met twee leden, zo mogelijk uit de particuliere synoden van het Noorden en Zuiden, met specifieke deskundigheid (jurist met zittingservaring, deskundige op het gebied van seksueel misbruik);
 - b. aan haar toestemming te verlenen zich door enkele secretariële medewerkers te laten ondersteunen;
5. over te gaan tot het instellen van een beroepsinstantie;
6. toestemming te verlenen om via deputaten ADMA financieel bij te dragen in het fonds van de stichting die het meldpunt officieel en onafhankelijk maakt.

Artikel 60

Theologische Universiteit/algemeen – vervolg

Na het nemen van besluit 5, zoals genoemd in artikel 59, kan nu geconstateerd worden dat daarmee voorstel 8 uit het aanvullend rapport van het curatorium aanvaard is (zie art. 34).

De synode besluit derhalve:

Een generaal-synodale beroepsinstantie in te stellen ten behoeve van het werk van de klachtencommissie van de Theologische Universiteit Apeldoorn en de landelijke commissie inzake misbruik van pastorale en andere kerkelijke gezagsrelaties (zie verder art. 148).

*Artikel 61***Schorsing**

In verband met de avondmaaltijd wordt de vergadering geschorst.

VERVOLG DERDE ZITTING

woensdag 29 september 2004, 19.00 - 21.15 uur

*Artikel 62***Heropening**

De preses heropent de vergadering. Hij laat zingen Psalm 56 : 2 en 5.

*Artikel 63***Appèl-nominaal**

Oud. D. Koole is nu aanwezig; ds. A. van de Weerd is vervangen door ds. M. van der Sluys, ds. C.A. den Hertog is weer aanwezig. Ds. M. van der Sluys en oud. D. Koole betuigen door op te staan instemming met de belijdenis. Prof. H.G.L. Peels is aanwezig als preadviseur.

*Artikel 64***Nieuwe Bijbelvertaling**

De preses stelt de instructies van de particuliere synode van het Noorden en van de particuliere synode van het Oosten, beide handelend over de Nieuwe Bijbelvertaling (NBV), aan de orde. Met deze instructies correspondeert rapport 1 van commissie 3 (bijlage 29).

341

De instructies luiden als volgt:

De particuliere synode van het Noorden, in vergadering bijeen 18 maart 2004 te Hoogeveen,

kennis genomen hebbend van het feit

1. dat de NBV in oktober 2004 wordt uitgegeven;
2. dat een tweetal broeders uit onze kerken als supervisoren hebben meegewerkt aan het tot stand komen van de NBV;
3. dat er in 1998 en 2000 twee delen van de 'Werk in Uitvoering' zijn uitgegeven;
4. dat een derde deel in oktober 2003 aan alle predikanten is aangeboden ter informatie en bestudering;

constaterend,

dat er binnen onze kerken geen deputaatschap is dat de generale synode van advies kan dienen voor het al of niet gebruiken van de NBV;

overwegend,

dat het tegen de achtergrond van de geschiedenis t.a.v. het gebruik van bijbelvertalingen in onze kerken wenselijk is dat de generale synode een uitspraak doet over het gebruik van de NBV, die zich aandient als officiële kanselbijbel voor de kerken;

besluit:

de generale synode te verzoeken zich te bezinnen op de vraag of de NBV kan worden vrijgegeven voor het gebruik in onze erediensten.

En:

De particuliere synode van het Oosten van de Christelijke Gereformeerde Kerken in Nederland, in vergadering bijeen op 9 juni 2004 te Eindhoven,

kennis genomen hebbend van het feit

1. dat in oktober 2004 een nieuwe bijbelvertaling, hierna genoemd NBV, beoogd voor het gehele Nederlandstalige gebied, zowel als kansel-, gezins- en schoolbijbel, gereed komt;
2. dat in de afgelopen jaren delen van deze vertaling reeds verschenen zijn als 'Werk in Uitvoering' deel 1, 2 en 3;
3. dat het Nederlands Bijbelgenootschap deze nieuwe vertaling de kerken aanbiedt;

constaterend

1. dat er binnen onze kerken tot dusver geen deputaatschap is dat de generale synode van advies kan dienen inzake het al of niet gebruiken van de NBV;
2. dat steeds meer kerkleden, met name jongeren te kennen geven dat zij de standaardvertalingen Statenvertaling en Vertaling 1951 qua taal en stijl moeilijk te begrijpen vinden;
3. dat elke nieuwe vertaling uiteenlopende, zowel positieve als negatieve reacties oproept en dat dit met betrekking tot de NBV niet anders is;
4. dat de NBV zich aandient als een vertaling die onder andere brontaalgetrouw en doeltaalgericht wil zijn;

overwegend

dat de kerkenraden gediend zijn met een gefundeerd oordeel inzake de NBV;

van oordeel

dat het niet gewenst is dat binnen gemeenten sprake is van een toenemend gebruik van een parafrazerende vertaling;

besluit

de generale synode te verzoeken:

- a. een studiedeputaatschap in te stellen dat de kerken dient met een gefundeerd voorstel inzake het gebruik van de NBV in de kerken;

- b. de kerken te verzoeken om, hangende het onderzoek door het deputaatschap, in de erediensten geen gebruik te maken van de NBV.

In de eerste ronde wordt gevraagd naar de mening over de NBV door degenen die daar vanuit onze kerken aan meegewerkt hebben. Kan verwacht worden dat de kerken de komende tijd terughoudend zijn in het gebruik van de NBV c.q. daar een gepast gebruik van maken, wat dat ook moge betekenen (hetzij in erediensten, hetzij in doordeeweekse bijeenkomsten)? En waar is die verwachting op gebaseerd? Communicatie met de kerken over onze besluitvorming, hoe die ook zal uitvallen, is dringend gewenst. Vele gemeenten zien naar een beslissing uit. Elke gemeente zou, naar de aard van eigen situatie, ruimte moeten hebben om een bij haar passende bijbelvertaling te gebruiken. Het is dringend gewenst dat deze synode nú een beslissing neemt, in het spoor van de wens van de particuliere synode van het Noorden. Is de meerderheid van de commissie geheel onbevooroordeeld in haar rapportage? Soms lijkt het er in haar rapportage op dat zij al met oordeelsvorming bezig is. Zij wenst een gefundeerd oordeel, maar zij geeft het fundament voor dat oordeel niet. Klopt de taxatie van de besluitvorming door de synode 1992 wel geheel en al? Wat verwachten beide delen van de commissie van reacties uit de kerken? Zal die echt gemotiveerd gegeven worden en zijn kerkenraden daartoe bekwam? Kunnen we bekwame, betrouwbare broeders uit de kerken (uit Apeldoorn bijvoorbeeld) niet om advies vragen, om zodoende tot een beslissing te komen? Moet de vergadering de herziening van de Statenvertaling (HSV) niet in haar besluitvorming betrekken?

Overigens, zo wordt gesteld, moet niet verwacht worden dat besluitvorming het gebruik van andere bijbelvertalingen buiten kerkelijke samenkomsten terug zal dringen. We hebben het proces, waarin het NBG iedereen de mogelijkheid bood mee te denken en te leven met deze zaak, de afgelopen jaren niet gevolgd; dat heeft nu gevolgen. Er wordt aangedrongen op de vorming van een studiedeputaatschap dat de bruikbaarheid en betrouwbaarheid van de NBV toetst en daarover aan de synode 2007 rapporteert.

De rapporteur van de meerderheid van de commissie, ds. M.J. Kater, krijgt het woord. De commissie heeft gepoogd zo lang mogelijk één geheel te blijven. Hij benadrukt de meerwaarde van de Schrift t.o.v. welke vertaling van de Schrift dan ook. Er worden veel inhoudelijk van elkaar verschillende opmerkingen gemaakt over de NBV, soms door een en dezelfde deskundige. O.a. op grond van aangereikt commentaar uit de gereformeerde gezindte zal een studiecmissie tot een zelfstandig oordeel moeten komen. Dat is noodzakelijk, want de zaak leeft in de kerken, meer dan we eerder hebben ingeschat. De commissie heeft niet begrepen dat het de particuliere synode van het Noorden ging om een uitspraak nú. De hoop leeft dat kerkenraden met de kennis die zij hebben (ook uit publicaties) tot een oordeel komen. Het blijft een zaak van de kerken in hun geheel, in lijn met de geschiedenis. Dat moet dan wel 'van onderaf' gebeuren, conform de gereformeerde traditie. Een gefundeerd oordeel van de commissie – of van anderen – op dit moment is daarom ook niet gewenst. De zaak van de HSV ligt niet op de tafel van de synode en blijft dus buiten bespreking.

Namens de minderheid van de commissie spreekt ds. D.J. Steensma. Met terughoudendheid bedoelt dit deel van de commissie haar verlegenheid met deze zaak aan te geven. De kerkenraden moeten wijs en voorzichtig zijn, nu we als kerken

(bij de besluitvorming in 1992) een kans hebben laten liggen en er op dit moment spanning in plaatselijke gemeenten kan optreden. Tegelijk is er een kans om met gebruikmaking van goede communicatie te komen tot een uitweg, via een gefundeerd oordeel van de synode. Dat kan praktisch gezien nu nog niet: de minderheid van de commissie komt niet verder dan een voorlopig, voorzichtig oordeel.

Prof. Peels geeft desgevraagd preadvies. Hij stelt daarbij het volgende:

1. Het vrijgeven van de NBV tijdens deze synodale periode zou geen wijs besluit zijn. Er zijn nog slechts deeltuitgaven; men moet bij een dermate ingrijpende en zwaarwegende zaak ook niet koersen op enkele supervisors. Voor een deel van de kerken zal de NBV geen optie zijn, eerder de HSV. Samen zullen we elkaar daarin moeten dragen.
2. Een studiedeputaatschap moet zich zelfstandig een gefundeerd oordeel vormen; het zal een brede samenstelling moeten hebben. Dat kan niet slechts op gronden van reacties van derden, waar ook nog eens allerlei factoren bijkomen die deze reacties inkleuren. Het is ook niet fair t.o.v. de grondigheid waarmee gewerkt is aan de NBV. Er zullen vertaalprincipes beoordeeld moeten worden; dat is nodig voor een beoordeling. Ook zal men naar de teksten moeten gaan, via pilotstudies bijvoorbeeld. Laat de commissie hier nog eens over nadenken. Laat de studiecmissie ook contact opnemen met hen die zich bezighouden met de HSV, opdat we niet nog eens voor verrassingen komen te staan.
3. Een verbod op gebruik van de NBV zal niet houdbaar zijn; de publiciteit is daarvoor te groot en er is naar uitgezien. Op scholen zal de vertaling doordringen. Een terughoudend gebruik zal ook niet mogelijk zijn. Laat de synode een stap terug doen: zich onthouden van een uitspraak of een signaal afgeven, bijv. dat de synode een breed studiedeputaatschap instelt, dat de kerken worden opgeroepen daaraan mee te werken, met de aantekening dat de eredienst niet de meest geëigende plaats is om de NBV te beproeven.

Vanuit de vergadering wordt bepleit dit preadvies door de commissie te laten bespreken. Aldus wordt besloten. Ook worden op dit moment geen andere voorstellen ingediend. De bespreking wordt opgeschort (zie art. 137).

Artikel 65

Comité-generaal

Artikel 66

Sluiting

Prof. H.G.L. Peels leest Deut. 32 : 44-47, gaat voor in dankgebed en laat zingen Psalm 119 : 53, waarna de preses de derde zitting sluit.

VIERDE ZITTING

donderdag 30 september 2004, 09.15 - 12.15 uur

Artikel 67

Opening

De preses opent de vierde zitting. Hij laat zingen Psalm 119 : 22 en 32 en leest 1 Petrus 2 : 1-10. Daarna gaat hij voor in gebed.

Artikel 68

Appèl-nominaal

Ds. M.J. Kater is vervangen door ds. H. Korving, diak. A.J. van der Wekken door diak. J.J. Hendrikse, ds. C.D. Affourtit door ds. J. van Mulligen, ds. A. van de Weerd door ds. M. van der Sluys, oud. M.H. Baan door oud. H. Bor. Als preadviseur is aanwezig prof. G.C. den Hertog. Deze betuigt, evenals ds. H. Korving, diak. J.J. Hendrikse, ds. J. van Mulligen en oud. H. Bor door op te staan instemming met de belijdenis. Alle overige primi-afgevaardigden zijn aanwezig.

Artikel 69

Eenheid gereformeerde belijders in Nederland/Gereformeerde Kerken (vrijgemaakt)/toespraak ds. A.J. van Zijlekom

De preses verwelkomt de afgevaardigden van de Gereformeerde Kerken (vrijgemaakt): ds. A.J. van Zijlekom, prof.dr. B. Kamphuis, ds. A. van Houdt, ds. P. Groenenberg en ds. T. Dijkema. Hij memoreert het overlijden van br. A. Pothof, die een aantal jaren deel heeft uitgemaakt van het deputaatschap.

Ds. A.J. van Zijlekom spreekt de synode toe: heeft een vergadering als deze nog zin? Velen menen van niet. Toch is vanuit Gods Woord veel goeds over de kerk te zeggen (men denke aan Psalm 133). Bij de teleurstelling die wij op het eerste gezicht hebben over de voorstellen op uw synode (rond de prediking bijvoorbeeld – rekent u daar niet met twee maten? – of rond het federatiemodel, dat nog niet ingevoerd lijkt te kunnen worden) is er ook bemoediging: u steekt de hand in eigen boezem. Verootmoediging brengt ons dichterbij de Heere! Er is veel goeds over onze onderlinge verhoudingen te zeggen. Er is veel overeenstemming; op papier, maar ook daadwerkelijk, namelijk in onze universiteiten, in diverse gemeenten en bij scholen. We dienen verder te kijken, boven dat wat haalbaar is uit; wanneer we naar de Heere opzien, komen we verder. Psalm 133 spreekt daar op hoge toon van: broeders, die samen wonen. Die eenheid is niet los te maken van de gehoorzaamheid aan het Woord van God. Alleen samen met alle heiligen kunnen wij daarin groeien. De Heere wil dat zelf bewerken, daar waar het altaar staat. Wij geloven dat wij de overeenstemming met u van de Heere ontvangen hebben. Dat blijft van ons uit onvolmaakt (in de prediking bijvoorbeeld), maar we nemen elkaar niet de maat, maar vermanen en bemoedigen elkaar. Ons geloven gaat boven het beleven uit!

De preses beantwoordt deze toespraak: er is dankbaarheid om dat wat bereikt is, bijvoorbeeld t.a.v. de toe-eigening van het heil. Dat was van de Heere. We waren daarbij ootmoedig, omdat we als Christelijke Gereformeerde Kerken op een bin-

nenkerkelijke onderlinge binding hoopten. Tegelijk hoopten we dat u in dit spoor verder zou gaan. Wij hadden vanuit de Afscheiding de waarde ervan ontdekt; we delen dat graag. Er is teleurstelling, o.a. omdat in eigen kring deze zaken verschillend worden getaxeerd, en omdat we van papier naar praktijk willen komen; bij ons en bij u! Bent u anno 2004 nog net zo als anno 1998? Uw verwachting is de onze: de Heere zorgt zelf voor zijn kerk.

Artikel 70

Eenheid gereformeerde belijders in Nederland/Gereformeerde Kerken (vrijgemaakt)

347, 384,
388

De preses stelt het rapport voor de eenheid van de gereformeerde belijders in Nederland aan de orde, en wel het onderdeel dat handelt over het contact met de Gereformeerde Kerken (vrijgemaakt) (GKv). Hiermee correspondeert rapport 1 van commissie 4. Daarbij wordt betrokken de brief van de generale synode van de Gereformeerde Kerken (vrijgemaakt), agendapunt 10.14 (bijlage 30-32). De deputaten prof. J.W. Maris (voorzitter), ds. J.W. Schoonderwoerd (secretaris) en ds. J.M.J. Kieviet zijn aanwezig.

In de eerste ronde worden de volgende opmerkingen gemaakt: zijn wij echt betrouwbare gesprekspartners? Dreigt misschien een herhaling van de weg die we met de Nederlands Gereformeerde Kerken zijn gegaan? Het is niet goed voor de gemeenten waar de eenheid verder groeit, dat het federatieve groeimodel wordt uitgesteld; de kerken dienen voor hun positie oog te hebben. Laten we toch, naast de zorg die wordt uitgesproken, ook dankbaar zijn voor dat wat bereikt is. Waarom vindt de commissie het voorstel-Koole over een samenwerkingsverband geen goede gedachte? Waarom nu weer een nieuwe enquête, heeft dat zoveel zin? En al te lang doorspreken over bepaalde zaken geeft een zekere vermoeidheid. Wat bedoelt de commissie met de gewenste duidelijkheid, waarmee de Koning van de Kerk wel of niet gediend zou zijn? Daarnaast wordt de opvatting verwoord dat het rapport zoals dat nu op tafel ligt, wellicht het maximaal haalbare is.

Anderzijds worden opmerkingen gemaakt over de brief die 40 predikanten aan deputaten zonden en over de 36 gemeenten die stellen zich niet te kunnen verenigen met stappen van eenwording. Deputaten en de commissie kunnen dat niet veronachtzamen. Voorzichtigheid met betrekking tot het invoeren van het federatieve groeimodel is daarom geboden. Er zijn zelfs gemeenten die met deze invoering principieel grote moeite hebben. Waarom gaan deputaten niet theologisch-inhoudelijk op de brief in? Het is verdrietig dat plaatselijke samenwerking na de gevonden overeenstemming zo weinig oplevert; er is blijkbaar geen geestelijke overeenstemming in de wezenlijke zaken. De commissie wil nu het accent van de doorgaande gesprekken verleggen naar de plaatselijke gemeenten; maar zullen ook daar de verschillen weer niet blijken? Leeft de zaak wel echt, gezien de opkomst op de regionale bijeenkomsten? Verder zijn er zorggevendende ontwikkelingen in de GKv, namelijk een grotere pluraliteit. Moeten we elkaars gepubliceerde preken niet gaan lezen en daarover doorspreken? En tenslotte: bedekken wij onze eigen geestelijke armoede niet met al deze samensprekingen?

De rapporteur, ds. P.D.J. Buijs, krijgt het woord. Er is sprake van verlegenheid en spanning in de kerken, bij deputaten en de commissie c.q. de synode. De commis-

sie wil een sterk accent leggen op plaatselijke samenwerking. Andere kerkelijke samenkomsten voegen weinig nieuws toe. Daarbij zal geduld en voorzichtigheid nodig zijn; verschillen zullen in alle rust doorgesproken moeten worden. Niet alle kerkenraden hebben de bedoeling van het federatieve groeimodel (FGM) begrepen; voor hen is een nieuwe enquête nodig, voor de andere niet. De commissie heeft de brief van de 40 predikanten niet opgevraagd, deputaten zijn er wel intern mee aan de slag gegaan. Het is niet de bedoeling het thema van de toe-eigening des heils van de gesprekstafel te halen, wel om concrete toespitsingen daarbij aan te brengen. De commissie onderkent de noodzakelijke eenparigheid in het eenwordingsproces; het is duidelijk dat er wat dat betreft spanning is tussen gemeenten binnen onze kerken, op classicaal en landelijk niveau. De zorggevende ontwikkelingen waar deputaten over spreken, gaven de commissie geen aanleiding om daar landelijk over te spreken; deputaten kunnen daar op hun niveau immers weinig aan doen: men denke bijvoorbeeld aan de perforatie van gemeentegrenzen. In de besluiten van de generale synode 2001 betreffende het federatieve groeimodel worden verschillende elementen genoemd, juist om aan het geheel van de kerken recht te doen. Er is overeenstemming bereikt op wezenlijke punten, maar in de praktijk werkt het niet altijd door. Laten we vanuit Gods opdracht moedig verder gaan. Dat doen we intern als kerken toch ook bij spanningen? Met de duidelijkheid die de commissie noemt, beoogt zij uit te stijgen boven onze persoonlijke gedachten en te komen bij de vraag: wat vraagt de Heere van ons? Die duidelijkheid moeten we zoeken.

Oud. D. Koole beantwoordt de vragen die gesteld zijn over het samenwerkingsverband. Hij wil daarmee bereiken dat onduidelijkheid in de kerken wordt weggenomen, dat de matheid die uit het deputatenrapport spreekt, kan verdwijnen en tenslotte dat deputaten met meer elan hun gesprekken kunnen voortzetten, over meer onderwerpen dan tot op heden het geval is, op breed geestelijk terrein.

De samenroeper van de commissie, ds. D. Visser, geeft een aanvulling op de beantwoording: het federatieve groeimodel beoogt dat de procedures bij plaatselijke samenwerking vereenvoudigd kunnen worden en dat er meer classicale samenwerking kan komen. Plaatselijk kunnen de ontwikkelingen voortgaan op de wijze zoals men dat daar wil. En als we hier horen dat er gemeenten zijn die principieel niet mee kunnen, moet wel gezegd worden dat er nog nooit een appèl van hen hier ter tafel is geweest.

Namens deputaten spreekt de voorzitter, prof. J.W. Maris. Niemand wil, zo blijkt vanmorgen, de gesprekken met de GKv beëindigen. Het federatief groeimodel wil niets opleggen, maar wil dringen om contact met elkaar te zoeken: we zijn immers niet vrij van elkaar? Het signaal dat van de brief van de 40 predikanten uitgaat, is duidelijk overgekomen. Daarmee is overigens geen blokvorming beoogd. Opkomende verschillen geven reden tot doorspreken, niet tot loslaten. Het hoort ook bij het moeizame proces waarin enerzijds resultaten zijn geboekt, maar anderzijds nog verschillen bleken; dat kan ook bijna niet anders. Het is onze roeping om samen (op hetzelfde fundament) aan de voeten van de Heere te zitten. Dat mag tijd kosten. Soms worden we verlegen om zorggevende zaken; daarbij zullen we onze eigen zwakheden moeten erkennen (perforatie van gemeentegrenzen bijvoorbeeld). Er zijn verschillen op voornamen punten; reden om samen ons kerkelijk huiswerk te vervolgen. Dat zal metterdaad een groeiproces zijn. Ook wanneer het

federatief groeimodel zal zijn ingevoerd, worden gemeenten die daarmee niet kunnen instemmen, daarin niet per definitie meegenomen; wel wordt er een (terecht) appèl op hen gedaan.

De bespreking wordt opgeschort (zie art. 84).

Artikel 71

Schorsing

De preses schorst de vergadering in verband met de lunch.

VERVOLG VIERDE ZITTING

donderdag 30 september 2004, 13.30 - 17.15 uur

Artikel 72

Heropening

De preses heropent de vergadering. Op zijn voorstel wordt Psalm 102 : 7 en 8 gezongen.

Artikel 73

Appèl-nominaal

Ds. J. Bosch is afwezig; voor hem is geen secundus aanwezig; diak. A.J. van der Wekken heeft zijn plaats weer ingenomen.

Artikel 74

Eenheid gereformeerde belijders in Nederland/Nederlands Gereformeerde Kerken/toespraak ds. C.T. de Groot

De preses verwelkomt ds. C.T. de Groot, ds. P. Busstra en ds. J. Horsman als vertegenwoordigers van de Nederlands Gereformeerde Kerken. Ds. De Groot spreekt de synode toe: we hebben elkaar als kerken nodig om samen Gods liefde in Christus te ontdekken. Er is dankbaarheid voor wat in verschillende plaatsen in samenwerkingssituaties is bereikt. Ook de samenwerking met uw universiteit is groeiende. Onze landelijke vergadering gaf opdracht de gesprekken op deputaten-niveau te hervatten om nieuwe accenten te zoeken t.a.v. de toe-eigening des heils: met het oog op evangelische invloeden bijvoorbeeld. Ook is het nodig na te denken over de wijze waarop de leer onder ons functioneert. Die impuls was nodig; we achten het heilzaam om dit opnieuw te agenderen. Wilt u uwerzijds agendapunten aanvoeren? Onze besluiten t.a.v. de vrouw in het ambt werken bemoeilijkend; dat beseffen we. Maar uitdrukkelijk willen we niet schriftkritisch bezig zijn; we hebben coram Deo onze besluiten willen nemen. Ook in de Schrift is al sprake van een verschillend verstaan daarvan bij bepaalde concrete zaken (Rom. 14). Moge onze God ons zegenen.

De preses beantwoordt deze toespraak. Hij dankt voor de sympathieke toon daarvan en voor de erin doorklinkende eerlijkheid. Zo komen we het verste met elkaar,

voor het aangezicht van de Heere. Uw wens om opnieuw over de toe-eigening des heils te spreken doet ons goed. De kracht van samenwerking in plaatselijke gemeenten zal mede afhangen van de vraag hoe u in uw landelijke besluitvorming daarmee rekent. Die gemeenten moeten niet geïsoleerd raken, noch t.o.v. van u, noch t.o.v. van ons.

Artikel 75

Eenheid gereformeerde belijders in Nederland/Nederlands Gereformeerde Kerken

De preses stelt het rapport voor de eenheid van de gereformeerde belijders in Nederland aan de orde, en wel het onderdeel dat handelt over het contact met de Nederlands Gereformeerde Kerken. Hiermee correspondeert rapport 3 van commissie 4, onderdeel a (bijlage 30 en 33).

347, 395

Er volgt een eerste gespreksronde. Wat bedoelt de commissie met het voortzetten van het gesprek mede met het oog op de plaatselijke situatie? Wordt er nog naar wegen tot eenheid gezocht? Kunnen deputaten de gebruikte hermeneutische methode die leidde tot besluitvorming t.a.v. vrouw en ambt typeren en beoordelen? Er mag dankbaarheid zijn, omdat dit besluit niet door schriftkritisch denken wordt gevoed. Moet de wijze waarop de classes met samenwerkende gemeenten meedenken, niet betrokken worden in de besluitvorming? Er wordt gepleit voor hervatting van het gesprek: we hebben elkaar nodig en bovendien is het roeping om naar eenheid te zoeken. Een agendapunt voor samensprekingen zou kunnen zijn: de openstelling van het bijzondere ambt voor de vrouw. Doen deputaten niets met in het rapport aangereikte gesprekspunten? Kan het werkelijk tot gemeenschappelijke adviezen komen bij de zaak van vrouw en ambt? Waarom is er in deze periode niet echt met elkaar gesproken?

De rapporteur, ds. P.D.J. Buijs, krijgt het woord. Er was blijkbaar sprake van miscommunicatie waardoor gesprekken op deputatenniveau niet echt van de grond kwamen. Gesprekspunten voor de toekomst kunnen zijn de toe-eigening des heils, de theologische opleiding, vrouw en ambt. De commissie wil voorkomen dat de samenwerkende gemeenten geïsoleerd raken. Daarom moeten wederzijdse deputaten zich voor hen inzetten. De commissie wil verder vooral dat zaken van gemeenschappelijk belang besproken worden. Volgens haar is het wel degelijk mogelijk dat adviezen aan plaatselijke gemeenten gemeenschappelijk gegeven worden bij de zaak van vrouw en ambt.

Namens deputaten spreekt de voorzitter, prof. J.W. Maris. De hermeneutische methode rond de besluiten vrouw en ambt geeft moeite: de context gaat zo'n rol spelen dat schriftwoorden die niet passen bij onze huidige context, terzijde gesteld kunnen worden. Er is geen toezegging gedaan op de landelijke vergadering over een vernieuwing van het gesprek over de toe-eigening des heils. Dat was slechts een inhoudelijke herhaling van datgene dat op 2001 werd gezegd, na de besluiten van de synode terzake.

De secretaris van deputaten, ds. J.W. Schoonderwoerd, voegt hieraan toe: er hebben geen gesprekken plaatsgevonden omdat deputaten daarvoor geen uitnodiging hebben ontvangen, ondanks een initiatief hunnerzijds. Er volgde wel een gesprek

op moderamen-niveau. Inmiddels ligt er op deze synode een duidelijk verzoek om opnieuw samen te spreken.

In de tweede ronde worden de volgende voorstellen ingediend:

Ds. G. van Roekel en ds. C.A. den Hertog doen een aanvulling op het commissievoorstel:

- toevoegen bij ‘constaterend’ een punt 3: dat de synode 2001 de classes oproep toe te zien op besluit 1 van het besluit inzake samenwerkende gemeenten;
- toevoegen bij ‘overwegend’ een punt 3: dat deputaten gemeld hebben dat de rol van de classes marginaal is gebleven in het toezien op besluit 1 van het onder ‘constaterend 3’ genoemde besluit van de synode 2001;
- toevoegen bij ‘van oordeel’ een punt 3: dat het te betreuren is dat de rol van de classes in het toezien op besluit 1 van het onder ‘constaterend 3’ genoemde besluit van de synode 2001 marginaal is gebleken;
- invoegen nieuw besluit 4: de deputaten op te dragen het in 2001 genomen besluit inzake de samenwerkende gemeenten aan de classes toe te zenden en de classes dringend te vragen besluit 2 van dit besluit ter hand te nemen.

Daarmee wordt besluit 4 besluit 5.

Ds. J. Van Amstel stelt voor:

besluit 2 te splitsen in, c.q. aan te vullen met:

a. wat er nu staat

b. de commissie van de Nederlands Gereformeerde Kerken onze teleurstelling onder de aandacht te brengen over het voorlopig besluit van de landelijke vergadering aangaande de vrouw in het ambt, met name t.a.v. de gronden die zijn aangevoerd voor deze beslissing en welke gevolgen deze beslissing heeft wat betreft de onderlinge verhouding tussen beide kerkverbanden.

Ds. A. Hilbers stelt voor aan besluit 1 toe te voegen: en tegen de achtergrond van een gemeenschappelijk verleden, waarin veel goeds ontvangen werd.

De bespreking wordt opgeschort, opdat de commissie zich over deze voorstellen kan beraden (zie art. 91).

Artikel 76

De Wekker

399, 403 De preses stelt het rapport van de redactie van *De Wekker* aan de orde. Daarmee correspondeert rapport 1 van commissie 5 (bijlage 34 en 35). De redactieleden prof. J.W. Maris (hoofdredacteur), ds. G. van Roekel (eindredacteur) en ds. M.J. Oosting (penningmeester) worden welkom geheten.

Waarom betreurt de commissie het dat er geen hoogleraar meer als hoofdredacteur zal worden benoemd? Is er een beleid aangaande de inhoud van de artikelen? Hoe rusten we de kerken toe? Kan er een vaste kring van medewerkers naast de redactie komen en is dat niet beter dan een uitbreiding van de redactie? Is het financieel gezond zijn doel op zichzelf? In de voorgestelde nieuwe instructie lijkt het dat alleen de hoofdredacteur en zijn waarnemer worden benoemd; dat is niet juist. Is het niet beter om te komen tot de oprichting van een stichting met een bestuur en

een commissie van redactie, i.p.v. door te gaan met de huidige werkwijze, waarin generaal-synodale deputaten de redactie vormen?

De rapporteur, ds. J.P. Boiten, beantwoordt de vragen. Er is veel waardering voor de inzet die verschillende hoogleraren op het gebied van *De Wekker* hebben gegeven. Zij zijn immers leidinggevend. De commissie ziet wel in, dat het gezien hun werkdruk niet meer mogelijk is. Het beleid van de redactie heeft voortdurend haar aandacht. De wenselijkheid van een stichtingsbestuur is niet ter sprake geweest in de commissie.

De hoofdredacteur krijgt het woord. Er zijn al veel medewerkers waarop de redactie een beroep kan doen; dat voldoet goed en er is geen behoefte aan wijziging. Begin 2005 zal opnieuw gekeken worden naar het gewenste redactioneel beleid. *De Wekker* in stichtingsvorm zet de synode buiten spel; dat is ongewenst. De penningmeester benadrukt dat de financiën onontbeerlijk zijn, zij het dat zij uiteraard geen doel op zichzelf zijn.

In een tweede ronde wordt gewezen op de noodzaak van het opnemen van de doelstelling van het blad in de instructie. Er wordt nog eens gepleit voor een stichtingsvorm, ook met het oog op de controle van de financiën.

In het antwoord stelt de hoofdredacteur: eventuele voorstellen van de synode worden tegemoet gezien. Een stichtingsvorm wordt echt dringend afgeraden: alle deputaatschappen worden financieel gecontroleerd door deputaten voor financiële zaken, die weer rapporteren aan de generale synode.

Ds. D. Visser stelt voor om in de instructie art. 4 te beperken tot en met de woorden '... verantwoording af van haar beleid'.

Ds. C.A. den Hertog stelt voor om in de instructie bij art. 1 toe te voegen: '...en bedoelt leiding te geven aan het kerkelijk leven'.

Ds. J.W. Schoonderwoerd stelt voor besluit 3 als volgt te wijzigen: '(...) uitgaande van het eerder genomen besluit om de formele relatie tussen het curatorium en de redactie van *de Wekker* te beëindigen, de instructie als volgt vast te stellen: ... (enz.)'

Ook wil hij bij art. 2 het woord 'bepaalt' vervangen door 'benoemt'.

De voorstellen worden gesteund en de commissie neemt ze over.

De synode besluit:

1. de werkzaamheden van de commissie van redactie van *De Wekker* goed te keuren en haar hartelijk te danken voor de vele werkzaamheden;
2. prof.dr. J. W. Maris hartelijk dank te zeggen voor het werk dat hij als hoofdredacteur gedurende zes jaren heeft verricht;
3. uitgaande van het eerder genomen besluit om de formele relatie tussen het curatorium en de redactie van *De Wekker* te beëindigen, de instructie voor de redactie van *De Wekker* als volgt vast te stellen:
Instructie voor de commissie van redactie van *De Wekker*:
art. 1. Het weekblad *De Wekker*, orgaan van de Christelijke Gereformeerde

Kerken in Nederland, is eigendom van de kerken en bedoelt leiding te geven aan het kerkelijk leven;

art 2. De commissie van redactie bestaat uit zoveel leden als de generale synode benoemt. De synode benoemt de hoofdredacteur en de waarnemend hoofdredacteur in functie. De hoofdredacteur bepaalt in overleg met de commissie van redactie de inhoud van het blad;

art. 3. De commissie van redactie is bevoegd zich te doen bijstaan door adviseurs;

art. 4. Op elke generale synode wordt een rapport ingediend over de afgelopen periode. Daarin legt de commissie van redactie verantwoording af van haar beleid;

art. 5. De commissie van redactie legt aan de generale synode verantwoording af van haar financieel beleid;

4. goedkeuring te hechten aan de benoeming van een negende redactielid;

5. opnieuw leden voor de commissie van redactie te benoemen.

De preses onderstreept de woorden van dank gericht aan de scheidende hoofdredacteur, prof. J.W. Maris.

Artikel 77

Appèl-nominaal

Ds. M.J. Kater heeft zijn plaats weer ingenomen.

Artikel 78

Gezondheidszorg

De preses stelt het rapport van deputaten voor het pastoraat in de gezondheidszorg aan de orde. Daarmee correspondeert rapport 8 van commissie 3 (bijlage 36 en 37). De deputaten br. G. van Brenk (voorzitter), ds. P.W. Hulshof (secretaris) en br. H. van der Laan worden welkom geheten

In de eerste ronde worden de volgende opmerkingen gemaakt: onderbreekt er iets aan de zorg voor gehandicapten in de gemeente? Er lijkt bezinning nodig te zijn op de wijze waarop de secties worden samengesteld, nl. door uit te gaan van de voorzieningen die er voor gehandicapten zijn. Heeft men het aspect van de verlegenheid die kan optreden bij de avondmaalsvieringen, meegenomen? Anderzijds: wat is de inhoudelijke moeite die er is met de avondmaalsvieringen? Nog steeds is in de kerken een percentage avondmaalstafels in de kerkgebouwen slecht toegankelijk. Er is grote zorg over de bezuinigingen bij de AWBZ: de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO). Dat zal veel vragen aan het adres van de diaconie opleveren, met financiële en fysieke consequenties die voor de gemeenten niet te dragen zullen zijn. Identiteitsgebonden zorg komt in gevaar. Bezinningsavonden, zoals deze worden gehouden, worden toegejuicht. Hoe is de commissie tot haar voorstellen gekomen, gezien het feit dat deputaten er niet over spreken? Is de commissie van mening dat deputaten tekortschieten in hun taak in dezen?

De rapporteur, ds. M.J. Kater, gaat op de vragen in. Deputaten zien gehandicapten wel degelijk als behorend bij de gemeente. Dat blijkt herhaaldelijk uit hun rapport. Betreffende de avondmaalsvieringen kan gemeld worden dat deputaten de indruk

hebben, dat er weinig of geen problemen bij ondervonden worden. De kerkenraad van een genabuurde gemeente draagt de ambtelijke verantwoordelijkheid. De moeite ligt vooral in de ontstaansgeschiedenis. Tevens blijkt dat sommigen om deze reden deze vakantieweken mijden. De commissie heeft in haar voorstellen bepaalde accenten willen aanbrengen.

Namens deputaten spreekt de voorzitter. Deputaten zoeken oprecht aansluiting bij de dagelijkse praktijk. De kwestie van de avondmaalsvieringen is al vaak op de synode ter sprake gebracht. De noodzaak ertoe vermindert, maar blijft nog wel aanwezig. Van verlegenheid is deputaten nooit iets gebleken. De WMO raakt eigenlijk een diaconale taak; er liggen daar voor de kerken kansen, eerder dan bedreigingen.

In de tweede ronde wordt uiting gegeven aan blijvende onrust betreffende de WMO. De volgende voorstellen worden ingediend:

Diak. J.J. van der Knijff stelt een amendement voor op voorstel 3: deputaten op te dragen in contact te treden met deputaten ADMA inzake de ontwikkelingen die de WMO met zich mee zal brengen, omdat na eventuele invoering van deze wet er nadrukkelijk taken bij de kerken komen te liggen.

Oud. B.R. Steenbergen amendeert voorstel 4 aldus:

- 4a. deputaten te verzoeken blijvend een actief beleid te voeren bij het onder de aandacht brengen van opleidingen voor beroepen in de gezondheids- en gehandicaptenzorg;
- 4b. huidige tekst, aangevuld met: '...en er op te wijzen dat hier juist voor de kerkenraden een taak ligt'.
- 5. huidige tekst, aangevuld met: '...om op die wijze blijvende aandacht te geven aan de veelomvattende problematiek die werken in de gezondheidszorg met zich meebrengt, maar ook aandacht te vragen aan de geweldige voldoening en zegen die dit werk met zich meebrengt'.

De commissie neemt het amendement van diak. Van der Knijff over en het amendement van oud. Steenbergen, wat betreft voorstel 4.

De synode besluit:

1. de handelingen van deputaten onder dank goed te keuren;
2. opnieuw deputaten te benoemen;
3. deputaten op te dragen het overzicht catechesemateriaal voor verstandelijk gehandicapten verder gereed te maken voor publicatie, zowel digitaal als middels een folder en er zorg voor te dragen dat de kerken hiervan in kennis gesteld worden;
4. deputaten op te dragen in contact te treden met deputaten ADMA inzake de ontwikkelingen die de WMO met zich mee zal brengen, omdat na eventuele invoering van deze wet er taken nadrukkelijk bij de kerken komen te liggen;
5. deputaten te verzoeken blijvend een actief beleid te voeren ter vervulling van vacatures in de gezondheidszorg vanuit de reformatorische kerken en de plaatselijke kerkenraden er op te wijzen dat hier juist voor hen een taak ligt;
6. deputaten op te dragen voort te gaan met de bezinningsavonden en themadagen, omdat deze in een duidelijke behoefte blijken te voorzien en op die wijze

ook blijvende aandacht gegeven wordt aan de veelomvattende problematiek die werken in de gezondheidszorg met zich meebrengt.

De preses dankt in het bijzonder de voorzitter, br. G. van Brenk, die afscheid neemt van het deputaatschap.

Artikel 79

Schorsing

In verband met de avondmaaltijd wordt de vergadering geschorst.

VERVOLG VIERDE ZITTING

donderdag 30 september 2004, 19.00 - 21.00 uur

Artikel 80

Heropening

De preses heropent de vergadering. Hij laat zingen Psalm 119 : 65 en 69.

Artikel 81

Appèl-nominaal

Oud. D. Koole is afwezig; voor hem is geen secundus aanwezig. In de loop van de avond verlaat oud. J.A. van de Steege de vergadering.

Artikel 82

**Eenheid gereformeerde belijders in Nederland/Gereformeerde Bond/
toespraak ds. G.D. Kamphuis**

De preses stelt aan de orde het rapport van de deputaten voor de eenheid van de gereformeerde belijders in Nederland, en daarvan het onderdeel dat handelt over het contact met de Gereformeerde Bond in de Nederlandse Hervormde Kerk. Daarmee correspondeert rapport 3 van commissie 4 (bijlage 30 en 33). Uit de kring van het hoofdbestuur van de Gereformeerde Bond zijn ds. G.D. Kamphuis (voorzitter) en drs. P.J. Vergunst (algemeen secretaris) aanwezig. De preses heet hen hartelijk welkom.

347, 395

Ds. Kamphuis spreekt de synode toe: er is sprake van een hartelijke wederzijdse verbondenheid, o.a. uitkomend in de samenwerking op het gebied van de herziening van de Statenvertaling (HSV). De verbondenheid bleek ook in de gesprekken over de religie van de belijdenis. We hebben elkaar daarbij in deze gesecculariseerde samenleving hard nodig. Ook het functioneren van de tucht in de gemeente verbond ons. Het kruis veroordeelt de zonde. Gods werk reikt verder dan onze eigen kring. Wij zijn daarin door een diepe crisis gegaan, hetgeen voorwerp was van ons onderlinge gesprek. Helaas zijn sommigen verdergegaan in het verband van de Hersteld Hervormde Kerk; dat maakt ons beschaamd en bescheiden. Wij konden niet anders dan blijven, na een uiterst protest, in de Protestantse Kerk in Nederland (PKN), gehoorzaam aan de roeping van het zoeken van het behoud en

herstel van deze kerk, binnen haar muren; God heeft haar immers niet verlaten. Het hoofdbestuur wenst u een gezegende synode toe.

De preses beantwoordt deze toespraak: we beluisteren in uw woorden onze onderlinge geestelijke verbondenheid. Tegelijk kijken wij heel verschillend tegen de kerk aan. Zo hebben we de pijn gevoeld rond de gebeurtenissen van het ontstaan van de PKN, ook t.a.v. de verschillende wegen die men binnen uw kring daarbij insloeg. Wij kunnen nooit precies aanvoelen wat de 'vaderlandse kerk' voor u betekent. Juist daarom voelden we ook pijn en vervreemding door uw keuze en door uw spreken over afscheiding. Er is bij ons tevens sympathie voor hen die meenden niet in deze PKN mee te kunnen gaan. Mogen we toch samen elkaar verstaan in het zoeken van de betekenis van het voluit gereformeerd zijn.

Artikel 83

Eenheid gereformeerde belijders in Nederland/Gereformeerde Bond

De preses geeft gelegenheid tot een eerste spekersronde over de zaken aangaande de Gereformeerde Bond. Wat is de officiële positie van de christelijk-gereformeerde vertegenwoordigers bij de herziening van de Statenvertaling (HSV)? En moet deze vrijgegeven worden voor gebruik in de eredienst? Ziet de commissie wel perspectief in de contacten? In welke mate zijn er op dit moment plaatselijke contacten?

De rapporteur, ds. P.D.J. Buijs, antwoordt. Volledige eenwording met de Gereformeerde Bond is niet denkbaar, maar dat mag de contacten niet verhinderen; de stap naar de PKN is aanleiding geweest voor de vraag van de commissie naar het perspectief van de contacten. Het antwoord van deputaten gaf aanleiding om de synode toch voor te stellen het contact voort te zetten. Er zijn maar enkele plaatselijke contacten.

De voorzitter van deputaten, prof. J.W. Maris, krijgt het woord. De synode sprak in 2001 uit bereid te zijn om samen te werken bij de totstandkoming van de HSV. Dat is aan deputaten in handen gegeven, zonder daarmee tot officiële participatie te besluiten. Deputaten hebben er daarom geen officiële bemoeienis mee. Dat staat nog weer los van de vraag hoe de synode eventueel moet omgaan met deze HSV. De contacten van deputaten met de Gereformeerde Bond zijn er in de wetenschap dat dit niet verder kan leiden dan tot een intensieve samenwerking. Het kerkelijke probleem blijft namelijk.

In een tweede ronde wordt nog benadrukt dat we als kerken geen bemoeienis hebben met het totstandkomen van de HSV; er wordt ook geen verantwoording afgelegd aan de synode (via deputaten eventueel). Niettemin is er een hartelijke medewerking.

De synode besluit:

De generale synode,

kennis genomen hebbend

1. van het rapport van deputaten voor de eenheid van de gereformeerde be-

- lijders in Nederland inzake de verhouding tot de Gereformeerde Bond in de Nederlandse Hervormde Kerk;
2. van het rapport van de door haar ingestelde commissie;

gehoord hebbend
de bespreking op de vergadering;

constaterend
dat deputaten volgens hun opdracht het overleg met het hoofdbestuur van de Gereformeerde Bond in de Nederlandse Hervormde Kerk hebben voortgezet;

overwegend

1. dat per 1 mei 2004 de GB in de NHK met de meerderheid van die kerk is meegegaan in de Protestantse Kerk in Nederland (PKN);
2. dat tengevolge hiervan een breuk tussen hervormd-gereformeerden is ontstaan;
3. dat dientengevolge kerkenraden in gesprek kunnen zijn met hervormd-gereformeerde gemeenten zowel binnen als buiten de PKN;
4. dat deputaten het hoofdbestuur van de GB uitdrukkelijk vragen hebben gesteld over de confessionele onduidelijkheid van de PKN en over de onmogelijkheid zich tegenover de PKN als geheel op de gereformeerde belijdenis te beroepen;
5. dat deputaten in samenwerking met het hoofdbestuur van de GB volgens hun opdracht de plaatselijke gemeenten gestimuleerd hebben elkaar te ontmoeten daar waar de gereformeerde belijdenis wordt onderschreven;
6. dat het onderzoek van deputaten naar de vraag in hoeverre er ruimte is om met hervormd-gereformeerde gemeenten te komen tot nauwer kerkelijk samenleven indien plaatselijk artikel 29 van de Nederlandse Geloofsbelijdenis voluit wordt nageleefd, geresulteerd heeft in:
 - a. de vaststelling dat hervormd-gereformeerde gemeenten binnen de PKN de mogelijkheid hebben om in een verklaring hun gebondenheid aan de gereformeerde belijdenis uit te spreken;
 - b. een handreiking aan de plaatselijke kerken ten behoeve van het gesprek over uitoefening van de tucht;
7. dat deputaten in plaats van een herziening van bijlage 6 K.O. een aparte regeling voor het gestalte geven aan plaatselijke eenheid en samenwerking met hervormde gemeenten van gereformeerd belijden nodig achten en deze ontworpen hebben;
8. dat deputaten melding maken van een vruchtbare samenwerking met de GB, onder andere bij de herziening van de Statenvertaling;
9. dat deputaten in gesprekken met het hoofdbestuur van de GB erop gewezen hebben dat zij zich niet kunnen en willen distantiëren van de hervormde gemeenten die zich niet wilden scharen bij hen die tot de PKN toetraden;

van oordeel

1. dat de redenen genoemd door de generale synode 2001 om te zoeken naar samenwerking en eenheid met allen die de naam van Christus liefhebben en naar zijn Woord begeren te leven onverminderd gelden;
2. dat bezinning nodig is op de situatie die ontstaan is door de vereniging van de Nederlandse Hervormde Kerk met de Gereformeerde Kerken in Nederland en de Evangelisch-Lutherse Kerk in het Koninkrijk der Nederlanden en de breuk bin-

nen de hervormd-gereformeerde gemeenten over het al dan niet meegaan met deze fusie van kerken;

spreekt uit

1. dankbaar te zijn voor het harmonieuze overleg alsook de vruchtbare samenwerking met het hoofdbestuur van de Gereformeerde Bond;
2. dat de handreiking aan de plaatselijke kerken voor het gesprek over de tucht een goede handreiking is;
3. dat de `Regeling voor het gestalte geven aan plaatselijke eenheid en samenwerking met hervormde gemeenten van gereformeerd belijden` een goede regeling is;
4. mee te leven met het geheel van de hervormd-gereformeerde gemeenten rond het ontstaan van de PKN;
5. het overleg met het hoofdbestuur van de Gereformeerde Bond te willen voortzetten;

besluit

1. deputaten op te dragen het overleg met het hoofdbestuur van de Gereformeerde Bond voort te zetten;
2. deputaten op te dragen de handreiking voor het gesprek tussen de kerkenraden over de uitoefening van de tucht aan de kerken ter beschikking te stellen;
3. deputaten op te dragen samen met het hoofdbestuur van de GB te onderzoeken of en in hoeverre er afspraken gemaakt kunnen worden met hervormd-gereformeerde gemeenten binnen de PKN;
4. de `Regeling voor het gestalte geven aan plaatselijke eenheid en samenwerking met hervormde gemeenten van gereformeerd belijden` vast te stellen en afhankelijk van de uitkomst van het onder 3 genoemde door deputaten aan de kerkenraden te doen toezenden;
5. deputaten op te dragen zich te bezinnen op de situatie die ontstaan is door de breuk binnen de hervormd-gereformeerde gemeenten en daar met het hoofdbestuur van de Gereformeerde Bond over te spreken;
6. deputaten op te dragen van hun handelingen verslag te doen aan de volgende generale synode.

Artikel 84

Eenheid gereformeerde belijders in Nederland/Gereformeerde Kerken (vrijgemaakt) – vervolg

De preses stelt opnieuw het rapport voor de eenheid van de gereformeerde belijders in Nederland, het onderdeel dat handelt over het contact met de Gereformeerde Kerken (vrijgemaakt), aan de orde (zie art. 70).

De secretaris van deputaten, ds. J.W. Schoonderwoerd, krijgt het woord. Deputaten willen leiding geven aan de ontmoeting tussen samenwerkende gemeenten, en dat op een positieve wijze. Als er zorggevende zaken zijn, zal dat de aandacht krijgen van deputaten.

Er volgt een tweede sprekersronde. Er moet gewaakt worden voor een geïsoleerde positie van samenwerkende gemeenten in de toekomst, zoals dat nu het geval is met gemeenten die samenwerken met de NGK. De synode vroeg in 2001 de gemeenten een oordeel over het FGM. Nu is dat er, genuanceerd; sommige gemeen-

ten hebben er bezwaren tegen. Kunnen we iets doen met de motieven die geleid hebben tot een nieuwe vrijmaking?

De rapporteur, ds. P.D.J. Buijs, antwoordt. De positie van samenwerkende gemeenten staat nu niet ter discussie. De voorzitter van deputaten, prof. J.W. Maris, onderstreept dit. We nemen beslissingen voor Gods aangezicht. Het gaat daarin om hogere dingen dan het onder controle houden van 'onze' eigen organisatie. De inhoud van de brief van de 40 predikanten is door deputaten gewogen. Daaruit opkomende bezwaren worden eerlijk, inhoudelijk serieus genomen, zonder daarmee de contacten te willen en kunnen verbreken. Met degenen die nu buiten de GKv staan hebben we nooit contacten gehad. Soms was er wel inhoudelijke affiniteit.

De volgende voorstellen worden ingediend:

Ds. A. Hilbers, ds. D.J. Steensma, ds. R. van de Kamp en ds. L.C. Buijs willen het commissievoorstel als volgt aanvullen:

- bij constaterend 3: ...en dat deputaten en commissie erin overeenstemmen dat wat bereikt is, niet verloren mag gaan;
- bij van oordeel 3: ... en het van grote betekenis is als die contacten worden uitgebreid;
- bij spreekt uit 2: (nieuw) dat het in 1 gestelde te meer een appèl betekent aan de kerken om plaatselijk contact te zoeken;
- bij spreekt uit 5: deputaten de opdracht te geven in de komende periode vanuit de bereikte principiële overeenstemming door te spreken over door velen opgemerkte verschillen tussen die overeenstemming en de praktijk, vooral ten aanzien van de prediking.

Ds. G. van Roekel stelt voor toe te voegen:

- overwegend 8: dat deputaten aangegeven hebben te verlangen naar duidelijkheid;
- van oordeel 8: dat enerzijds de zaak van de Koning en daarom van de kerken niet gediend is met het maken van een keuze zoals in het commissierapport genoemd, maar dat anderzijds het voortduren van onduidelijkheden evenmin dienstbaar is aan de zaak van de Koning en de kerk;
- spreekt uit 7 (nieuw): deputaten op te dragen voor de synode 2007 een heldere analyse te maken van de dan bereikte situatie en van daaruit voorstellen te doen die het verlangen naar duidelijkheid honoreren;
- besluit 1, het laatste gedeelte veranderen in: '... wat opgemerkt is onder "spreekt uit" 3 t/m 7'.

Ds. J.P. Boiten stelt een aanvulling voor:

spreekt uit 5 (nieuw):

deputaten op te dragen alle reacties die uit de kerken zijn binnengekomen inzake het FGM te verwerken met het oog op besluitvorming m.b.t. de invoering van het FGM en op de volgende synode hierover te rapporteren.

De synode besluit:

De brief van de generale synode van de Gereformeerde Kerken (vrijgemaakt) d.d. 3 februari 2003 te beantwoorden.

De voorstellen worden de commissie in handen gegeven; de bespreking wordt opgeschort (zie art. 112).

Artikel 85

Eenheid gereformeerde belijders in Nederland/Contact Orgaan Gereformeerde Gezindte

347, 395 De preses stelt het rapport voor de eenheid van de gereformeerde belijders in Nederland, het onderdeel dat handelt over het Contact Orgaan Gereformeerde Gezindte (COGG), aan de orde. Daarmee correspondeert rapport 3 van commissie 4 (bijlage 30 en 33).

In de bespreking komt de vrijblijvendheid van het COGG ter sprake. De voorzitter van deputaten, prof. J.W. Maris erkent dat dit een lastige zaak blijft; niettemin heeft het platform zijn waarde.

De synode komt tot de volgende uitspraak:

De generale synode

kennis genomen hebbend

1. van het rapport van deputaten voor de eenheid van de gereformeerde belijders in Nederland inzake het Contact Orgaan Gereformeerde Gezindte (COGG);
2. van het rapport van de door haar ingestelde commissie;

gehoord hebbend

de bespreking op de vergadering;

constaterend

dat deputaten melden dat er reden is iets optimistischer te zijn dan voorheen ten aanzien van de plaats van het COGG als gespreksplatform binnen het geheel van de gereformeerde gezindte;

overwegend

dat naar de waarneming van deputaten de gereformeerde belijdenis een duidelijker plaats heeft gekregen in het functioneren van dit orgaan;

van oordeel

1. dat met de deelname van de Gereformeerde Kerken (vrijgemaakt) en het Confessioneel Gereformeerd Beraad het COGG een waardevolle uitbreiding heeft gekregen;
2. dat door deze uitbreiding het COGG kan dienen tot bevordering van het contact tussen gereformeerde belijders in Nederland;

besluit

deputaten op te dragen:

1. te blijven participeren in het COGG;
2. binnen het COGG te blijven ijveren voor uitbreiding en versteviging van dit orgaan;
3. van hun handelingen verslag te doen aan de volgende generale synode.

*Artikel 86***Sluiting**

Prof. J.W. Maris leest 1 Joh. 3 : 18-24, gaat voor in dankgebed en laat zingen Psalm 103 : 7 en 11, waarna de preses de vierde zitting sluit.

VIJFDE ZITTING

vrijdag 1 oktober 2004, 09.15 - 12.15 uur

Artikel 87

Opening

De preses opent de vijfde zitting. Hij laat zingen Psalm 33 : 5 en 6 en leest Gal. 6 : 14-18. Daarna gaat hij voor in gebed.

Artikel 88

Appèl-nominaal

Oud. J.A. van de Steege is vervangen door oud. B. Grevers, oud. A. Versluis door oud. A. Donker, ds. C.D. Affourtit door ds. J. van Mulligen, ds. J. Bosch door ds. K. Hoefnagel, oud. D. Koole door oud. B. Bijl, oud. M.H. Baan door oud. H. Bor. Oud. Grevers, oud. Donker, ds. Hoefnagel en oud. Bijl betuigen door op te staan instemming met de belijdenis. De andere primi-afgevaardigden zijn aanwezig. Prof. G.C. den Hertog is aanwezig als preadviseur.

Artikel 89

Radio- en televisiediensten

413, 416

De preses stelt het rapport van deputaten voor radio- en televisiediensten aan de orde. Daarmee correspondeert rapport 1 van commissie 2 (bijlage 38 en 39). Aanwezig zijn de deputaten ds. J. van Mulligen (voorzitter), ds. C. van Atten en ds. M. Groen (secretaris). Zij worden welkom geheten.

In de eerste ronde wordt gevraagd of deputaten zeker weten dat de instructiedagen 'goed ontvangen' worden. Deputaten hebben wel naar hun instructie gezocht, maar hun opdracht was er één te ontwerpen. Onderzoeken deputaten mogelijkheden om via internet het evangelie te kunnen uitdragen? In hoeverre ontstaat rond de uitzendingen spanning tussen de geloofsbeleving binnen onze gemeenten en de huidige cultuur en in hoeverre is dat een belemmering voor gemeenten om mee te werken?

De rapporteur, ds. W.N. Middelkoop, antwoordt dat de commissie bij deputaten geïnformeerd heeft naar mogelijke spanningen rond de uitzendingen; daar besteden deputaten aandacht aan, maar het blijkt zelden voor te komen. Het evangelie zal, zo is de regel binnen Zendtijd voor Kerken (ZvK), in de taal van deze tijd overgebracht worden, en dat is billijk. Iedere gemeente mag daarbij haar eigen 'kleur' behouden. Deputaten gaan nu aan het werk met het ontwerpen van een nieuwe instructie. Deputaten kunnen de gemeenten attenderen op nieuwe mogelijkheden om het evangelie te brengen; daar ligt tevens de grens van hun mogelijkheden. Zij verwijzen voor internet door naar ter zake kundige organisaties.

De secretaris van deputaten zegt over de instructiedagen dat er evaluatieformulieren door de deelnemers worden ingevuld. Hun mening is daarbij overwegend positief. Deputaten wilden eerst een eventuele oude instructie opzoeken alvorens een nieuwe te ontwerpen. De voorzitter verzekert de vergadering dat ZvK veel moeite

doet om een zo groot mogelijk aantal zenduren te bemachtigen. Deputaten zullen het middel van internet niet schuwen.

In de tweede ronde wordt nog doorgesproken over de wijze waarop we als kerken omgaan met de nieuwe ontwikkelingen rond internet. Mensen zijn op zoek naar het Woord. Deputaten wijzen op de website die bestaat over vragen rond religie, waar ZvK medewerking aan geeft.

Diak. J.J. van der Knijff stelt voor:

Bij voorstel 3 in te voegen: na lokale omroep: ‘...en internet’.

De commissie neemt dit voorstel over.

De synode besluit:

1. de handelingen van deputaten goed te keuren en hen hartelijk te danken voor het werk dat is verricht;
2. opnieuw deputaten te benoemen;
3. deputaten op te dragen de volgende synode een voorstel tot instructie ter goedkeuring aan te bieden;
4. deputaten op te dragen de kerken te informeren over de mogelijkheden om via de lokale omroep en internet het evangelie uit te dragen.

De preses dankt in het bijzonder ds. J. van Mulligen, die afscheid neemt van deputaten.

Artikel 90

Kerk en Israël

416, 439 De preses stelt het rapport van deputaten Kerk en Israël aan de orde. Daarmee correspondeert rapport 2 van commissie 2 (bijlage 40 en 41). De deputaten ds. H. Biesma (voorzitter), ds. H.D. Rietveld (2e secretaris), br. H.H. van Braak (2e penningmeester) en de adviseur ds. C.J. van den Boogert worden welkom geheten.

In de eerste ronde wordt gevraagd waarom deputaten de gemeente van Zierikzee de status van zendende kerk willen laten behouden. Weten deputaten echt zeker dat er binnen het CIS geen sprake is van chiliasme? Hoe kijken deputaten aan tegen de huidige positie van Israël in het licht van Gods Woord? Regelt het OJEC alleen praktische zaken, of zijn er momenteel ook principiële zaken aan de orde? Houden deputaten voeling met wat in de kerken leeft? Israël leeft onder ons, o.a. getuige de deelname van kerkleden aan vele stichtingen; daar proeft men in het rapport weinig van. Waarom heeft men niet meer contact met deputaten van de Gereformeerde Gemeenten, bijvoorbeeld door in ‘Vrede over Israël’ ruimte te bieden voor goede publicaties van hun kant? Hebben deputaten al studie gedaan naar de vragen die zij releveren op blz. 6 en 7 van hun rapport? De commissie licht er één punt uit, maar heeft zij verder geen suggesties en voorstellen? Kan er uitleg worden gegeven over het ‘luisteren, dienen en getuigen’? Willen deputaten een opdracht om na te denken over de Israëlvisie van de GKv en de NGK? Is de aangestelde consulent nu een vervanging voor de door deputaten gewenste predikant voor Israël? Zijn opdracht en die van de gewenste predikant loopt op verschillende punten namelijk uiteen. Neemt de aangestelde consulent de gereformeerde belijdenisgeschriften voor zijn rekening? Messiasbelijdende Joden in Israël verdienen onze steun. Wat is de visie van deputaten daarop?

De rapporteur, ds. W.N. Middelkoop, krijgt het woord. De relatie tussen een predikant en een zendende gemeente hoeft volgens de commissie in principe niet te blijven bestaan als er geen sprake meer is van uitzending. Een voorstel voor doorspreken met GKv en NGK over hun Israëlvisie is niet ter sprake geweest in het contact met deputaten. Dat de commissie Jeruzalem uit de onderwerpenlijst noemt, heeft te maken met de besluiten van de vorige generale synode. Vrede over Israël kan een middel zijn om de bijbels-gereformeerde visie over Israël uit te dragen. Deputaten houden behoefte aan een eigen Israël-predikant, ook nu er via het CIS een werker is.

Namens deputaten spreekt de voorzitter. Deputaten hebben niet zoveel contact met de Gkv en NGK. Men kan echter in geen enkele kerk om Israël heen als het gaat om onderwerpen als verbond etc. Er leven in hun kring wel diverse gedachten. In het CIS is een werkgroep Messiasbelijdende Joden gestart; op deze wijze hopen deputaten daar meer zicht op te krijgen. Het CIS heeft aangaande chiliastische gedachten duidelijke grenzen gesteld. De consulent, br. Rodenburg is, zo bleek al duidelijk tijdens de sollicitatie, gereformeerd-belijdend christen. Zijn taak is luisteren, dienen en getuigen, in die volgorde, in het voetspoor van Paulus (beginnend in de synagoge) en van de Heiland (in het gesprek met de Emmaüsgangers). Dat wekt vertrouwen en creëert ruimte voor het brengen van het evangelie: het Woord van de verzoening in Christus. De lijst van onderwerpen is vrucht van jarenlange inventarisatie. Binnenkort is er een symposium over Israël, land, volk en staat, waar enkele daar gestelde vragen aan de orde komen. Het OJEC lijkt een nieuwe doorstart te maken momenteel. Er is gesprek met broeders uit de gereformeerde gezindte, waar ook enkelen uit de Gereformeerde Gemeenten aan meedoen. Zij zien het werk onder de Joden echter wel uitdrukkelijk als zendingswerk, en missen daarmee een niet onbelangrijke nuancering.

In een tweede ronde wordt nog eens naar de taakomschrijving van de consulent verwezen in relatie met die van de Israël-predikant. Ook wordt nog doorgevraagd op de positie van de zendende gemeenten.

De rapporteur benadrukt de visie van de commissie t.a.v. de positie van de zendende kerken, zoals in het rapport verwoord. De voorzitter van deputaten gaat nog in op de kerkelijke gevoeligheden rond het werk van deputaten. Laten bezwaarde gemeenten daarin de kerkelijke weg gaan, zodat gesprek kan volgen. Het gaat deputaten erom dat gans Israël de Heiland als Messias gaat belijden.

De synode besluit:

1. de handelingen van deputaten goed te keuren en hen hartelijk te danken voor het verrichte werk;
2. opnieuw deputaten te benoemen;
3. deputaten op te dragen in overleg met de kerken van Groningen en Zierikzee tot een oplossing te komen ten aanzien van het nog langer fungeren als zendende kerken; wat Groningen betreft zal drs. H.M. van der Vegt daarbij betrokken dienen te worden;
4. deputaten op te dragen zich te bezinnen op de band van drs. C.J. Rodenburg aan een gemeente, mogelijk conform de relatie van dr. B. van den Toren en de gemeente te Gorinchem;

5. met inachtneming van de in dit rapport genoemde wijzigingen goedkeuring te hechten aan de samenvoeging van regeling en instructie voor de Israëlwerker;
6. de goedkeuring 'in principe' voor de samenwerking in de CIS om te zetten in een definitieve goedkeuring.

De preses dankt prof. G.C. den Hertog voor zijn jarenlange betrokkenheid bij het werk als adviseur.

Artikel 91

Eenheid Gereformeerde belijders in Nederland/Nederlands Gereformeerde Kerken – vervolg

440

De preses stelt opnieuw de verhouding tot de NGK aan de orde met het daarbij behorende rapport 5 van commissie 4 (bijlage 42) (zie artikel 75). Ds. J. Van Amstel trekt zijn amendement in. Er worden nog enkele tekstuele wijzigingen voorgesteld en verwerkt.

De synode doet de volgende uitspraak:

De generale synode

kennis genomen hebbend

1. van het rapport van deputaten voor de eenheid van de gereformeerde belijders in Nederland inzake de verhouding tot de Nederlands Gereformeerde Kerken;
2. van het rapport van de door haar ingestelde commissie;

gehoord hebbend

de bespreking op de vergadering;

constaterend

1. dat er in de achterliggende periode geen gesprekken met de NG-commissie hebben plaatsgevonden;
2. dat er wel een ontmoeting is geweest tussen de voorzitter en de secretaris van deputaten enerzijds en de voorzitter en de secretaris van de NG-commissie anderzijds, waarin wederzijds werd geconcludeerd dat er wel zinvol gesproken zou kunnen worden;
3. dat de synode van 2001 de classes opriep toe te zien op 'besluit 1' van het besluit inzake samenwerkende en samenwerkingsgemeenten;

overwegend

1. dat deputaten de opdracht hadden om de gesprekken met de NG-commissie vooralsnog te continueren, mede met het oog op de plaatselijke situaties en zaken van gemeenschappelijk belang;
2. dat deputaten vermelden dat deze gesprekken in de afgelopen periode niet hebben plaatsgevonden, maar wel zinvol hadden kunnen zijn;
3. dat deputaten gemeld hebben dat de rol van de classes marginaal is gebleken in het toezien op 'besluit 1' van het onder 'constaterend 3' genoemde besluit van de synode van 2001;

van oordeel

1. dat het te betreuren is dat bedoelde gesprekken niet hebben plaatsgevonden;

2. dat het met het oog op de samenwerkende en samenwerkingsgemeenten niet alleen nuttig, maar ook noodzakelijk is dat er gesprekken zullen plaatsvinden met de NG-commissie, vooral met het oog op de situatie die ontstaan is na het voorlopig besluit van de Landelijke Vergadering 2004 met betrekking tot `vrouw en ambt`, opdat deputaten en NG-commissie zo mogelijk met gemeenschappelijke adviezen bedoelde gemeenten kunnen dienen en deze niet in een geïsoleerde positie terecht komen;
3. dat het te betreuren is dat de rol van de classes in het toezien op `besluit 1` van het onder `constaterend 3` genoemde besluit van de synode van 2001 marginaal is gebleken;

besluit

1. deputaten op te dragen de gesprekken met de NG-commissie alsnog voort te zetten, mede met het oog op de plaatselijke situaties en zaken van gemeenschappelijk belang en tegen de achtergrond van een gemeenschappelijk verleden, waarin veel goeds ontvangen werd;
2. deputaten op te dragen in deze gesprekken de teleurstelling van de generale synode over het voorlopig besluit van de landelijke vergadering 2004 met betrekking tot `vrouw en ambt` te verwoorden en grondig over het genomen besluit door te spreken in het licht van de besluiten van de GS van 1998 en 2001, mede met het oog op de gevolgen die het bovengenoemde besluit kan hebben voor de verhouding tussen beide kerken;
3. deputaten op te dragen alles in het werk te stellen om samen met de NG-commissie te komen tot adviezen aan samenwerkende en samenwerkingsgemeenten met het oog op bedoelde situatie rond `vrouw en ambt`;
4. deputaten op te dragen het in 2001 genomen besluit inzake de samenwerkende en samenwerkingsgemeenten aan de classes toe te zenden en de classes dringend te vragen `besluit 2` van dit besluit ter hand te nemen.
5. deputaten op te dragen contact te onderhouden met samenwerkende en samenwerkingsgemeenten;
6. deputaten op te dragen van hun handelingen verslag te doen aan de volgende generale synode.

Artikel 92

Schorsing

De preses schorst de vergadering in verband met de lunch.

VERVOLG VIJFDE ZITTING

vrijdag 1 oktober 2004, 13.30 - 16.00 uur

Artikel 93

Heropening

De preses heropent de vergadering. Op zijn voorstel wordt Psalm 85 : 1 en 4 gezongen.

*Artikel 94-95***Comité-generaal***Artikel 96***Revisieverzoek ds. J.M. Aarnoudse**

441, 443 De preses stelt het revisieverzoek van ds. J.M. Aarnoudse aan de orde; daarmee correspondeert rapport 4 van commissie 7 (bijlage 43 en 44).

In de bespreking wordt gevraagd of het niet gewenst is dat in de kerkorde duidelijk gesteld wordt dat er, net als bij appèlschrijvens, een termijn gesteld wordt voor indiening van revisieverzoeken. De commissie constateert immers dat er geregeld onduidelijkheid is over de datum van het indienen van een appèl of revisieverzoek. Dat heeft met name te maken met de vraag wanneer iemand kennis kan nemen van het besluit. Zouden deputaten kerkorde en kerkrecht daar geen opdracht voor kunnen krijgen? Deze gedachte ontvangt de steun van de synode.

De synode doet de volgende uitspraak:

De generale synode,

kennis genomen hebbend

van het revisieverzoek van ds. J.M. Aarnoudse te Hillegom d.d. 12 februari 2002;

constaterend

dat het revisieverzoek wettig ter tafel is;

voorts constaterend

1. dat de generale synode 2001 als sluitingsdatum voor de indiening van een revisieverzoek de datum van 31 maart 1999 heeft gehanteerd;
2. dat het revisieverzoek van br. Aarnoudse d.d. 10 maart 2001 door de generale synode 2001 werd afgewezen, omdat zij constateerde dat br. Aarnoudse zijn revisieverzoek te laat had ingediend;

van oordeel

1. dat het recht om revisie te vragen geldt voor de termijn van een maand na de datum waarop kennis genomen kan worden van een besluit;
2. dat br. Aarnoudse zijn verzoek om revisie van het besluit van de generale synode 1998 aangaande het onderwerp 'vrouw en ambt' bijna een jaar na de datum waarop van de besluiten van die synode kennis kon worden genomen, verzon- den heeft en daarmee zijn revisieverzoek te laat heeft ingediend;

besluit

1. het revisieverzoek van br. Aarnoudse af te wijzen;
2. hiervan mededeling te doen aan ds. J.M. Aarnoudse te Hillegom.

Tevens besluit de synode:

Deputaten kerkorde en kerkrecht op te dragen zich te bezinnen op de tekst van art. 31 K.O., voorzover dat artikel spreekt over het indienen van een revisieverzoek, toegespitst op de vraag wanneer iemand kennis kan nemen van het besluit.

*Artikel 97***Comité-generaal***Artikel 98*

De preses deelt mee dat **de synode in comitézitting heeft besloten:**

1. de vertrouwenscommissie predikanten te bedanken voor de door haar verrichte werkzaamheden en deze goed te keuren;
2. opnieuw een vertrouwenscommissie te benoemen, bestaande uit een emerituspredikant, een predikant en een broeder met ruime ervaring als ouderling;
3. secundi te benoemen;
4. de vertrouwenscommissie op te dragen:
 - a. predikanten en/of kerkenraden op hun verzoek pastorale bijstand en advies te verlenen;
 - b. vertrouwelijk verslag te doen van haar werkzaamheden aan de generale synode;
5. de commissie toe te staan deskundigen ter advisering in te schakelen indien zij zulks nodig acht;
6. uit te spreken dat de vertrouwenscommissie verantwoording schuldig is aan de generale synode en niet aan andere kerkelijke vergaderingen, waarbij – indien nodig – vertrouwelijke informatie uitsluitend gegeven wordt aan het moderamen;
7. de commissie op te dragen:
 - a. zich verder te bezinnen op mogelijke oorzaken van problemen in de verhouding tussen gemeente, kerkenraad en predikant en die oorzaken te inventariseren;
 - b. zich verder te bezinnen op de vraag hoe genoemde problemen kunnen worden voorkomen;
 - c. de generale synode 2007 voorstellen te doen of en zo ja, hoe de kerken met deze bezinning gediend kunnen worden
8. bij het reglement op de kerkvisitatie onder 'V. kerkenraad' de volgende vraag op te nemen:
 10. indien uw gemeente door meer dan één predikant wordt gediend, komt in uw vergaderingen dan de samenwerking tussen de predikanten periodiek aan de orde?

*Artikel 99-101***Comité-generaal***Artikel 102***Sluiting**

Prof. G.C. den Hertog leest Rom. 15 : 1-13, gaat voor in dankgebed en laat zingen Psalm 117, waarna de preses de vijfde zitting sluit.

ZESDE ZITTING

dinsdag 19 oktober 2004, 10.00 - 12.15 uur

Artikel 103

Opening

De preses opent de zesde zitting. Hij laat zingen Psalm 113 : 1 en 2 en leest Openb. 5 : 6-14. Hij memoreert het overlijden van ds. P.N. Ribbers, in de leeftijd van 80 jaar. Daarna gaat hij voor in gebed.

Artikel 104

Appèl-nominaal

Oud. G. Nutma is vervangen door oud. T.M.J. Vink, oud. J.A. van de Steege door oud. B. Grevers, diak. A.J. van der Wekken door diak. J.J. Hendrikse, ds. C.D. Affourtit door ds. K. Hoefnagel, oud. D. Koole door oud. B. de Weerd en diak. J.J. van der Knijff door diak. A. Miedema. De andere primi-afgevaardigden zijn aanwezig. De brs. Vink, De Weerd en Miedema, die voor het eerst ter synode aanwezig zijn, betuigen door op te staan instemming met de belijdenis.

Artikel 105

Buitenlandse zending/presentatie en toespraken ds. Pangloli en ds. Nefefe

Deputaten voor de buitenlandse zending hebben gevraagd een visuele presentatie te mogen geven van het zendingswerk zoals dat door onze kerken wereldwijd wordt behartigd. Met aandacht kijken en luisteren de leden van de synode naar deze presentatie, toegelicht door de secretaris van deputaten, ds. H. Last.

De preses verwelkomt ds. Pangloli en ds. Bosong van de Gereja Toraja Mamasa (Indonesië), alsmede ds. Nefefe en ds. Mundalamo, van de synode Soutpansberg, Venda (Zuid-Afrika).

Ds. Pangloly spreekt de synode toe. Hij wenst de synode vrede toe: momenteel is er sprake van grote sociaal-politieke spanning in het gebied, die niet alleen geleid heeft tot een verwoest kerkgebouw, maar ook tot enkele dodelijke slachtoffers. Het is een gevolg van de tegenstellingen rond het nieuwe district Mamasa. Enkele groeperingen willen de islamitische wetten invoeren. We bidden om het wegnemen van de spanningen. In kerkelijk opzicht kan verteld worden dat de Mamasakerk graag wil vasthouden aan de leer en belijdenis die we van u ontvangen hebben. Er zijn 475 gemeenten in ons gebied met in totaal 120.000 leden en 130 predikanten, hetgeen te weinig is; we hunkeren naar een opleiding voor predikanten en kadervorming voor ambtsdragers. De gemeenten moeten het belang daarvan nog echt leren onderkennen. We werken aan het interne getuigenis, beginnend bij de kinderen en jeugd. Ook willen we naar buiten toe het getuigenis doorgeven, via zending en evangelisatie. Intern willen we de gemeenten versterken door echt met elkaar in gesprek te gaan; o.a. door een zwakke geestelijk-theologische ondergrond is dat wel een moeizaam proces. We waken ervoor het evangelie niet aan te passen, maar wel aan te scherpen met het oog op de huidige situatie.

Ds. D. Quant beantwoordt namens de synode deze toespraak en wenst de broeders, waarmee de Christelijke Gereformeerde Kerken zulke oude banden hebben, Gods zegen toe.

Daarna is het woord aan ds. Nefefe namens de Vendakerk (synode Soutpansberg), vertaald door ds. G. Drayer: het is een vreugde om hier bij u, met wie we zoveel banden hebben, te zijn. Onze kerken tellen slechts acht gemeenten, die echter wel 120 preekplaatsen hebben, gediend door elf predikanten. We onderschrijven de gereformeerde belijdenis van harte. We zijn deel van het land waar we wonen; onze democratie, waar de apartheid tot onze vreugde is opgeheven, bestaat dit jaar tien jaar. Toch zijn er nog problemen: de armoede onder het zwarte deel van de bevolking, hetgeen geweld en criminaliteit tot gevolg heeft; het thema 'bezit van land', een zo belangrijk item in ons land, dat oorzaak is van grote spanningen. Uw voorbede is in dit opzicht zeer nodig. Een andere zaak, waarbij we uw hulp niet kunnen ontberen, ligt op het gebied van hiv/aids; Afrika is aan het sterven... We zijn dankbaar voor uw concrete hulp m.b.t. de problematiek van de opleiding en de eenheid van de beide kerken in Venda; nog steeds hebben we de vragen die daar spelen niet afdoende kunnen oplossen. Een andere vraag is die van de urbanisatie, waardoor veel jongeren bij ons wegtrekken, met alle gevolgen voor de toekomst van dien. In positieve zin kunnen we melden dat we de kerkplanting ter hand nemen. We geven u graag de woorden van Ef. 1 : 15-18 mee. De Here zegene u!

Ds. A. Hilbers beantwoordt namens de synode deze toespraak en wenst de broeders Gods zegen toe; 'de ontmoeting met u doet ons goed.'

Artikel 106

Buitenlandse zending/algemeen

De preses stelt het rapport van deputaten voor de buitenlandse zending aan de orde; hiermee corresponderen de rapporten 3 en 7 van commissie 2 (bijlagen 444, 489, 492, 45-47). De preses verwelkomt de broeders C. Groeneveld (tweede voorzitter), ds. H. Last en ds. G. Drayer (secretarissen), J.W. Bobeldijk (penningmeester).

Tijdens de eerste sprekersronde worden de volgende opmerkingen gemaakt: er is spanning tussen goedgekeurde beleidsvoornemens enerzijds en een lagere omslag anderzijds; dat vraagt om een meerjarenplan/visie. Is er contact met deputaten kerkjeugd en onderwijs over de financiële hulp aan IFES? Waarom wil de commissie een nieuw te benoemen secretaris geen deputaat meer laten zijn? En wordt dat automatisch ds. G. Drayer? Wat bedoelt de commissie met mogelijke belangenverstrengeling bij de voorzitter van deputaten? Moeten we niet eerst inzicht in de koers van de Nederlandse Zendingsraad (NZR) hebben, alvorens toenadering te zoeken? Willen deputaten slechts een relatie met twee gemeenten aangaan met het oog op financiële steun, en wat betekent de voorzichtigheid van de commissie in dezen? Zal de band met KwaNdebele straks slechts financieel zijn? Kan er iets meer gezegd worden over de bemiddeling bij de Vendakerken, waar deputaten over rapporteren? Wat is de visie van deputaten t.a.v. de omslag en de gewenste dekking van de vaste kosten van het deputaatschap?

De bespreking wordt opgeschort (zie art. 110).

*Artikel 107***Schorsing**

De preses schorst de vergadering in verband met de lunch.

VERVOLG ZESDE ZITTING

dinsdag 19 oktober 2004, 13.30 - 17.15 uur

*Artikel 108***Heropening**

De preses heropent de vergadering. Op zijn voorstel wordt Psalm 86 : 4 en 5 gezongen.

*Artikel 109***Appèl-nominaal**

De primus-afgevaardigde diak. A.J. van der Wekken heeft zijn plaats weer ingenomen.

*Artikel 110***Buitenlandse zending/algemeen – vervolg**

De bespreking van het rapport van deputaten voor de buitenlandse zending wordt hervat (zie art. 106). De rapporteur, ds. W.N. Middelkoop, krijgt het woord. De wijze waarop de deputaat-voorzitter en -secretaris hun taak vervullen, levert geen problemen op; niettemin vindt de commissie het beter hun kerkelijke positie anders in te vullen in de toekomst. De NZR heeft onlangs haar statuten gewijzigd; die tonen aan dat men aanspreekbaar is op de Schrift en het apostolicum. De synode zal over drie jaar kunnen bezien hoe dat functioneert; overigens heeft de commissie daar vertrouwen in. De opgemerkte voorzichtigheid van de commissie heeft te maken met de precaire situatie die in Venda momenteel aanwezig is.

Namens deputaten krijgt ds. H. Last het woord. Het IFES-werk richt zich voor een deel op studenten, afkomstig uit de gehele wereld. Dat scheidt een band met deputaten; zij hebben in dezen geen apart contact met deputaten kerkjeugd en onderwijs. Een agreement met de synode Soutpansberg behoort op dit moment niet tot de mogelijkheden, gezien het verloop van onze contacten tot op heden. Steun aan de hele synode Soutpansberg zou financieel trouwens een behoorlijk offer van ons vragen. Verdere vragen over de interne verhoudingen in Venda komen in een andere zitting aan de orde.

Deputaten willen ds. De Geus Los graag de gelegenheid geven om voor een periode in Nederland te studeren, ter versteviging van het gereformeerde fundament van de kerken in Brazilië. Ds. Du Plessis neemt momenteel een aantal taken van ds. Wessels over, om de weg van repatriëring voor de laatste vrij te maken.

Br. J.W. Bobeldijk beantwoordt enkele financiële vragen. Er is een meerjarenplan; in de komende jaren wordt een aantal projecten afgebouwd. Met de kerk van

KwaNdebele wordt nog een agreement opgesteld over financiële steun in de komende jaren. De omslag wordt voor een synodale periode vastgesteld; i.v.m. inflatie enz. is een langere termijn ook niet zinvol. T.a.v. de omslag zouden deputaten als uitgangspunt willen nemen dat de vaste kosten daaruit gedekt kunnen worden; ze zien daar ook mogelijkheden toe.

Br. C. Groeneveld (die de wegens ziekte afwezige voorzitter ds. J. van Mulligen vervangt) merkt nog op dat de vorige synode toestemming gaf voor gedeeltelijke vervanging van de eerste secretaris; er zijn daarbij geen afspraken gemaakt m.b.t. diens opvolging. Deputaten merken uitdrukkelijk op dat zij een deputaat-secretaris, in verband met diens presentatie in het buitenland, erg belangrijk vinden.

Er volgt een tweede sprekersronde. Er wordt gemaand tot voorzichtigheid t.a.v. het lidmaatschap van de NZR. En hoe zit het met de positie van ds. Drayer als de eerste secretaris terugtreedt?

De rapporteur meldt dat deputaten al langere tijd contact hebben met de NZR. Er mag vertrouwen zijn in de stap die zij nu willen zetten: aanvragen van het lidmaatschap. De secretaris, ds. H. Last, onderstreept dat en adstrueert het met enkele voorbeelden; tevens mag overwogen worden dat het ook voor de NZR goed zal zijn dat wij lid worden, na zoveel jaren waarnemerschap. Br. Groeneveld stelt dat de benoeming van ds. Drayer een tijdelijke is geweest, in afwachting van de te verwachten nieuwe ontwikkelingen.

Er worden enkele voorstellen gedaan. Ds. P.D.J. Buijs stelt voor: deputaten op te dragen alsnog uitvoering te geven aan besluit 27 van de generale synode 2001 inzake de buitenlandse zending (Acta 2001 art. 138).

Ds. M.J. Kater stelt voor:

deputaten op te dragen in verband met hun wens lid te worden van de NZR:

- a. een zodanige schets te geven van ontwikkelingen binnen de NZR, waaruit kan blijken dat deze raad een orthodox(er) karakter heeft gekregen;
- b. verslag te doen van activiteiten van de NZR.

De commissie neemt het voorstel van ds. Buijs over, dat van ds. Kater niet; dat laatste wordt bij stemming verworpen.

De synode besluit:

1. deputaten hartelijk te bedanken voor de verrichte werkzaamheden;
 2. de handelingen van deputaten goed te keuren;
- ten aanzien van het moderamen:
3. opnieuw een algemeen voorzitter te benoemen;
 4. afhankelijk van voorstellen inzake de herstructurering deputaten toestemming te geven gedurende de komende periode een nieuwe parttime-vrijgestelde voorzitter voor het zendingsbureau te benoemen;
 5. deputaten op te dragen een nadere regeling te treffen aangaande de positie van de voorzitter, zodat belangenverstremming voorkomen kan worden en deze regeling de generale synode van 2007 aan te bieden;
 6. opnieuw een vice-voorzitter te benoemen;
 7. opnieuw een algemeen secretaris te benoemen;
 8. deputaten op te dragen bij terugtreden van de huidige algemeen secretaris een nieuwe algemeen secretaris te benoemen die bij zijn functioneren geen deel uitmaakt van deputaten;

9. de benoeming van de tweede parttimesecretaris, ds. G. Drayer, goed te keuren. Deze functie vervalt wanneer een nieuwe algemeen secretaris wordt benoemd;
10. opnieuw een eerste en tweede penningmeester te benoemen;
11. opnieuw drie deputaten te benoemen voor diverse onderling te verdelen werkzaamheden.;
12. deputaten op te dragen alsnog uitvoering te geven aan besluit 27 van de generale synode 2001 inzake de buitenlandse zending (Acta 2001 art. 138);
13. deputaten toestemming te geven lid te worden van de Nederlandse Zendingsraad (NZR) en van de activiteiten van de NZR op de komende synode uitvoerig verslag te doen;

ten aanzien van de werkers:

14. goedkeuring te verlenen aan de repatriëring van ds. en zr. G. Huisman;
15. goedkeuring te verlenen aan de repatriëring van drs. en zr. W. van 't Spijker per 1 januari 2005;
16. goedkeuring te verlenen aan de repatriëring van drs. en zr. J. van 't Spijker per 1 januari 2005;
17. goedkeuring te verlenen aan de benoeming van ds. en zr. G. Vos tot zendingsechtbaar voor het werk in Mozambique;

ten aanzien van de zendende gemeenten:

18. goedkeuring te geven aan het beëindigen van de status van zendende gemeente van de kerk van Enschede-O;
19. goedkeuring te geven aan het beëindigen van de status van zendende gemeente van de kerk van Zwijndrecht na repatriëring van de fam. J. van 't Spijker;
20. goedkeuring te geven aan het beëindigen van de status van zendende gemeente van de kerk van Stadskanaal na beëindigen van de werkzaamheden van drs. W. van 't Spijker;
21. goedkeuring te geven aan het verlenen van de status van zendende gemeente aan de kerk van Assen;
22. goedkeuring te verlenen aan de benoeming van alle in dit rapport genoemde nieuwe bijzondere zendingswerkers;

ten aanzien van de zendingsterreinen:

Indonesië

23. het 'Kemitraan' goed te keuren (zie bijlage 1 rapport deputaten);
24. het beleid van deputaten ten aanzien van de studie van ds. Abialtar Pappalan goed te keuren;
25. in te stemmen met verdere steun aan de Gereja Toraja Mamasa op basis van gezamenlijk vastgestelde projecten op het terrein van zending en toerusting;

Venda

26. het instellen van de Commissie NEVEFMA binnen de Vendakerken goed te keuren;
27. ruimte te geven aan deputaten om op behoedzame wijze ook contacten te leggen met andere kerken binnen de Synode Soutpansberg en op de volgende generale synode daarover met voorstellen te komen;

KwaNdebele

28. goedkeuring te hechten aan het sluiten van een overeenkomst met de GKK per 1 januari 2005 over de periode na de repatriëring van de laatste zendingswerker;
29. goedkeuring te hechten aan het – in overleg met deputaten hulpverlening binnen- en buitenland – verlenen van steun aan het project MCDC;

Botswana

30. de financiële ondersteuning van de Gereformeerde Kerk van D'kar ten aanzien van ds. H.J.M. du Plessis niet te continueren;
31. de plannen tot het opzetten van een eenvoudige bijbelschool binnen de Reformed Church of Botswana te ondersteunen;

Mozambique

32. subsidie te blijven geven voor het verstrekken van bijbels en lesmateriaal;
33. goedkeuring te verlenen aan het besluit de container op het woonef van drs. Van 't Spijker geheel in eigendom te nemen;
34. goedkeuring te verlenen aan het besluit pastor Mala gelegenheid te geven zijn theologische studie te continueren;
35. goedkeuring te verlenen aan het voorstel een tweede-niveau-opleiding in Mocuba op te starten, onder meer inhoudende de exploitatie van de nieuw te bouwen school en daarvoor de benodigde middelen te genereren;

ten aanzien van de zendingsprojecten:

Brazilië

36. goedkeuring te verlenen aan het besluit de ondersteuning van dit project te continueren vanwege de moeizame start ervan;

Bangui

37. goedkeuring te verlenen aan het besluit om de fam. Van den Toren gelegenheid te geven zomer 2005 te repatriëren;
38. goedkeuring te verlenen aan het voorstel dr. Van den Toren parttime ter beschikking te blijven stellen aan de FATEB met het oog op het promotieprogramma;
39. goedkeuring te verlenen aan de benoeming van zr. Van den Toren-Lekkerkerker tot zendingswerker;

Ds. A. van der Maarl

40. het werk dat ds. A. van der Maarl via IFES doet, te steunen;

Siberië

41. goedkeuring te verlenen aan het voorstel de vaste kosten van het werk in Siberië uit de algemene middelen te betalen;

Bijzondere zendingswerkers

42. deputaten de mogelijkheid te geven een langdurige verbintenis aan te gaan met zendingswerkers op voorwaarde dat binnen de begroting daarvoor ruimte gevonden wordt.

De preses dankt in het bijzonder ds. A. van Heteren en br. H.J. de Wilde, die afscheid nemen van het deputaatschap (zie verder art. 145).

Artikel 111

Evangelisatie – vervolg

De bespreking van het rapport van deputaten voor evangelisatie wordt hervat, aan de hand van rapport 6 van commissie 2 (bijlagen 25 en 48) (zie art. 58). Namens deputaten zijn aanwezig ds. J..J. Lof (tweede voorzitter), ds. J. Nutma en ds. A.P. van Langevelde.

Ds. M.J. Kater gaat akkoord met de door de commissie gedane voorstellen, evenals ds. P.D.J. Buijs en ds. A. Hilbers; ds. D. Visser niet. Ds. Visser is van mening

dat zijn voorstel te gemakkelijk wordt afgewezen. Hij herinnert eraan dat hij zich in tegenstelling tot de commissie achter voorstel 5 van deputaten heeft geschaard.

Er volgt een nieuwe sprekersronde: hebben deputaten contact gezocht met deputaten voor kerkjeugd en onderwijs inzake hun voorstel? Er moet toch nog een evaluatie van de werkzaamheden van de evangelisatieconsulent, br. S. Paas, komen? Het spreken over bijbels verantwoord studiemateriaal vraagt om een toespitsing.

De rapporteur reageert: er is geen contact gezocht met deputaten kerkjeugd en onderwijs. De evaluatie van br. Paas zal volgend jaar plaatsvinden (deputaten onderstrepen dat vervolgens). Het voorstel over het studiemateriaal is geformuleerd uitgaande van de besluiten van de synode 2001, en is als zodanig duidelijk genoeg.

De volgende amendementen worden ingediend:

Ds. G. van Roekel wil i.p.v. het nieuwe voorstel 3 het oude voorstel 3 inbrengen; dat gaat nl. minder ver. De preses wenst dat de commissie haar voorstel alsnog bespreekt met deputaten kerkjeugd en onderwijs. Dat geldt ook voor voorstel 1, waar deputaten kerkorde en kerkrecht worden genoemd. Aldus wordt besloten.

Oud. L. Boogerd wijst erop dat voorstel 6 op gespannen voet staat met de nog te houden evaluatie. Ds. D. Quant stelt voor om bij dat voorstel in te voegen: '...afhankelijk van een positieve evaluatie van diens werkzaamheden.' De commissie neemt dit over.

De synode besluit:

1. het lidmaatschap van de Evangelische Alliantie te wijzigen. Voortaan zal het evangelisatieadviescentrum lid zijn van de Evangelische Alliantie;
2. deputaten op te dragen zich te bezinnen op de wezenlijke plaats van de prediking in het kader van het missionaire werk in het algemeen en in het kader van de visieomschrijving in het bijzonder (bijlage 1 rapport deputaten) en het resultaat hiervan op te nemen in het visiedocument. Daarna kan het visiedocument onder de kerken verspreid worden;
3. deputaten op te dragen door middel van een algemene brief de kerken te wijzen op evangelisatiemateriaal dat vanuit andere kerken verschijnt en dat naar inhoud en werkwijze bruikbaar is in onze kerken;
4. deputaten opdracht te geven, afhankelijk van een positieve evaluatie van diens werkzaamheden, dr. S. Paas ingaande per 1 september 2005, na een eerste diensttijd van 6 jaar, voor onbepaalde tijd te benoemen en br. A. Dingemans ingaande 1 oktober 2005, na een eerste diensttijd van 3 jaar, voor een periode van opnieuw drie jaar te benoemen.

De bespreking wordt opgeschort (zie art. 199).

Artikel 112

Eenheid gereformeerde belijders in Nederland/Gereformeerde Kerken (vrijgemaakt) – vervolg

De besprekingen m.b.t. de Gereformeerde Kerken (vrijgemaakt) worden hervat (zie art. 84); hiermee correspondeert rapport 6 van commissie 4 (bijlagen 30 en 49). De voorzitter van deputaten, prof. J.W. Maris, en de secretaris, ds. J.W. Schoonderwoerd, worden welkom geheten.

Ds. A. Hilbers kan zich vinden in de voorstellen van de commissie, evenals ds. J.P. Boiten en ds. G. van Roekel.

De synode spreekt uit:

de generale synode
kennis genomen hebbend

1. van het rapport van deputaten voor de eenheid van de gereformeerde belijders in Nederland inzake de verhouding tot de Gereformeerde Kerken (vrijgemaakt);
2. van het rapport van de door haar ingestelde commissie;

gehoord hebbend
de bespreking op de vergadering;

constaterend

1. dat de plaatselijke kerken geraadpleegd zijn over de wenselijkheid van en de mogelijkheden tot invoering van het 'federatieve groeimodel' en dat hierop in vrijwel gelijke verhouding uit de kerken zowel positieve als negatieve reacties zijn ontvangen;
2. dat een aantal kerkenraden zich met betrekking tot het 'federatieve groeimodel' (nog) geen oordeel heeft gevormd;
3. dat het aantal kerken dat op aanbeveling van de generale synode met de plaatselijke GKv in gesprek is gegaan, evenzeer als het aantal kerken dat met de GKv tot enige vorm van samenwerking is gekomen, toegenomen is;
4. dat een aantal kerken om uiteenlopende redenen bezwaren heeft tegen een verdergaande toenadering tot de GKv;

overwegend

1. dat het middel van een enquête niet overschat moet worden, maar dat er tegelijk aan de resultaten ervan niet voorbijgegaan kan worden en dat een zekere weging daarvan noodzakelijk is;
2. dat het feit dat een aantal kerken zich met betrekking tot het 'federatieve groeimodel' (nog) geen oordeel heeft gevormd te maken kan hebben met onvoldoende inzicht in de bedoeling van het 'federatieve groeimodel';
3. dat de kerken die contact zochten of tot samenwerking kwamen met de plaatselijke GKv dat deden ingevolge de oproepen van de generale synode;
4. a. dat de landelijk geconstateerde overeenstemming inzake de toe-eigening van het heil niet wegneemt dat er in het algemeen gesproken in de praktijk van de prediking nog steeds wezenlijke verschillen tussen GKv en CGK worden geconstateerd;
- b. dat de genoemde verschillen ook binnen het eigen kerkverband worden geconstateerd;
5. dat het van het grootste belang is dat de op wezenlijke punten verkregen overeenstemming ook werkelijk functioneert in de praktijk van de prediking en dat men er wederzijds op aanspreekbaar dient te zijn;
6. dat verdergaande toenadering tot de GKv binnen de kerken verschillend getaxteerd wordt;
7. dat de opkomst bij de regionale bijeenkomsten tegenvalt;

van oordeel

1. a. dat er enerzijds reacties vanuit de kerken ten aanzien van het 'federatieve

- groeimodel' zijn die te weinig verdisconteren wat er in de loop van de jaren bij de landelijke samsprekingen is bereikt;
- b. dat er anderzijds reacties zijn die onvoldoende rekening houden met de route die door de generale synode 2001 is geweest;
 - c. dat er ook reacties zijn die getuigen van terechte zorg over de prediking in de GKv;
2. dat het noodzakelijk is de kerkenraden opnieuw te benaderen om de bedoeling van het 'federatieve groeimodel' uit te leggen, omdat een aantal kerkenraden zich over het 'federatieve groeimodel' (nog) geen oordeel heeft gevormd of de bedoeling ervan niet goed begrepen heeft;
 3. dat het positief te duiden is dat de contacten met kerken van de GKv op plaatselijk niveau zijn toegenomen;
 4. dat wat bereikt is niet verloren mag gaan;
 5. a. dat het zorg geeft dat de landelijk geconstateerde overeenstemming inzake 'de toe-eigening van het heil' te weinig is terug te vinden in de prediking van de GKv;
 - b. dat er op dit punt ook reden is de prediking in eigen kerken kritisch door te lichten;
 6. dat de eenheid die er in Christus is en de opdracht die daaruit voortvloeit om te zoeken naar eenheid in waarheid de kerken ertoe dringt om het gesprek met de GKv voort te zetten over de vraag hoe we in prediking en pastoraat recht doen aan de wijze waarop onze belijdenisgeschriften spreken over de toe-eigening van het heil;
 7. dat zorgvuldig dient te worden omgegaan met de verschillen binnen het kerkverband;
 8. dat betwijfeld moet worden of nieuwe regionale bijeenkomsten het gewenste effect zullen hebben;
 9. dat de classes geroepen zijn om de mogelijkheden om op plaatselijk niveau tot nauwer samenleven te komen uitsluitend te toetsen aan de hand van bijlage 6 K.O., zonder dat persoonlijke opvattingen een besluit over die samenwerking belemmeren;

besluit

1. te blijven bij de uitspraak van de generale synode 2001 dat het 'federatieve groeimodel' een goede vorm is om aan de gevonden eenheid in een proces van geleidelijkheid verder gestalte te geven;
2. a. het 'federatieve groeimodel' vooralsnog niet in te voeren, omdat noch de naam, noch de bedoeling van dit model aan alle kerken duidelijk is en de noodzakelijke eenparigheid daarvoor op dit moment ontbreekt;
- b. dat het onder a gestelde te meer een appèl betekent aan de kerken om indien mogelijk plaatselijk contact te zoeken dan wel bestaande contacten uit te breiden;
3. deputaten op te dragen de kerken opnieuw te benaderen om de bedoeling van het 'federatieve groeimodel' uit te leggen;
4. deputaten op te dragen de kerken opnieuw een oordeel over het 'federatieve groeimodel' te vragen, voorzover de toelichting van deputaten hen daar aanleiding toe geeft;
5. deputaten op te dragen alle reacties uit de kerken inzake het 'federatieve groeimodel' geestelijk te 'weggen' en de generale synode 2007 met de uitkomst van die weging te dienen met het oog op een verantwoorde besluitvorming;

6. deputaten de opdracht te geven in de komende periode met deputaten GKv vanuit de bereikte principiële overeenstemming nadrukkelijk door te spreken over het door velen opgemerkte verschil tussen die overeenstemming en de praktijk, vooral ten aanzien van de prediking;
7. deputaten op te dragen samen met deputaten GKv materiaal te ontwikkelen en nieuwe wegen te zoeken om
 - a. het gesprek over en het ambtelijk toezicht op de prediking binnen de eigen kerkgemeenschap en tussen de kerken op plaatselijk vlak te dienen, om zo geestelijk leiding te geven aan deze gesprekken;
 - b. thema's aan te reiken die de contacten tussen beide kerken kunnen bevorderen, zoals: het werk van de Heilige Geest, zowel in de persoonlijke beleving als in de heiliging, de relatie kerk en Israël, de houding tegenover de andere wereldgodsdiensten, met name de islam, en andere hedendaagse godsdienstige stromingen, in een nauwgezet luisteren naar de Schrift en met het oog op de praktijk van de prediking en het gemeentelieven;
8. deputaten geen nieuwe opdracht te geven om regionale conferenties te beleggen;
9. de classes op te roepen de mogelijkheden om op plaatselijk niveau tot nauwer samenleven te komen uitsluitend te toetsen aan de hand van bijlage 6 K.O.;
10. de GKv te verzoeken opnieuw deputaten te benoemen en via parallelle besluitvorming mee te werken aan wat is opgemerkt onder de besluiten 6 en 7.

De preses spreekt de hoop uit dat Gods zegen op de genomen beslissingen zal rusten.

Artikel 113

Eenheid gereformeerde belijders in Nederland/Hersteld Hervormde Kerk

De preses stelt het rapport van deputaten voor de eenheid van de gereformeerde belijders in Nederland aan de orde, en wel het gedeelte dat handelt over de Hersteld Hervormde Kerk (HHK) (bijlagen 30 en 33).

347, 395

In de sprekersronde wordt van verbondenheid met deze 'nieuwe' kerk gewaagd. Is de commissie daarom niet wat zuinig in haar bewoordingen? Heeft de commissie met deputaten over haar voorstel gesproken? Anderzijds: is de HHK al toe aan contacten als deze? En hoe zal de Gereformeerde Bond staan t.o.v. deze voorstellen?

De rapporteur, ds. P.D.J. Buijs, krijgt het woord. We hebben in de HHK te maken met een kerkverband in wording; daarom is de commissie voorzichtig, ook in het licht van sommige besluiten die deze kerk heeft genomen en die vragen oproepen. De commissie heeft inderdaad met deputaten gesproken. De voorzitter van deputaten stelt dat zij nog niet veel konden vermelden in hun rapportage, gezien het moment waarop de HHK ontstond. Deputaten stemmen in met de voorzichtigheid van de commissie. De verhoudingen tussen de Gereformeerde Bond en de HHK liggen gevoelig; ook dat noopt tot voorzichtigheid.

De synode spreekt uit:

de generale synode

kennis genomen hebbend

1. van het rapport van deputaten eenheid voor de gereformeerde belijders in Nederland;
2. van het rapport van de door haar ingestelde commissie;

gehoord hebbend

de bespreking op de vergadering;

constaterend

1. dat deputaten in hun rapport terloops spreken over hen die zich niet wilden scharen bij hen die tot de PKN toetraden;
2. dat deputaten nog geen contact hebben opgenomen met de Hersteld Hervormde Kerk;

overwegend

dat deputaten in gesprekken met de Gereformeerde Bond er op gewezen hebben zich niet te kunnen en te willen distantiëren van hen die zich niet wilden scharen bij hen die tot de Protestantse Kerk in Nederland (PKN) toetraden;

van oordeel

1. dat deputaten het onder 'overwegend' genoemde standpunt terecht hebben ingenomen;
2. dat er gezien de opdracht van Christus om te staan naar eenheid met allen die Zijn Naam liefhebben en naar Zijn Woord begeren te leven aanleiding is om de mogelijkheid tot het aangaan van contacten met de Hersteld Hervormde Kerk te onderzoeken;

besluit

1. deputaten op te dragen de mogelijkheid tot het aangaan van contacten met de Hersteld Hervormde Kerk te onderzoeken;
2. van hun handelingen verslag te doen aan de volgende generale synode.

Artikel 114

Eenheid gereformeerde belijders in Nederland/Gereformeerde Gemeenten

De preses stelt het rapport van deputaten voor de eenheid van de gereformeerde belijders in Nederland aan de orde, en wel het gedeelte dat handelt over de Gereformeerde Gemeenten (bijlagen 30 en 33).

347, 395

In de bespreking wordt opgemerkt dat er bij beide kerken welwillendheid is gebleken in de verslagperiode. Toch zijn er tegelijk grote geestelijke verschillen; is er wel voldoende perspectief om de gesprekken voort te zetten? En zijn er gesprekken gevoerd over publicaties binnen de kring van de Gereformeerde Gemeenten?

De rapporteur, ds. P.D.J. Buijs, benadrukt de waarde van de gebleken herkenning over en weer. De voorzitter van deputaten, prof. J.W. Maris, onderstreept dat; er zijn gesprekken geweest over publicaties die de toe-eigening des heils raken, mede in het licht van de generaal-synodale uitspraken van de Gereformeerde Gemeenten

in 1931. De secretaris van deputaten, ds. J.W. Schoonderwoerd, herinnert er aan dat de synode 2001 de blokkades t.a.v. kerkelijke toenadering onderkende, maar niettemin stelde dat deze contacten van grote waarde kunnen zijn.

De synode spreekt uit:

de generale synode

kennis genomen hebbend

1. van het rapport van deputaten voor de eenheid van de gereformeerde belijders in Nederland inzake de verhouding tot de Gereformeerde Gemeenten;
2. van het rapport van de door haar ingestelde commissie;

gehoord hebbend

de bespreking op de vergadering;

constaterend

dat voor het eerst na vele jaren er een officieel contact met de Gereformeerde Gemeenten is geweest;

overwegend

1. dat deputaten melden dat zij en de commissie van de Gereformeerde Gemeenten in een goede sfeer en op een openhartige wijze met elkaar gesproken hebben over een aantal wezenlijke zaken aangaande de prediking en de praktijk van het kerkelijke leven;
2. dat deputaten melden dat de gesprekken voor een beter verstaan van elkaars visie op deze zaken nuttig zijn geweest en eraan bijdragen dat verkeerde beeldvorming wordt voorkomen;
3. dat deputaten melden dat er op dit moment geen perspectief is op kerkelijke eenheid met de Gereformeerde Gemeenten;

van oordeel

1. dat het feit dat er voor het eerst na vele jaren een officieel contact met de Gereformeerde Gemeenten is geweest een reden tot dankbaarheid is;
2. dat er – gelet op de nood der tijden – aanleiding is om met de Gereformeerde Gemeenten, als kerk die de gereformeerde belijdenis onderschrijft, contact te houden conform het besluit van de generale synode 2001, al is er op dit moment geen perspectief op kerkelijke eenheid;
3. dat een vorm van contact nuttig kan zijn om geestelijke herkenning te bevorderen en zonodig actuele ontwikkelingen te bespreken;

besluit

1. de Gereformeerde Gemeenten te verzoeken hun commissie KEV op te dragen het gesprek met deputaten eenheid voort te zetten, om geestelijke herkenning te bevorderen en zonodig actuele ontwikkelingen te bespreken;
2. deputaten de opdracht te geven bij een positieve beslissing van de Gereformeerde Gemeenten een geregeld contact te houden met de commissie KEV;
3. deputaten op te dragen van hun handelingen verslag te doen aan de volgende generale synode.

*Artikel 115***Eenheid gereformeerde belijders in Nederland/algemeen**

De preses stelt het eerste, algemene gedeelte van het rapport van de deputaten voor de eenheid van de gereformeerde belijders in Nederland aan de orde (bijlage 30).

De synode besluit:

1. de handelingen van deputaten goed te keuren, onder dankzegging voor hun veelomvattende arbeid;
2. opnieuw deputaten te benoemen.

De preses dankt in het bijzonder ds. J.M.J. Kieviet en ds. M.C. Mulder, die afscheid nemen van het deputaatschap.

*Artikel 116***Comité-generaal***Artikel 117***Schorsing**

In verband met de avondmaaltijd wordt de vergadering geschorst.

VERVOLG ZESDE ZITTING

dinsdag 19 oktober 2004, 19.00 - 21.15 uur

*Artikel 118***Heropening**

De preses heropent de vergadering. Hij laat zingen Psalm 119 : 7 en 23.

*Artikel 119***Appèl-nominaal**

Oud. B. de Weerd moest de vergadering verlaten; er is voor hem geen secundus aanwezig.

*Artikel 120***Evangelisatie/positie zendingsgemeenten en evangelist**

De preses stelt het rapport van deputaten voor evangelisatie aan de orde, en wel het gedeelte dat handelt over de zendingsgemeenten en de evangelist. Daarmee correspondeert rapport 5 van commissie 2 (bijlagen 25 en 50).

Er volgt een eerste sprekersronde. De vreugde die in zendingsgemeenten met de volwassendoop gepaard gaat, roept de vraag op: hoe vinden we wegen om deze

nieuwe leden in ons kerkelijk leven verder te brengen in het geloof? Daarin stelt het rapport van de commissie teleur. Kan zij uitleggen waarom zij deputaten niet volgt in haar – in de ogen van een aantal afgevaardigden waardevolle – voorstellen m.b.t. de positie van de evangelist? Anderzijds: wordt het feit dat een evangelist niet de sacramenten kan bedienen als een echte nood in de zendingsgemeenten ervaren? En past zijn positie, hoe dan ook, in de gereformeerde ambtsleer? Waarom moeten deputaten kerkorde en kerkrecht, in tegenstelling tot wat in de opdracht van de synode 2001 staat, nu deze bezinning voortzetten? Waar zijn de voorstellen m.b.t. de zendingsgemeenten die bij het rapport van deputaten vermeld worden, gebleven? De commissie maakt er immers geen melding meer van. De inhoudelijke karakteristieken en grenzen van een zendingsgemeente zijn niet altijd even duidelijk; daar moet weliswaar nog verder over nagedacht worden, maar dat hoeft toch niet drie jaar te duren, zoals de commissie voorstelt. Welke informatie heeft deputaten gebracht tot hun rapportage m.b.t. de ontwikkelingen bij ‘De Wegwijzer’ in Almere? Kunnen de voorgestelde vrijheden in liturgie wel zo verdedigd worden als nu gebeurt, gezien onze kerkelijke traditie?

De rapporteur, ds. W.N. Middelkoop, krijgt het woord. De commissie is positief-betrokken bezig geweest met de vragen die in het rapport van deputaten worden aangesneden. Zij is van mening dat het de moeite waard is om te bezien of een evangelist de bevoegdheid kan krijgen om de sacramenten te bedienen; dat moet echter wel goed doordacht worden, en ook in relatie gebracht worden met mogelijke regelingen in andere kerken binnen de gereformeerde gezindte. De in het deputatenrapport gegeven aanzetten vragen om nadere studie. Vooral kerkrechtelijk zijn er nogal wat vragen, reden waarom de commissie voorstelt dat deputaten kerkorde en kerkrecht het voortouw zullen nemen. Het voorstel van een regeling voor zendingsgemeenten is door de commissie niet overgenomen, omdat er haars inziens nog geen voldoende helderheid is over de vraag welke gemeente een zendingsgemeente mag heten. De commissie denkt aan de verankering van de evangelist in art. 3 K.O., omdat het gaat om broeders die een heel andere bagage hebben dan zij over wie het in art. 4 K.O. gaat. Het is daarbij een voordeel dat hun positie dan een tijdelijke kan zijn; dat past beter bij art. 3 dan bij art. 4 K.O.

Namens deputaten voert ds. A.P. van Langevelde het woord. De situatie in onze kerken is divers; dat maakt het geven van een eenduidige definitie van een zendingsgemeente lastig. Deputaten zouden graag nader overleg met de commissie plegen, om toch nog tijdens deze synode dit punt af te ronden. In ieder geval is het van groot belang dat iedere gemeente beseft dat zij naar haar hoge roeping feitelijk zendingsgemeente dient te zijn. Inderdaad ervaart men het als nood dat een evangelist geen sacramenten mag bedienen. De inbedding van diens positie in de gereformeerde ambtsleer is niet expliciet ter sprake geweest bij deputaten; dat was immers hun opdracht niet. T.a.v. ‘De Wegwijzer’ kunnen deputaten melden dat zij geen positie hebben willen innemen (al kan dat vanuit de rapportage zo lijken); er moest worden vastgesteld dat de uitslag van het proces teleurstellend is geweest en dat hebben deputaten ter lering willen rapporteren; meer zit daar niet achter. Over de gewenste vrijheid in liturgie wordt gewezen op de diversiteit in onze eigen kerken, en op de moeite die er bij nieuwe gelovigen, komend uit een heel andere cultuur, soms is met onze tradities; daar moet het toch niet op breken? Ds. J. Nutma vult nog aan m.b.t. de evangelist en de inbedding binnen de gereformeerde ambtsleer, dat Martin Bucer deze wilde scharen onder de dienaren des Woords.

De volgende voorstellen worden ingediend:

Ds. J. Bosch stelt voor:

- t.a.v. de evangelist de voorstellen van deputaten te handhaven;
- t.a.v. de zendingsgemeenten:
 - a. een middel om het evangelie te verkondigen is het stichten van zendingsgemeenten; een zendingsgemeente is een gemeente die zich op grond van recente missionaire arbeid ontwikkelt tot een zelfstandige gemeente;
 - b. een zendingsgemeente staat onder verantwoordelijkheid van de kerkenraad die het initiatief tot missionaire arbeid heeft genomen. In een ordelijk proces groeit de zendingsgemeente toe naar een meer zelfstandig functioneren. In dit proces kan gebruik gemaakt worden van de regelingen van bijlage 53 K.O.;
 - c. een zendingsgemeente kan niet eerder als zodanig worden erkend dan na advies van de classis waaronder de verantwoordelijke plaatselijke kerk ressorteert;
 - d. indien een zendingsgemeente in staat is geheel zelfstandig te functioneren, kan overgegaan worden tot instituering overeenkomstig de bepalingen van art. 33 K.O.;
 - e. in een zendingsgemeente kunnen Gods Woord en de sacramenten bediend worden door evangelisten zoals bepaald in art. 4 lid 6 K.O.;
 - f. oud d;
 - g. oud e met als toevoeging '...en de gereformeerde belijdenis...';
 - h. wordt oud f;
 - i. wordt oud g;
 - j. na de instituering van de zendingsgemeente kunnen de bijzondere regelingen nog enige tijd gelden, zolang de situatie van de gemeente daarom vraagt;.

Ds. D. Quant stelt voor om voorstel 5 van de commissie als volgt te lezen: 'deputaten op te dragen om, in goed overleg met deputaten kerkorde en kerkrecht, ...' (enz.).

Ds. J.P. Boiten stelt voor:

1. onder zendingsgemeente te verstaan een gemeente die ontstaat uit missionaire arbeid en heen groeit naar een zelfstandig functionerende gemeente;
2. gehoord de bespreking op de generale synode de commissie opdracht te geven zich nader te bezinnen op de regelingen m.b.t. de zendingsgemeenten zoals in het deputatenrapport onder voorstel 2 op blz. 31 staat verwoord, en hierbij te betrekken de gegevens uit de beleidsnota van het rapport voor deputaten evangelisatie aan de generale synode 2001, zoals staat onder punt 3 op blz. 319 en 320 van de Acta 2001.

De preses verzoekt de commissie zich over deze voorstellen te buigen en schort de bespreking op (zie art. 199).

Artikel 121

Sluiting

Ds. D. Quant leest Matt. 28 : 18-20, gaat voor in dankgebed en laat zingen Psalm 49 : 1, waarna de preses de zesde zitting sluit.

ZEVENDE ZITTING

woensdag 20 oktober 2004, 09.15 - 12.15 uur

Artikel 122

Opening

De preses opent de zevende zitting. Hij laat zingen Psalm 72 : 4 en 10 en leest Psalm 72. Daarna gaat hij voor in gebed.

Artikel 123

Appèl-nominaal

Ds. C.D. Affourtit is vervangen door ds. K. Hoefnagel, oud. D. Koole door oud. B. de Weerd en ds. M.J. Oosting door ds. W.P. de Groot. De andere primi-afgevaardigden zijn aanwezig. Ds. De Groot, die voor het eerst ter synode aanwezig is, betuigt door op te staan instemming met de belijdenis.

Artikel 124

Correspondentie met de buitenlandse kerken/toespraken ds. C. Pronk, prof. dr. D. Mackay en dr. Ho Jin Jun

De preses verwelkomt dr. Ho Jin Jun (Presbyterian Church in Korea – PCK), prof.dr. D. Mackay (Reformed Presbyterian Church of Ireland – RPCI) en ds. C. Pronk (Free Reformed Churches of North America – FRC).

Ds. Pronk spreekt de synode toe: de contacten tussen onze beide kerken dateren al van 1947; zeker in die tijd bestonden de FRC (toen nog onder een andere naam) vooral uit immigranten. Een breuk in de jaren '50 mocht in de jaren '70 weer hersteld worden, zij het dat de geestelijke onderlinge verschillen tot vandaag toe zichtbaar zijn. Maar wat ons bindt, is meer dan wat ons scheidt. Er is momenteel sprake van een bescheiden groei; zending en evangelisatie hebben grote aandacht. Na een oorspronkelijk wat geïsoleerde positie zijn er nu contacten met andere kerken van gereformeerde belijdenis. Net als bij u blijken er dan soms wel verschillen te zijn t.a.v. de toe-eigening des heils, zodat deze contacten inhoudelijk beperkt blijven. Onze vraag blijft, hoe we trouw kunnen blijven aan onze geestelijke erfenis, terwijl we tegelijk in een geheel andere situatie staan dan u. Puriteinse geschriften helpen ons daarbij. Naar een woord van ds. J.H. Velema gaat het er in onze beide kerken om, dat haar leden 'goed bekeerd' zullen zijn.

Ds. J.M.J. Kieviet beantwoordt namens de synode deze toespraak: we zijn dankbaar voor Gods trouw, door Hem aan onze beide kerken betoond; we weten ons geestelijk aan elkaar verwant, samen staande op de vaste bodem van de Schrift.

Vervolgens krijgt prof. Mackay het woord: onze beide kerken komen elkaar steeds meer nader; er is geestelijke herkenning over en weer. Onze kerken wortelen in de 'Second Reformation' zoals die in Schotland in de 17e eeuw tot bloei kwam. De vanouds sterke evangelicale traditie in Noord-Ierland schrompelt momenteel snel ineen, terwijl ook de Rooms-Katholieke kerk in Ierland te lijden heeft van de negatieve ontwikkelingen van de laatste tijd. De kerken tellen 35 gemeenten; de laatste

jaren worden er enkele nieuwe posten geopend. Er mag sprake zijn van kerkplanting. Wel is er sprake van grote zorg t.a.v. het relatief geringe aantal predikanten. Dankbaar maken we gebruik van uw grote theologische erfenis, voorzover dat via een Engelse vertaling mogelijk is. Midden in de storm van deze tijd bouwen we op het fundament door Christus zelf gelegd; Hij is overwinnaar en gebruikt zijn macht ten gunste van zondaren. Hoe groot is Gods genade!

Ds. J.G. Schenau beantwoordt namens de synode deze toespraak: we hopen en bidden dat uw arbeid door de Heere gezegend zal worden.

Hierna krijgt dr. Ho Jin Jun de gelegenheid de synode toe te spreken: vier jaar geleden ontstonden onze kerkelijke contacten; nu mag ik hier voor u staan. We zijn dankbaar voor het feit dat verschillende studenten bij u hun theologisch inzicht mogen verdiepen. Onze kerken funderen zich op Gods heilig Woord naar gereformeerde traditie; zij tellen 185 gemeenten met 400.000 leden. Er is een eigen universiteit en een theologisch seminarie. 240 zendelingen zijn naar 45 landen uitgezonden. Uiteraard zijn er verschillen tussen u als westerse en ons als oosterse kerken: we leven immers in verschillende culturen. Wij worden met niet-christelijke tradities geconfronteerd en protesteren publiekelijk tegen openbare, door de overheid gepropageerde verering van het godendom in Korea. We willen samen met elkaar kracht putten uit het Woord van God.

Prof. H.G.L. Peels beantwoordt namens de synode deze toespraak: deze was hartelijk van toon; het was voor ons een eerste kennismaking na het aangaan van onze kerkelijke contacten, die op uw initiatief tot stand kwamen. Wij mogen elkaar van dienst zijn bij onze gemeenschappelijke problematiek, staande in hetzelfde geloof.

Artikel 125

Correspondentie met de buitenlandse kerken/algemeen

De preses stelt het rapport van deputaten voor de correspondentie met de buitenlandse kerken aan de orde; daarmee correspondeert rapport 2 van commissie 4 (bijlage 51 en 52). Hij verwelkomt de voorzitter en secretaris van deputaten, prof. H.G.L. Peels resp. ds. B. de Graaf.

499, 507

Een eerste sprekersronde vindt plaats: de classis Groningen heeft de zaak van het contact met deputaten m.b.t. het beroepen van een predikant uit het buitenland afgerond. Waarom stellen deputaten voor geen persoonlijke inlichtingen te verstrekken over een te beroepen predikant uit het buitenland? Overigens is het langdurig vacant zijn van sommige gemeenten in het Noorden van ons land mede aanleiding van het beroepen van deze predikanten. Kan er iets meer gezegd worden over het standpunt van verschillende kerken inzake vrouw en ambt, bijvoorbeeld in Brazilië?

De voorzitter van deputaten krijgt het woord. De kerken in Brazilië kennen de vruchten van onze bezinning inzake vrouw en ambt. De ontwikkelingen daar zijn nogal sluipenderwijs gegaan; deputaten willen graag een nader gesprek hierover. Deputaten achten het niet juist om eventuele persoonlijke informatie over te beroepen predikanten te geven; dat is aan de kerkenraad c.q. de classis. Wel kan er algemene informatie worden gegeven over kerkverband enz.

De synode besluit:

1. de handelingen van deputaten goed te keuren en hen hartelijk te danken voor hun arbeid;
2. opnieuw deputaten te benoemen;
3. de bestaande onduidelijkheid in art. 4 sub 4b K.O. weg te nemen door de formulering hiervan als volgt te wijzigen: 'Een kerkenraad die een predikant of beroepbaar gesteld kandidaat uit een kerkgemeenschap in het buitenland wenst te beroepen, zal deputaten correspondentie in een vroegtijdig stadium van het beroepingswerk om advies vragen. Deputaten geven dit advies schriftelijk en gemotiveerd. In dit advies wordt specifieke aandacht geschonken aan de situatie in het kerkverband van de te beroepen predikant, de opleiding in diens kerken en overige relevante informatie'; etc.;
4. a. de door deputaten opgestelde gedragslijn ten aanzien van het aangaan van nieuwe contacten goed te keuren;
b. tevens goedkeuring te hechten aan het voornemen van deputaten om bij het onderzoek naar relaties met Oost-Europese kerken die mogelijk in aanmerking komen voor 'contact', zich met name te richten op de Református kerk in Hongarije en Roemenië, de Roemeense Evangelische Kerk (BER), gereformeerde kerken in de Baltische staten en in Tsjechië;
5. deputaten op te dragen om in de correspondentie met de Free Church of Scotland en de Free Church of Scotland (continuïng) blijvend alert te zijn op mogelijkheden om – eventueel samen met andere zusterkerken – bij te dragen aan de verbetering van de verstoorde onderlinge relaties;
6. deputaten op te dragen aan de Evangelical Presbyterian Church of Ireland volledige correspondentie aan te bieden;
7. a. definitief geen correspondentie aan te gaan met de Lanka Reformed Church;
b. de door de synoden van 1995 en 2001 genomen besluiten tot het aangaan van nadere contacten met de Dutch Reformed Church in Sri Lanka niet te effectueren;
8. deputaten op te dragen binnen de International Conference of Reformed Churches (ICRC) blijvend te participeren en te bevorderen dat van deze organisatie een opbouwende werking en een gereformeerd geluid uitgaan;
9. deputaten op te dragen alert te zijn op de mogelijkheden om contacten met allerlei kleinere kerken te doen verlopen via de ICRC;
10. deputaten op te dragen de gegevens in het Jaarboek met betrekking tot buitenlandse kerken nog eens kritisch door te nemen, te evalueren en eventueel aan te passen.

De preses stelt vervolgens nog de brief van de Gereformeerde Kerke in Suid-Afrika aan de orde (bijlage 53). De synode besluit aan deputaten te verzoeken deze brief te beantwoorden.

509

*Artikel 126***Comité-generaal***Artikel 127***Schorsing**

De preses schorst de vergadering in verband met de lunch.

VERVOLG ZEVENDE ZITTING

woensdag 20 oktober 2004, 13.30 - 17.15 uur

Artikel 128

Heropening

De preses heropent de vergadering. Op zijn voorstel wordt het Gebed des Heren : 2 en 3 gezongen.

Artikel 129

Appèl-nominaal

Oud. B. Bosman is vervangen door oud. B. Bijl.

Artikel 130

Correspondentie met de buitenlandse kerken/toespraak ds. McDonald

Ds. McDonald wordt als vertegenwoordiger van de Free Church of Schotland (FCS) hartelijk welkom geheten; hij brengt de hartelijke groeten van zijn kerken over, die op dit moment jammerlijk verscheurd zijn: we hebben elkaar nodig om Gods opdracht te volbrengen. Er worden vele aanslagen gepleegd op onze waarden, die ons in vorige eeuwen door God geschonken zijn:

- de grote vlucht van wetenschap en techniek, die mensen koesteren, doet ons in twee werelden leven;
- daarnaast is er de invloed van de islam. De mensen verwachten geestelijke leiding van de kerken;
- tenslotte is te noemen de invloed van de Mammon. Grote winkelcentra verrijzen als eertijds de kathedralen.

We zoeken naar nieuwe openingen voor het evangelie van Jezus Christus. Daarbij zullen we vandaag zelf naar de mensen moeten. Daartoe is een speciale cursus over het evangelie naar Marcus ontwikkeld. Ook is er aandacht voor een betrouwbare vertaling van de Psalmen, die met name jonge mensen aanspreekt. Nauwkeurig luisteren we naar dat wat bij de mensen die we ontmoeten, leeft, om zo echt contact met hen te kunnen krijgen. Broeders, bidt voor ons, niet in het minst voor onze pogingen de gescheurde FCS weer tot één te maken.

Ds. M.J. Kater beantwoordt namens de synode deze toespraak: we stellen het op hoge prijs dat u hier bent. In uw interne problematiek leven we met u mee. De Heere geve u standvastigheid in het kerk-zijn in het deel van de wereld waar Hij u gesteld heeft en Hij zegene u.

Artikel 131

Onderlinge bijstand en advies

De preses stelt het rapport van deputaten voor onderlinge bijstand en advies aan de orde; daarmee correspondeert rapport 2 van commissie 6 (bijlage 54 en 55). Hij verwelkomt de brs. J. Ouweland, G. Verhoef en C. Langelaar, voorzitter resp. penningmeester resp. secretaris van deputaten.

In de sprekersronde worden de volgende vragen gesteld en opmerkingen gemaakt: slechts één gemeente meldde zich aan voor steun i.v.m. aanstelling van een pastoraal werker. Dat lijkt te weinig voor definitieve voorstellen. Waarom zijn er geen criteria genoemd bij steun in geval van ziekte van een predikant? Hoe hantieren deputaten de grenzen van de steunverlening?

De rapporteur, diak. A.J. van der Wekken, krijgt het woord. De vorige synode stond steunverlening voor één periode toe (*Acta* art. 212); vandaar dat nu een definitieve regeling wordt voorgesteld. Deputaten moeten hun regels strak hanteren om 'schuivende panelen' te voorkomen.

De voorzitter van deputaten attendeert erop dat de steun aan kleine gemeenten steeds complexer wordt. Dat vraagt om differentiatie, bijv. op het gebied van de pastorale werker.

Oud. L.G. Boogerd stelt voor om voorstel 3h uit te breiden, aldus: Deze steunverlening geldt in beginsel voor gemeenten met maximaal 249 (doop)leden. De commissie neemt dit voorstel over.

De synode besluit:

1. deputaten voor de uitgevoerde werkzaamheden te danken en hun handelingen goed te keuren;
2. opnieuw deputaten te benoemen;
3. de volgende wijzigingen aan te brengen in de instructie voor de deputaten voor onderlinge bijstand en advies, bijlage 4 (artikel 11 K.O.):
 - a. artikel 3 als volgt te laten luiden: 'De kas voor onderlinge bijstand en advies wordt gevormd door zijn vermogen en wordt aangevuld met de door de generale synode vastgestelde bijdragen van de kerken en eventuele andere ontvangsten.';
 - b. artikel 4 sub a aan te vullen met: 'Een uitzondering is dat kerken die het maximum ledenaantal van 249 (doop)leden overschrijden en de voorgaande drie jaren steun ontvangen hebben voor de predikantskosten, in aanmerking kunnen komen voor een afbouwregeling. Deze regeling bouwt het steunbedrag als volgt af: in het eerste jaar nadat het ledenaantal van 249 (doop)leden is overschreden tot maximaal 67%, in het tweede jaar tot maximaal 33%, waarna geen bijdrage meer wordt verleend.';
 - c. artikel 4 sub a eveneens aan te vullen met: 'Deputaten kunnen binnen het raam van de geldende regelingen voor steunverlening predikantskosten besluiten in gevallen dat een predikant die op latere leeftijd (ouder dan 30 jaar) in de ambtelijke dienst komt een leeftijd van dertig jaar als startleeftijd met nul periodieken te hanteren. Inschaling ten behoeve van de steunverlening geschiedt dan volgens de regel, aantal 'dienstjaren' = leeftijd minus 30, echter nooit hoger dan de werkelijke inschaling.';
 - d. artikel 4b aan te vullen met: 'In geval van voldoende draagkracht van de betreffende gemeente is een minimum percentage van 40 van voornoemde kosten nog aanvaardbaar.';
 - e. de tweede zin van artikel 4 sub c te wijzigen in: 'Deze steun geldt voor die kerken die minder dan 250 (doop)leden hebben en gedurende het gehele jaar het minimumtraktament van een (deeltijd)predikant hebben te dragen.';
 - f. het bedrag in artikel 4 sub d te wijzigen in € 135,- per (doop)lid per jaar;

g. artikel 4 aan te vullen met sub e: 'Deputaten toe te staan binnen het raam van de geldende regelingen voor steunverlening in bijzondere gevallen vervangende of aanvullende steun te verlenen voor pastorale arbeid.

- Deze steunverlening geldt voor gemeenten met maximaal 249 (doop)leden.
- Deze steunverlening blijft op voorhand beperkt tot:
 - a. hulp bij tijdelijke aanvulling of tijdelijke vervanging wegens noodzakelijke uitbreiding van pastoraal werk dan wel het niet functioneren van de predikant anders dan door ziekte;
 - b. hulp aan gemeenten die helaas wellicht nog maar een beperkte bestaansduur zullen hebben.
- De kerkenraad is verantwoordelijk voor de personele invulling van deze tijdelijke steun (predikant, pastoraal werker).
- In beginsel wordt deze steun voor een periode van maximaal vijf (5) jaren toegekend';

h. artikel 4 aan te vullen met sub f: Regeling in geval van langdurige ziekte predikant:

'Van langdurige ziekte kan worden gesproken, indien deze langer voortduurt dan zes (6) maanden na de ziekmelding bij de kerkenraad. De kerkenraad van de langdurig zieke predikant kan zich – na consultatie van de consulent – tot de classis wenden voor hulp en bijstand in pastoraat en prediking. De kerkenraad kan zich door middel van de gebruikelijke wegen wenden tot en een beroep doen op deputaten voor onderlinge bijstand en advies voor steun. Deze steun zal nimmer hoger zijn dan het werkelijke tekort dat ontstaat door extra uitgaven om het gemeentelijk leven voortgang te doen vinden. Eén en ander met inachtneming van hetgeen in artikel 4 sub a bepaald is ten aanzien van de neveninkomsten. Deze steun zal nimmer meer bedragen dan € 135,- per (doop)lid per jaar. Deze steunverlening geldt in beginsel voor gemeenten met maximaal 249 (doop)leden.'

i. artikel 5 na e. aan te vullen met f.: 'Een tienjarenprognose voor (groot) onderhoud.'

De preses spreekt woorden van dank uit in de richting van br. H. Schuitema, die zijn werkzaamheden voor deputaten niet kon voortzetten.

Artikel 132-134

Comité-generaal

Artikel 135

Contact met de overheid

526, 535 De preses stelt het rapport van deputaten voor het contact met de overheid aan de orde; daarmee correspondeert rapport 2 van commissie 5 (bijlage 56 en 57). De preses verwelkomt de deputaten prof. T.M. Hofman (voorzitter) en br. H. de Hek.

In de eerste sprekersronde wordt het volgende opgemerkt: het is goed dat deputaten terughoudend zijn bij de bezinning over samenwonen; iedere zaak is immers weer apart. De passage over homofiele relaties valt buiten de opdracht van deputaten. Wat bedoelen deputaten met de uitdrukking 'samenwoning die meer

de karaktertrekken van een huwelijk vertoont' en die dan minder verwerpelijk zou zijn?

De rapporteur, ds. J.P. Boiten, reageert: de bijlage over samenwonen is niet meer dan een handreiking. De commissie acht de aantekeningen bij homofiele relaties van waarde, alhoewel ze strikt genomen inderdaad buiten de opdracht van deputaten vallen. De voorzitter van deputaten licht vanuit de kerkhistorie de uitdrukking 'minder verwerpelijk' toe. Laten de kerkenraden er op pastorale wijze mee omgaan, gericht op huwelijkssluiting.

In de tweede ronde wordt nog eens benadrukt dat het gedeelte over homofilie niet thuis hoort in het rapport. Er zou overigens ook grondiger bezinning nodig zijn dan hier gedaan is. Er zou een duidelijker toelichting nodig zijn bij de hierboven bekritiseerde uitdrukking, of een aangepaste formulering. De rapporteur verdedigt nogmaals het standpunt van de commissie, evenals de voorzitter van deputaten. Wel moet volgens de laatste een nadere definiëring van samenleven van mensen van hetzelfde geslacht plaatsvinden en moet er een toelichting van deputaten komen bij de handreiking. Deputaten zeggen toe dat te zullen verzorgen.

Ds. Hilbers stelt voor de twee zinnen die de kwestie homofilie raken, uit de bijlagen te schrappen. De commissie neemt dat niet over. Het voorstel wordt verworpen.

De synode besluit:

1. deputaten te danken voor hun werkzaamheden;
2. opnieuw deputaten te benoemen;
3. deputaten op te dragen opnieuw de brochure 'Het huwelijk nader bekeken' uit te geven, waarbij ook de 'Handreiking voor het omgaan met het verschijnsel samenwonen' is gevoegd;
4. deputaten op te dragen het overzicht inzake huwelijk en seksualiteit aan alle kerkenraden toe te zenden en er voor zorg te dragen dat dit overzicht bij het Dienstenbureau te Veenendaal beschikbaar is voor belangstellenden.

De preses richt woorden van dank aan br. H. Herweijer, br. A. Rouvoet, ds. G. van Roekel en zr. G.W. Brands-Bottema, die terugtreden als deputaten.

Artikel 136

Deputaten-financieel en studiefonds

De preses stelt opnieuw het rapport van deputaten voor het studiefonds aan de orde (zie art. 36); daarmee correspondeert rapport 6A van commissie 6 (bijlagen 7 en 58). De preses verwelkomt br. I.L. Stolk (van deputaten studiefonds) en br. P.A.A.J. Hurkmans (van deputaten-financieel).

205, 537

In de bespreking wordt twijfel uitgesproken over de wenselijkheid om de voorwaarden die gelden bij gebruikmaking van het studiefonds opnieuw ter discussie te stellen.

De rapporteur, diak. A.J. van der Wekken, reageert. Er moet naar de regeling gekeken worden, alleen al om de reden te achterhalen dat er nu geen aanvragen liggen. Br. Stolk zegt: deputaten hebben niet voorgesteld het studiefonds op te heffen; bij

de nu voorgestelde vormgeving van het fonds zou er een bredere samenstelling van het deputaatschap moeten zijn.

Ds. Kieviet wil graag de oorspronkelijke formulering van zijn voorstel opnieuw in overweging geven. Ds. D. Quant stelt voor voorstel 6 als volgt te lezen: ‘... onderzoek te doen naar de reden waarom er weinig gebruik van het studiefonds wordt gemaakt, daarover te rapporteren aan de volgende generale synode en zonodig daarover voorstellen tot wijziging aan deze synode te doen’; de commissie neemt dit voorstel over.

De synode besluit:

1. deputaten te bedanken voor de door hen uitgevoerde werkzaamheden;
2. uit te spreken dat het volledige vermogen van het studiefonds gereserveerd dient te blijven voor ondersteuning van oudere studenten die predikant wensen te worden;
3. goedkeuring te verlenen aan de samenvoeging van het studiefonds en het stimuleringsfonds tot één deputaatschap dat het financieel steunen van oudere admissiale studenten en studerende/promoverende predikanten aan de TUA behartigt, waarbij beide fondsen gescheiden worden beheerd;
4. de naam van het deputaatschap te wijzigen in: ‘deputaten studie- en stimuleringsfonds’;
5. nieuwe deputaten te benoemen.
6. deputaten opdracht te geven onderzoek te doen naar de reden waarom er weinig gebruik van het studiefonds wordt gemaakt, daarover te rapporteren aan de volgende generale synode en zonodig daarover voorstellen tot wijziging aan deze synode te doen;
7. deputaten opdracht te geven een regeling op te stellen voor de uitvoering van het stimuleringsfonds, met als uitgangspunt het besluit tot instellen van een stimuleringsfonds, Acta generale synode 1995, art. 141 (pagina 72) en voorstellen hiervoor te doen aan de volgende generale synode.

Artikel 137

Nieuwe Bijbelvertaling – vervolg

De preses heropent de bespreking over de instructie aangaande de NBV (zie art. 64); commissie 3 heeft een nieuw – aanvullend – rapport (10) ingediend (bijlage 59).

538

In de sprekersronde wordt gewezen op de bloemlezing van citaten van de NBV in het commissierapport, die een negatieve duiding hebben; dat is eenzijdig. Het verlangen naar een nieuwe bijbelvertaling is een proces dat langzamerhand groeit, maar dat intussen in delen van onze kerken wel aanwezig is. Nu er zoveel publiciteit rond de NBV gaat komen, kan er in de kerken een probleem ontstaan; een positieve grondhouding is van belang. Kan er in de praktijk echt onderscheid gemaakt worden tussen kerkelijk gebruik binnen en buiten de erediensten? Kan het werk van de HSV niet serieus genomen worden door met dit werk inhoudelijk mee te denken, want ook daar worden toch keuzes gemaakt die getoetst moeten worden? Waarom wil de commissie dat het in te stellen deputaatschap een duidelijke lijn naar de HSV legt, daar hebben de kerken toch niet officieel om gevraagd?

De rapporteur, ds. M.J. Kater, gaat eerst op het laatste punt in. De commissie wilde een situatie als welke in 1992 ontstond, vermijden. Door te werk te gaan zoals de commissie nu voorstelt kan de synode straks bezien of de HSV een herziening of een hertaling is. Het zou goed zijn als er een begeleidende brief van de synode bij het te nemen besluit komt, om negatieve gevoelens te voorkomen. De bloemlezing had beter in 'kleine letter' weergegeven kunnen worden.

Ds. D. Visser stelt voor:

- a. een 'constaterende' toe te voegen als '7', namelijk 'van oordeel 1' (cie);
- b. het laten vervallen van 'overwegende 2 t/m 5' (cie) . De motivatie daarvoor is dat het allemaal 'vanzelfsprekende zaken zijn'. Hiervoor in de plaats worden enkele nieuwe overwegingen voorgesteld:
 'overwegende 1' : dat in het licht van constatering 6 en 7 een betrouwbare nieuwe vertaling van groot belang is;
 'overwegende 2': dat ook vanwege de missionaire roeping van de kerken het van het grootste belang is dat er een vertaling is in hedendaags Nederlands;
- c. in plaats van 'van oordeel 5 en 6' (cie) een nieuw 'van oordeel 5 en 6':
 5. dat de reguliere eredienst in het algemeen niet het meest geëigende moment is om de NBV te beproeven;
6. dat er echter bijzondere diensten en situaties zijn, waarin de NBV kan worden gebruikt, onder het voorbehoud dat men daarin wijs handelt;
- d. aanvullen van 'besluit 3.a. met: '.....met uitzondering van bijzondere diensten en/of situaties'
- e. in de opdracht van het studiedeputaatschap aan te vullen (onder 'besluit 2'): alle ter zake doende literatuur die over de NBV is verschenen te bestuderen.

De preses is van mening dat de passages over de HSV uit het voorstel moeten worden weggehaald. De commissie stemt dat toe. Het voorstel van ds. Visser wordt de commissie in handen gegeven. De bespreking wordt opgeschort (zie art. 174).

Artikel 138

Schorsing

In verband met de avondmaaltijd wordt de vergadering geschorst.

VERVOLG ZEVENDE ZITTING

woensdag 20 oktober 2004, 19.00 - 21.00 uur

Artikel 139

Heropening

De preses heropent de vergadering. Hij laat zingen Psalm 22 : 15 en 16.

Artikel 140

Kerkjeugd en onderwijs

541, 574

De preses stelt het rapport van deputaten voor kerkjeugd en onderwijs aan de orde; daarmee correspondeert rapport 7 van commissie 3 (bijlagen 60 en 61). Hij verwelkomt vertegenwoordigers van de jongerenbonden, die beide de synode iets willen aanbieden. De CGJO doet dat met het aanbieden van felicitaties; het is immers honderd jaar geleden dat het georganiseerde jeugdwerk in onze kerken van start ging. Daarom biedt de CGJO de synode een traktatie aan.

De preses verwelkomt de aanwezige deputaten ds. S. Otten (voorzitter), br. W.H. van Eeken (secretaris), br. J. Mauritz (penningmeester), ds. G. Vos en ds. L.C. Buijs.

In een eerste sprekersronde wordt opgemerkt: kan de commissie haar gedachten over het 'ambtelijk opzicht' over de jongeren nog eens toelichten? Is een jeugdbureau nog haalbaar? Het document: 'Jeugdwerk binnen de CGK' wordt met waardering begroet, maar zal het werken? Hoe willen de deputaten het blad 'Aan de hand' in de kerken bekendmaken, gezien hun reserves bij de inhoud ervan? Het wordt betreurd dat deputaten geen standpunt kunnen formuleren t.a.v. de jeugdkerken. Wordt het jongerenwerk wel beter van de gesprekken met deputaten en dragen die vrucht? En schuiven deputaten niet teveel werk van zich af, moeten zij niet meer kerkelijke leiding geven? Moet er geen herbezinning op het jeugdwerk komen, voordat besloten zou worden tot verhoging van de bijdrage om het verlies van subsidie te compenseren? Wat bedoelen deputaten met het onderscheid tussen kerkelijk en vrij jeugdwerk dat zou verdwijnen? Hoe ziet de commissie de taak van jeugdwerkorganisaties (JWO's)? Het aantal randkerkelijke jongeren groeit; dat geeft grote zorg; zouden deputaten daar meer aandacht aan kunnen geven? De financiële nood die er op dit moment is, zou een reden kunnen zijn om meer contact te zoeken met bijv. de HGJB en het jeugdwerk binnen de GKv.

Namens de commissie antwoordt de rapporteur, ds. D.J. Steensma. De commissie meent dat er meer over criteria t.a.v. de financiële bijdragen voor de bonden te zeggen is dan nu gebeurd is. Zij vindt dat niet elke taak van een kerkenraad hoeft te worden omschreven; vandaar haar standpunt m.b.t. het ambtelijk opzicht. De commissie is verder van mening dat het jongerenwerk echt ten goede zou komen als er één jeugdbureau zou zijn. In het licht van de uitspraken van de vorige synode is daar niet verder met deputaten over doorgesproken.

De voorzitter van deputaten krijgt het woord. Ook deputaten hebben nagedacht over de zin van hun arbeid. Het zal in de toekomst meer gaan om inhoudelijke bezinning (dat vraagt echter om adviseurs e.d.) en minder om participatie in allerlei organen (bij 'Aan de hand' bijvoorbeeld). Dat laatste kunnen nl. ook anderen goed doen. Allerlei vragen die in jeugdland leven, kunnen door deputaten niet zo snel opgepakt worden. Zo hebben deputaten bij het fenomeen jeugdkerken zeker wel kritische kanttekeningen, maar de vraag was hoe dat te verwoorden zou zijn in een artikel o.i.d.; dat vonden deputaten niet eenvoudig. Deputaten hebben moeten constateren dat het 'momentum' om een jeugdbureau op te zetten achter de rug is; de jeugd ontwikkelt meer en meer, samen met de eigen kerkenraad, beleid in de

eigen gemeenten en deputaten vinden dat een positieve ontwikkeling. De positie van de JWO's is al jaren in discussie, niet in officiële, maar wel in praktische zin. Deputaten reiken de bonden gedachten en materiaal aan en die verwerken dat op hun eigen wijze. Daar hoort ook bijvoorbeeld doordenking bij over de vraag waar onze (doop)leden blijven die de kerk verlaten. Samenwerking met andere JWO's is ter keuze aan CGJO en LCJ. De penningmeester voegt er aan toe dat de discussie over objectieve criteria doorkruist werd door de berichten van het Ministerie over de intrekking van de subsidie.

Er volgt een tweede sprekersronde. Moet de commissie toch nog niet kijken naar het werkdocument? Hoe denken deputaten zich de taak in van de JWO's? Kunnen deze het hele pakket waarover deputaten spreken, erbij hebben?

De commissie zegt toe alsnog te zullen kijken naar het werkdocument. De voorzitter van deputaten krijgt daarna nog het woord: de JWO's hebben zich breder opgesteld, naar het totaal van de jeugd. We hebben geen instrumenten om de JWO's anders van dienst te zijn dan op dit moment het geval is. Men staat positief t.o.v. onze gedachten, dus er is vertrouwen dat ze daarmee aan de slag zullen gaan.

Ds. D. Visser stelt voor:

nieuw 5: deputaten op te dragen:

- a. zich met de JWO's te bezinnen op het werk van de JWO's, hun eigenlijke taak en een eventuele uitbreiding, en de financiering daarvan;
- b. de verhouding tussen deputaten en de JWO's bij uitbreiding vast te stellen.

13. deputaten op te dragen een inhoudelijk leerplan te maken, als blijkt dat dit wenselijk en haalbaar is;

15. deputaten op te dragen te vragen aan de kerkenraden om te melden welke documenten 'jeugdwerk binnen de CGK' zij hebben en wat zij ermee gaan doen.

Ds. P.D.J. Buijs stelt voor om aan voorstel 3 toe te voegen:

'...voor zover het de organisatorische kant daarvan betreft.'

De preses verzoekt de commissie zich over deze voorstellen te buigen; de bespreking wordt opgeschort (zie art. 191).

Artikel 141

Sluiting

Ds. G. van Roekel leest Openb. 7 : 9-12, gaat voor in dankgebed en laat zingen Psalm 67 : 1 (de bijdrage door de LCJ) en 3 (allen), waarna de preses de zevende zitting sluit.

ACHTSTE ZITTING

donderdag 21 oktober 2004, 09.15 - 12.15 uur

Artikel 142

Opening

De preses opent de achtste zitting. Hij laat zingen de Morgenzang : 1, 2 en 3 en leest Matt. 24 : 36-51. Daarna gaat hij voor in gebed.

Artikel 143

Appèl-nominaal

Ds. A. Hilbers is vervangen door ds. A. van de Bovekamp, ds. C.D. Affourtit door ds. G.J. Capellen, ds. J.G. Schenau door ds. J.G. Brienen, oud. D. Koole door oud. B. de Weerd en oud. A. Heystek door oud. J. Groeneveld; de overige primi-afgevaardigden zijn aanwezig. Ds. Van de Bovekamp en ds. Capellen, die voor het eerst ter synode aanwezig zijn, betuigen door op te staan instemming met de belijdenis.

Artikel 144

Correspondentie met buitenlandse kerken/toespraak ds. Frazer

De preses verwelkomt ds. Frazer, die de Free Church of Scotland (continuïng) vertegenwoordigt. Ds. Frazer spreekt de synode toe: het is een voorrecht hier te mogen zijn. Wij zijn een kleine kerk, vasthoudend aan de principes van de Reformatie, die vandaag sterk onder druk staan. In Afrika hebben wij onlangs een seminarie mogen oprichten voor de opleiding van predikanten en pastorale werkers; dat is bemoedigend. De kerken daar groeien onder Gods gunst, zij het dat er ook sprake is van bijgeloof. Maar ook in eigen land, in de steden, is er in feite sprake van zendingsarbeid. Laten we werken zolang het dag is, in de verwachting van Gods zegen en kracht.

Ds. M.J. Kater beantwoordt deze toespraak namens de synode: we hebben gemeenschappelijke geestelijke vaders, uit de erfenis van de Reformatie. Dat scheidt een band. U maakt moeilijke tijden door, maar dat zijn geestelijk niet altijd de slechtste tijden. Moge de Heere u zegenen.

Artikel 145

Buitenlandse zending

De preses stelt opnieuw het rapport van de deputaten voor de buitenlandse zending aan de orde (zie art. 110), en wel bijlage 5; daarmee correspondeert rapport 3 van commissie 6 (bijlage 62).

De synode besluit:

bijlage 5 van het rapport van deputaten voor de buitenlandse zending als niet ontvangen te beschouwen en derhalve niet op te nemen in de acta van de synode.

Artikel 146

Landelijk kerkelijk bureau

578, 584

De preses stelt het rapport van deputaten landelijk kerkelijk bureau (LKB) aan de orde; hiermee correspondeert rapport 7 van commissie 6 (bijlage 63 en 64). De preses verwelkomt de deputaten br. A.J. de Vuyst (voorzitter) en br. A. Uittenboogaard. De rapporteur, diak. A.J. van der Wekken, doet de suggestie niet al te diep op de bijlage in te gaan, gezien het feit dat de commissie voorstelt deze niet in de Acta op te nemen.

Er volgt een sprekersronde. Het is van belang eensgezind door te werken aan het proces van samenwerking dat nu in gang is gezet. De website moet voortdurend geactualiseerd worden, wil deze echt een functie in het kerkelijk leven kunnen vervullen. Hoe staan deputaten ADMA tegenover het voorstel van de commissie? Waarom is de commissie zo terughoudend t.a.v. de voorgestelde samenvoeging van deputaatschappen?

De rapporteur krijgt het woord. De commissie onderstreept de opmerking over de website. Deputaten ADMA konden gezien het korte tijdsbestek nog geen inhoudelijke reactie geven op de nieuwe bijlage. Voor alle deputaatschappen geldt overigens dat men genuanceerd positief gereageerd heeft. De commissie is beducht voor een al te groot deputaatschap, dat overvleugelend zou kunnen werken.

De voorzitter van deputaten krijgt het woord: deputaten herkennen zich niet in de gedachte van de commissie dat zij bepaalde opdrachten niet zouden hebben uitgevoerd; er is slechts sprake van een andere interpretatie van sommige besluiten van de synode 2001 (concreet bij bijlage 38 K.O.). Over de notitie 'Op weg naar morgen' stellen deputaten: het doel is nóg beter te functioneren. Deputaten kunnen goed uit de voeten met het voorstel van de commissie, zij het dat er enkele aandachtspunten zijn:

- er moet gewaakt worden voor dubbele belasting van deputaten, ook inhoudelijk;
- er moet gewaakt worden voor trage besluitvorming, hetgeen te voorkomen is wanneer de te benoemen deputaten zonder last of ruggenspraak hun werk kunnen doen;
- het regelen van rechtsposities e.d. vraagt specifieke deskundigheden.

Bij de website geldt de regel dat de aanleveraars van gedeelten daarvan zelf verantwoordelijk zijn voor de actualisering ervan.

Na een kort beraad tussen deputaten en de commissie deelt de rapporteur mee dat er overeenstemming tussen beide is. Er komen enkele aanpassingen in het rapport, te weten:

- op blz. 25 wordt bij punt 4 toegevoegd na 'secretaris': 'de penningmeester' en aan de zin wordt toegevoegd: 'en doen autonoom hun werk';
- onderaan de bladzijde, op de derde regel van onder een wijziging als volgt: 'dit mede in overleg met hemzelf'.

Bij de voorstellen worden de volgende wijzigingen aangebracht:

- bij besluit 4 vervallen de woorden: '...en bijlage 38 K.O.'
- nieuw 5: 'deputaten op te dragen bijlage 38 K.O. te herzien en te zorgen voor een regelmatige actualisering en daarover te rapporteren aan de komende synode'.

De synode besluit:

1. deputaten te bedanken voor de uitgevoerde werkzaamheden;
2. opnieuw deputaten te benoemen, aan de hand van het hiervoor genoemde voorstel en met de huidige voorzitter van deputaten LKB als adviseur;
3. deputaten op te dragen hun instructie zonedig aan te passen en deze ter goedkeuring aan de generale synode van 2007 aan te bieden. Uitgangspunten bij deze activiteit zijn:
 - de gehele dienstenorganisatie – betrokken deputaatschappen en het dienstbureau – is één organisatie ten dienste van de Christelijke Gereformeerde Kerken in Nederland;
 - ieder deputaatschap heeft zijn eigen verantwoordelijkheid bij het opstellen, uitwerken en uitvoeren van het eigen beleids- en activiteitenplan;
 - de te maken afspraken inzake uit te voeren activiteiten zullen niet strijdig zijn met de organisatie als geheel;
4. het besluit van de synode 2001 inzake deputaten LKB met betrekking tot de website nogmaals onder de aandacht van deputaten te brengen en hen met klem te verzoeken dit besluit voor de synode van 2007 uit te voeren en daarover te rapporteren;
5. deputaten op te dragen bijlage 38 K.O. te herzien en te zorgen voor een regelmatige actualisering en daarover te rapporteren aan de komende synode;
6. de bureauhoudende deputaatschappen geen onderzoek te laten doen naar eventuele samenvoeging van die deputaatschappen;
7. de Acta van de synode op internet te plaatsen, mits de kosten binnen het budget voor het onderhouden van de website vallen;
8. de bestuurscommissie op te heffen en de leden te bedanken voor de uitgevoerde werkzaamheden;
9. bijlage 2 en 3 van het rapport van deputaten LKB niet in de acta van de synode op te nemen, evenmin als de bijlagen bij het commissierapport.

De preses dankt alle betrokkenen bij deze zaak, en noemt daarbij in het bijzonder commissie 6. Ook dankt hij de leden van de nu opgeheven bestuurscommissie, alsmede de aftredende broeders H.J. Plantinga en M.J. van der Ven. Apart wordt nog br. A.J. de Vuyst genoemd, die straks in een andere functie betrokken zal blijven bij het werk van deputaten. Tenslotte worden de medewerkers van het Dienstbureau bedankt voor hun vele werkzaamheden.

Artikel 147

Archieven

587, 590 De preses stelt het rapport van deputaten archieven aan de orde; hiermee correspondeert rapport 5 van commissie 1 (bijlagen 65 en 66). De preses verwelkomt de deputaten br. J.N. Noorlandt, zr. G. van der Laan-de Boer en br. C.J. van Heel (archivaris). Voorafgaand aan de bespreking leest br. Noorlandt een gedeelte voor van een brief die wijlen ds. M.W. Nieuwenhuijze ontving ter voorbereiding van zijn peremptoir examen en die in het bezit van deputaten kwam.

Er volgt een sprekersronde. De uitbreiding van de werkzaamheden noopt tot meer-kosten; blijft dat wel beheersbaar? Weten deputaten of er in de kerken expertise aanwezig is om het archiefwerk te doen? De inadequade wijze waarop veel archieven bewaard worden, is zorgelijk.

De rapporteur, ds. J.W. Schoonderwoerd, krijgt het woord: het beheren van de archieven moet echt professioneel gebeuren, maar inderdaad is de beheersing van de kosten een belangrijk aandachtspunt. Daarom moet het over meerdere jaren gespreid worden.

Namens deputaten spreekt br. Van Heel: de archieven van voor 1980 zijn feitelijk niet toegankelijk; om ze dat toch te maken, moet er een professionele ordening plaatsvinden; dat zal tijdelijk kosten met zich meebrengen. Bij de vragen behorend bij de kerkvisitatie wordt het bewaren van het archief meegenomen.

Oud. M.N. den Harder dient het volgende voorstel in:

6. deputaten op te dragen
 - a. na te gaan of er binnen onze kerken expertise aanwezig is op het gebied van het inventariseren van archieven;
 - b. een meerjarenplan voor de inventarisatie van het archief op te stellen waarbij gebruik gemaakt wordt van vrijwilligers die zich tijdens het onder a. genoemde onderzoek hebben gemeld;
 - c. op basis van het meerjarenplan over te gaan tot het inventariseren van het archief.

De rapporteur vreest dat een oproep in de kerken weinig succesvol zal zijn. Deputaten raden het voorstel af: onze eigen deskundige vrijwilligers zullen te veel begeleiding moeten geven aan andere vrijwilligers; deskundigen zijn echt niet te vinden. Het voorstel wordt verworpen.

De synode besluit:

1. de handelingen van deputaten goed te keuren en hen hartelijk te bedanken;
2. opnieuw deputaten en een secundus-archivaris te benoemen;
3. de kerk van Rotterdam-Centrum hartelijk te bedanken voor haar functie van archiefbewarende kerk gedurende vele jaren;
4. aan de diverse deputaatschappen op te dragen hun archiefstukken die betrekking hebben op hun arbeid vóór de synode van 1998 voor 1 september 2006 aan het synodale archief over te dragen;
5. deputaten toestemming te geven om toekomstig beleid inzake dienstverlening, huisvesting, website en public relations te onderzoeken;
6. akkoord te gaan met het Streekarchief Rijnstreek in Woerden als verantwoorde archiefbewaarplaats voor het archief na 1980;
7. deputaten op te dragen de volgende synode een meerjarenplan voor de inventarisatie van het archief ter goedkeuring voor te leggen.

Artikel 148

Curatorium/algemeen en deputaten-financieel – vervolg

De preses heropent de besprekingen over het curatorium en deputaten-financieel van de Universiteit (zie art. 35 en 60); hiermee correspondeert rapport 1A van commissie 1 (bijlage 67). De secretaris van het curatorium, ds. D. Quant, verwoordt de moeite die het curatorium heeft m.b.t. de voorstellen: deputaatschappen kunnen moeilijk nu al gezamenlijk gaan rapporteren als zij nog niet zijn samengevoegd. Ook moeten de voorstellen van de commissie aangescherpt worden, omdat deze niet goed aansluiten bij het gedane voorstel van diak. D. Blom c.s. De preses verwijst de zaak terug naar de commissie (zie art. 188)

*Artikel 149-151***Comité-generaal***Artikel 152***Schorsing**

De preses schorst de vergadering in verband met de lunch.

VERVOLG ACHTSTE ZITTING

donderdag 21 oktober 2004, 13.30 - 17.15 uur

*Artikel 153***Heropening**

De preses heropent de vergadering. Op zijn voorstel wordt Psalm 146 : 3 en 5 gezongen.

*Artikel 154***Comité-generaal***Artikel 155***Algemene diaconale en maatschappelijke aangelegenheden**

592, 615

De preses stelt het rapport van deputaten voor algemene diaconale en maatschappelijke aangelegenheden aan de orde; daarmee correspondeert rapport 3 van commissie 5 (bijlagen 68 en 69). Hij verwelkomt de deputaten ds. W.N. Middelkoop (voorzitter) en zr. T.T. Drayer-Quist (secretaris).

Een eerste sprekersronde vindt plaats: wat is de concrete zorg van deputaten omtrent Eleos? Als deputaten op blz. 33 van hun rapport over schade spreken, wat bedoelen zij dan? De bezwaren m.b.t. het aantal diakenen op de meerdere vergaderingen zijn inderdaad pragmatisch, maar tegelijk weinig overtuigend. Een steviger voorstel van deputaten c.q. commissie terzake is gewenst, o.a. omdat er toch ook wel principiële argumenten te noemen zijn. Het blijft wel een lastige zaak, blijkens de praktijk in de kerken. Hoe zijn plaatselijke diaconieën meer te betrekken bij het werk van ADMA, zoals besloten werd op de synode 2001? In het rapport staan weinig positieve signalen daaromtrent. Wat is de plaats van de classicale diaconale commissies (CDC's) en hoe worden zij inhoudelijk gevoed? Moet er niet enige controle op steunstichting De Meerpaal (van de SGJ) zijn? Waar komt het voorstel van de commissie m.b.t. de kerkvisitatie vandaan? Op de vorige synode is namelijk een dergelijk voorstel teruggenomen. Moeten deputaten hun themanummer over de zondagsarbeid niet bijstellen?

De rapporteur, ds. J.P. Boiten, krijgt het woord: de vragen over het themanummer over de zondagsarbeid zijn door de commissie met deputaten besproken; zij zullen nagaan in hoeverre bijstelling van de inhoud wenselijk is. De commissie vindt wel degelijk dat er een aantal valide praktische argumenten tegen het grote aantal

diakenen op classisvergaderingen is. Het kerkelijk leven zal gediend zijn met een duidelijke uitspraak op dit punt. Er moet vastgesteld worden dat het diaconaal bewustzijn van de gemeenteleden niet optimaal is. Gezien de grote aandacht die hieraan gegeven is, is het de vraag of dat op korte termijn zal veranderen. Juist daarom is blijvende aandacht gewenst, in samenwerking met de CDC's. Zij zijn immers de aangewezen instanties om diakenen toe te rusten, met behulp van de kennis die er op het diaconaal bureau is. Het voorstel van de commissie aangaande de kerkvisitatie berust op een mededeling van deputaten dat zij dat ter hand willen nemen. Maar inderdaad heeft de synode 2001 dat afgewezen, zodat de commissie het voorstel nu intrekt.

Namens deputaten krijgt de voorzitter het woord: de vragen over het themanummer over zondagsarbeid liggen genuanceerder dan nu het geval lijkt. Deputaten zijn (na aanvankelijke voorbereiding door de commissie 'Kerk en werk') verantwoordelijk voor de publicatie. Er kwamen enkele reacties na verschijning; daarover zijn deputaten nog in gesprek. Het diaconaal huisbezoek komt moeizaam van de grond; het blijkt zowel bij diakenen als bij gemeenten niet altijd zo te leven. Er zal controle op de inkomsten en uitgaven van De Meerpaal gaan plaatsvinden. Deputaten willen wel opmerken dat de commissie m.b.t. het aantal af te vaardigden diakenen naar de meerdere vergaderingen teruggaat achter het besluit van de synode 1998, en dat zij daar teleurgesteld over zijn.

De synode besluit:

1. de handelingen van deputaten onder dankzegging voor hun werk goed te keuren;
2. gelet op de uitkomst van de evaluatie van de besluitvorming van de classes ten aanzien van de afvaardiging van de diakenen naar een classisvergadering, uit te spreken dat elke classis er zorg voor zal dragen dat er op haar vergaderingen minimaal drie diakenen aanwezig zijn;
3. dienovereenkomst art. 41 sub 1 van de kerkorde aldus te wijzigen: 'Inzake de afvaardiging van diakenen naar de classis zal elke classis volgens eigen regeling er zorg voor dragen dat minimaal drie diakenen aanwezig zijn op haar vergaderingen.';
4. deputaten kerkorde en kerkrecht opdracht te geven duidelijkheid te verschaffen over de positie van de diakenen op de meerdere vergaderingen met name waar het zaken van opzicht en tucht betreft.

De vergadering gaat in comité.

Artikel 156

Comité-generaal

Artikel 157

Schrijven van de classis Apeldoorn

De preses stelt de brief van de classis Apeldoorn aan de orde; daarmee correspondeert rapport 7 van commissie 5 (bijlagen 70 en 71).

616, 622

De synode spreekt uit:

de generale synode,

kennis genomen hebbend
van de brief van de classis Apeldoorn met bijlagen;

constaterend

1. dat de classis geen concreet verzoek richt aan de generale synode;
2. dat deze zaak inhoudelijk aan de orde is bij de bespreking van het rapport van deputaten ADMA;

besluit

een brief te schrijven aan de classis Apeldoorn, waarin

1. de generale synode aangeeft begrip te hebben voor de problematiek;
2. de generale synode verwijst naar de besluitvorming rond de afvaardiging van de diaken naar de meerdere vergaderingen en naar de opdracht die deputaten kerkorde en kerkrecht hebben ontvangen om duidelijkheid te verschaffen over de positie van de diaken op de meerdere vergaderingen, in het bijzonder rond de zaken van opzicht en tucht.

Artikel 158

Eredienst/kerkelijk lied – vervolg

225, 623 De preses stelt opnieuw het rapport van deputaten eredienst aan de orde, en wel het gedeelte dat handelt over het kerkelijk lied (zie art. 45); daarmee correspondeert het aanvullend rapport 9 van commissie 3 (bijlagen 16 en 72). De aanwezige deputaten ds. J. Van Amstel (voorzitter), ds. C.J. Droger (waarnemend secretaris), ds. J. Groenleer, br. J. Groeneveld en br. G.C. de Waard worden welkom geheten.

Ds. D. Visser kan zich niet vinden in de wijze waarop de commissie zijn voorstel heeft verwerkt; de anderen wel. Ds. Visser noemt daarbij een aantal argumenten en stelt terzake enkele andere formuleringen voor.

De rapporteur, ds. M.J. Kater, verdedigt het voorstel van de commissie, maar stelt dat deze wel bereid is om enkele kleinere elementen van de formuleringen van ds. Visser in haar voorstel op te nemen. Deze worden voorgelezen. Na een kort beraad meldt ds. Visser dat hij en de commissie tot aan het gedeelte dat begint met 'besluit' op één lijn zijn gekomen, maar dat hij wel van gedachte blijft dat de mogelijkheid van het zingen van gezangen in de hoofdtekst van art. 69 K.O. moet worden vermeld: '...daarnaast is het ook toegestaan andere geestelijke liederen te zingen, mits deze voldoen aan de criteria, door de generale synode vastgesteld.'

Er volgt een nieuwe sprekersronde. Er zit een spanning tussen het toestaan en toch niet voorstaan van het zingen van het vrije lied; de Schrift gaat er toch in voor (Ef. 5:19 bijv.)? De woorden 'in principe' bij het zingen van de Psalmen wekken misverstand. Is de formulering bij de nu voorgestelde criteria helder genoeg?

Ds. W.N. Middelkoop stelt voor om na besluit 4 toe te voegen: 'het primaat van de Psalmen zal in de verhouding van de te zingen Psalmen en liederen tot uitdrukking worden gebracht.'

Ds. J.G. Brienens stelt voor: 'In de eredienst zullen in principe de Psalmen gezongen worden, alsmede de berijmde schriftgedeelten door de generale synode vast-

gesteld; daarnaast is het ook toegestaan andere geestelijke liederen te zingen, mits deze voldoen aan de criteria die door de generale synode zijn vastgesteld.⁷

Oud. J.C. Westeneng vraagt of de nadere precisering, waar de commissie over spreekt, nog in de komende weken kan worden ingevuld.

De rapporteur krijgt het woord. Over de exegese van Ef. 5:19 wordt verschillend gedacht. Verder blijft de commissie staan bij haar formuleringen; de discussie daarover is al in een eerder stadium gevoerd. Een nadere precisering op korte termijn is niet goed mogelijk.

De voorstellen worden alle verworpen.

De synode komt tot de volgende uitspraak:

De generale synode,

kennis genomen hebbend van

1. het rapport van deputaten eredienst alsmede het corresponderende rapport van de synodale commissie;
2. de eerder genomen besluiten en de daaraan ten grondslag liggende rapporten vanaf de generale synode van 1980 inzake het kerkelijk lied;

constaterend

1. dat alle voor 1998 genomen besluiten inzake het kerkelijk lied niet die eenheid hebben gebracht waarop men gehoopt had;
2. dat de besluiten van de synoden van 1998 en 2001 inzake het kerkelijk lied werden genomen met de intentie een laatste poging te doen om een uitweg te zoeken in de onbevredigende situatie rondom het functioneren van art. 69 K.O.;
3. dat uit de enquête van deputaten blijkt dat inzake het kerkelijk lied de meerderheid van de kerken zich niet houdt aan de synodale bepalingen, met name vanuit de overtuiging dat de liedkeus behoort tot de vrijheid van de plaatselijke kerken;

overwegend

1. dat op de generale synode van 1980 inzake het kerkelijk lied uitgesproken is dat de Heilige Schrift het zingen van liederen die niet rechtstreeks berijmde schriftgedeelten zijn niet verbiedt, noch gebiedt;
2. dat het de roeping van de kerken is om ook in het kerkelijk lied de kerken bij het Woord te bewaren;
3. dat de Psalmen een geheel unieke plaats innemen, zoals ook blijkt uit de vele citaten uit het boek der Psalmen in het Nieuwe Testament;
4. dat de geschiedenis van de kerken laat zien dat ook via zogenaamde vrije liederen allerlei dwaalleer de kerken is binnen gekomen;
5. dat het calvinistisch beginsel is dat in het kerkelijk lied de Schrift zelf aan het woord komt;
6. dat al heel lang eenparigheid inzake het kerkelijk lied ontbreekt;
7. dat weliswaar van het huidige standpunt ten aanzien van het kerkelijk lied, zoals dat verwoord wordt in art. 69 K.O., nog nooit is aangetoond dat dit tegen de Schrift of de confessie ingaat en dat dit daarom als hoofdlijn gehandhaafd kan blijven;
8. dat er echter in de gereformeerde traditie ook een zijlijn is waaruit blijkt dat wel een plaats werd gegeven aan het vrije lied, vanuit de overtuiging dat schriftuur-

lijke gezangen de mogelijkheid bieden het heil dat God in Jezus Christus heeft geschonken te bezingen in woorden geput uit héél de Schrift;

van oordeel

1. dat in het licht van het rapport van deputaten erediensdienst het aanbieden van een selectie liederen geen uitkomst kan bieden in de ontstane situatie;
2. dat het zondermeer vrijgeven van het vrije lied binnen onze kerken een breuk betekent met onze eigen kerkgeschiedenis en gevaren in zich bergt voor het geestelijk welzijn van de kerken;
3. dat prediking en kerklied niet los van elkaar staan en dat daarom de keuze van kerkliederen in de praktijk ook iets blijkt te zeggen over de inhoud van de prediking;
4. dat elke oplossing in de impasse waarin onze kerken inzake het kerklied terecht zijn gekomen een schijnoplossing is zonder de erkenning dat het om een geestelijk probleem gaat;
5. dat de generale synode geroepen is om geestelijke leiding te geven om uit deze impasse te geraken;

spreekt uit

1. dat de Psalmen van onschatbare waarde zijn;
2. dat de Christelijke Gereformeerde Kerken in Nederland het 'vrije lied' weliswaar toestaan (de Schrift verbiedt het niet), maar niet voorstaan (de Schrift gebiedt het niet);
3. dat het te betreuren is dat:
 - a. kerkenraden zich niet hebben gehouden aan het gestelde in art. 69 K.O.
 - b. het besluit van 1983 om de voorgestelde bundel niet vrij te geven geen recht blijkt te hebben gedaan aan wat beoogd werd, namelijk de eenheid der kerken;
4. Dat kerkenraden die andere geestelijke liederen laten zingen dan berijmde schriftgedeelten erop hebben toe te zien dat die liederen in overeenstemming zijn met Schrift en belijdenis;

besluit

1. De tekst van art. 69 K.O. als volgt te wijzigen:
In de erediensdienst zullen in principe de Psalmen gezongen worden, alsmede de berijmde schriftgedeelten door de generale synode vastgesteld.
 1. Onder een berijmd schriftgedeelte wordt verstaan de berijming van een aaneengesloten passage uit de Heilige Schrift. Tot de bedoelde berijmde schriftgedeelten behoren de door de synoden van 1959, 1974 en 1989 vastgestelde liederen:
 - a. De Lofzang der engelen (1959);
 - b. Uit het Liedboek voor de kerken de nummers: 8, 13b, 14, 21, 25:1-8, 26, 27, 43, 65, 66, 67, 68, 78, 89, 90, 96, 107, 114 en 115 (1974);
 - c. De liederen in de bundel "Schriftberijmingen. Proefbundel voor de Christelijke Gereformeerde Kerken", Buijten & Schipperheijn 1987 (1989);
 - d. De door deputaten aangeboden nieuwe liederen naar Genesis 17:7 en Lucas 22:15-20 (1989).
 2. Voor andere liederen gelden de volgende criteria:
 - a. de liederen moeten het heilshandelen van God zodanig vertolken dat zij met het geheel van Gods heilsopenbaring in overeenstemming zijn en van de Geest der Schriften doordrenkt zijn;
 - b. de liederen moeten confessioneel verantwoord zijn;
 - c. de liederen moeten liturgisch verantwoord zijn;
 - d. de liederen moeten literair en muzikaal op niveau zijn.
(vgl. Acta 1983, bijlage 46, p.211)

2. deputaten op te dragen zich – met behulp van het gestelde in punt 7 bijlage 46 Acta 1983 en m.b.v. de door de synodale commissie gegeven aanzet – verder te bezinnen op nadere concretisering van criteria waaraan een kerkelijk lied in het licht van Schrift en belijdenis dient te voldoen om zo een handreiking te bieden ter beoordeling van liederen, en daarvan verslag te doen aan de generale synode 2007;
3. in het reglement voor de kerkvisitatie (bijlage 25 K.O., onder I vraag 13) op te nemen dat ook over het kerklied gesproken dient te worden in het licht van de onder 1. en 2. genoemde besluiten, en wel als volgt:
 - a. Indien u in de eredienst andere liederen zingt dan alleen Psalmen en berijmde schriftgedeelten, vindt er dan regelmatig toetsing plaats van bestaande en nieuwe liederen aan de hand van de in art. 69 K.O. genoemde criteria?
 - b. Hoe waakt u er over dat in de eredienst het principe tot uitdrukking komt dat de Psalmen en berijmde schriftgedeelten prioriteit hebben boven andere liederen?

De preses gewaagt van een belangrijke beslissing van de vergadering. We hebben elkaar op geestelijke wijze gezocht om kerkelijk verder te komen. We hopen op en bidden om Gods zegen op dit besluit.

Artikel 159

Schorsing

In verband met de avondmaaltijd wordt de vergadering geschorst.

VERVOLG ACHTSTE ZITTING

donderdag 21 oktober 2004, 19.00 - 21.00 uur

Artikel 160

Heropening

De preses heropent de vergadering. Hij laat zingen Psalm 145 : 1 en 2.

Artikel 161

Appèl-nominaal

Ds. A. van de Weerd is vervangen door ds. M. van der Sluys. Prof. G.C. den Hertog is als preadviseur aanwezig.

Artikel 162

Eredienst/algemeen

De preses stelt het rapport van deputaten eredienst aan de orde, het gedeelte handelend over de liturgische formulieren; daarmee correspondeert rapport 2B van commissie 3 (bijlagen 16 en 73).

225, 627

Er volgt een eerste sprekersronde. Verschillende afgevaardigden spreken uit dat ze blij zijn met de voorgestelde conceptformulieren. Men vindt ze helder van inhoud;

vooral vanuit evangelisatorische optiek (steeds meer bijzondere diensten hebben dat karakter) zijn het waardevolle documenten. Zijn ze alleen niet te lang? Er is ook inhoudelijke kritiek, bijvoorbeeld wat betreft het niet verwoorden van de noodzaak van de wedergeboorte in het tweede doopformulier. Eén van de conceptformulieren heeft iets hoogkerkelijks; is dat wel gewenst? Ook worden bepaalde elementen die in de bestaande formulieren aanwezig zijn, gemist in de conceptformulieren. En zou het werkelijk zo zijn dat evangelischen inhoudelijk worden aangesproken door wat nu geboden wordt? Wat vindt de commissie van de uitdrukking: het ‘vierende’ karakter van de doop? Onze doop wijst ons immers onze onreinheid aan? Vragen de kerken echt om een belijdenisformulier en een formulier bij de bevestiging van een tweede huwelijk? Is het echt nodig dat deputaten doorstuderen op de samenhang tussen de huidige cultuur en de liturgie?

De rapporteur, ds. M.J. Kater, krijgt het woord. Voorgestelde tekstuele en kleine inhoudelijke wijzigingen gaat de commissie verwerken. De commissie heeft aarzelingen bij sommige elementen van het formulier dat een sterk vierend karakter heeft. De bestaande formulieren staan geestelijk sterk; daarom staat men in de kerken soms aarzelend t.o.v. nieuwe formulieren. Bij bekorting van de concepten zullen er nóg meer inhoudelijke vragen rijzen. Inderdaad hebben de kerken niet om formulieren bij geloofsbelijdenis of bij een tweede huwelijk gevraagd.

Namens deputaten spreekt de voorzitter, ds. J. Van Amstel. Hij benadrukt dat de bestaande formulieren onaangetast blijven. Bij deze concepten komen sommige elementen uit de bestaande formulieren niet naar voren, en andere juist extra; wanneer ze afwisselend met de bestaande formulieren gebruikt worden, hoeft dat geen probleem te zijn. Gaandeweg kwam de vraag op of een formulier bij het afleggen van geloofsbelijdenis niet dienstig zou kunnen zijn.

Vervolgens krijgt deputaat ds. J. Groenleer het woord. Hij geeft een toelichting op de formulieren met een ‘hymnisch’ karakter. Deze vormgeving is het resultaat van een ter synode gestelde vraag naar een formulier om aan de viering (nadrukkelijk) gestalte te geven. Dat sluit het geven van onderwijs overigens bepaald niet uit. Tenslotte gaat hij in op de wenselijkheid om dieper door te denken op de samenhang van de huidige cultuur en de liturgie; men lette alleen al op de vormgeving van kerkgebouwen vandaag de dag.

Prof. Den Hertog krijgt het woord als preadviseur over de vraag over cultuur en liturgie. Ten tijde van de Reformatie was men blij om niet meer met behulp van beelden te hoeven geloven, maar de woorden te mogen horen. In die zin spelen vandaag oude vragen. We dienen ons af te vragen: wat heeft men ooit in de oude formulieren gehoord, en hoe kan ons dat vandaag in onze cultuur helpen? Dan komen de woorden met bevrijdende kracht terug. De vragen van cultuur en liturgie moeten dus niet te zeer op zichzelf bezien worden.

Een tweede sprekersronde volgt: er blijven bezwaren tegen bepaalde uitdrukkingen of gebrek daaraan bij de doopformulieren. De kerken, zo blijkt uit de voorgaande beantwoording, hebben niet gevraagd om een formulier bij het afleggen van belijdenis van het geloof en een tweede huwelijk. Laten deputaten meekrijgen dat zij hun studie doen aan de hand van de formulieren – in de lijn van het zojuist gegeven preadvies. Hebben deputaten ook gekeken naar de formulieren die dienen in de

Gereformeerde Kerken (vrijgemaakt)? De laatste vraag wordt bevestigend beantwoord, maar het leidde niet tot een aanbieding daarvan voor onze kerken.

Ds. D. Quant stelt voor voorstel 3 en voorstel 4 (voor wat betreft het gedeelte tussen haakjes) te laten vervallen.

Ds. J.M.J. Kieviet stelt voor het eerste conceptdoopformulier en het concepthuwelijksformulier als zodanig vast te stellen (enz.)

De commissie wordt verzocht zich over deze voorstellen te buigen; de bespreking wordt opgeschort (zie art. 195).

Artikel 163

Sluiting

Ds. J. Van Amstel leest Openb. 15 : 1-4, gaat voor in dankgebed en laat zingen Psalm 150 : 1 en 3, waarna de preses de achtste zitting sluit.

NEGENDE ZITTING

vrijdag 22 oktober 2004, 09.15 - 12.30 uur

Artikel 164

Opening

De preses opent de negende zitting. Hij laat zingen Psalm 99 : 1 en 2 en leest Psalm 99. Daarna gaat hij voor in gebed.

Artikel 165

Appèl-nominaal

Ds. A. Hilbers is vervangen door ds. A. van de Bovekamp, oud. G. Nutma door oud. T.M.J. Vink, oud. J.A. van de Steege door oud. B. Grevers, ds. C.D. Affourtit door ds. G.J. Capellen, oud. D. Koole door oud. B. de Weerd, ds. A. van de Weerd door ds. M. van der Sluys. Prof. H.J. Selderhuis is aanwezig als preadviseur.

Artikel 166-167

Comité-generaal

Artikel 168

Hulpverlening in binnen- en buitenland

De preses stelt het rapport van deputaten voor hulpverlening in binnen- en buitenland aan de orde; daarmee correspondeert rapport 6 van commissie 5 (bijlagen 74 en 75). Hij verwelkomt de deputaten ds. B. Loonstra (voorzitter), br. L. den Butter (secretaris), br. T. Baars (penningmeester) en ds. K.T. de Jonge.

In de sprekersronde worden de volgende opmerkingen gemaakt: er wordt meer aan hulpverlening in Oost-Europa gedaan dan deputaten denken. Bij het verlenen van hulp mag meer rekening gehouden met Israël, als onze 'oudste broeder'. Wat is de inhoud van het overleg geweest met deputaten zending? Er is wel degelijk overleg geweest tijdens de vorige synode over de toe te kennen omslag; en hoort overigens het gedeelte van het commissierapport dat handelt over de omslag niet op de tafel van commissie 6 thuis? De overheadkosten zullen aan een norm (een bepaald percentage van het geheel van de kosten) gebonden moeten worden. Hebben deputaten een langetermijnvisie? Is het wel nodig om dit deputaatschap en dat van ADMA tot één deputaatschap te maken?

De rapporteur, ds. J.P. Boiten, krijgt het woord: de overheadkosten bedragen hier te lande ongeveer 25%; daar zitten deputaten dus al onder. Het overleg met zending ging over gebieden waar beide deputaatschappen hun werk doen. De commissie heeft uitgebreid met deputaten gesproken over de omslag. Daar hebben deputaten grote zorg over, en de commissie is het daar principieel mee eens: wat de kerken aan hulpverleningsprojecten geven, moet daar ook terecht komen. Er is hier sprake van een zekere overlapping met het werk van commissie 6.

Daarna is het woord aan de voorzitter van deputaten: er zijn inderdaad nog contacten in Oost-Europa; toch merken deputaten dat de aandacht verflauwt. In de instructie van deputaten is veel ruimte voor toerusting en advisering, hetgeen de overheadkosten hoger maakt dan bij hulpverleningsorganisaties. Er is contact met deputaten kerk en Israël i.v.m. hulpverleningsprojecten. Er is groei in het overleg met deputaten zending; door allerlei factoren was het minder intens dan beide deputaatschappen wilden. Deputaten hadden in 2001 graag meer echt inhoudelijk overleg gehad m.b.t. de omslag. De vergaande samenwerking met deputaten ADMA bracht deputaten tot de overtuiging dat verder gescheiden optrekken niet zinvol is. Onze langetermijnvisie is uitgedrukt in onze financiële voorstellen: meer toerusting en activering van gemeenten voor diaconaal hulpbetoon.

De penningmeester geeft nog de volgende toelichting: de kostenstructuur past bij het gegeven dat hier sprake is van een deputaatschap. Voor een groot gedeelte hebben deze kosten betrekking op het diaconaal bureau met de bijbehorende personele bezetting. Ook adviseren deputaten wel om gelden rechtstreeks aan de betreffende doelen over te maken, hetgeen bij de financiën een vertekening veroorzaakt.

In een tweede ronde wordt gesteld dat er ook nu overleg is tussen deputaten en commissie 6; deputaten menen dat hun eigenlijke kosten gedekt dienen te worden door de omslag; die wens zal veroorzaken dat het zicht op de opbrengst van de giften uit de kerken zal verdwijnen. Dat is ongewenst.

De rapporteur reageert als volgt: de commissie was zich ervan bewust dat zij op het grensvlak van het werk van commissie 6 opereerde, maar kon daar toch niet geheel onderuit. Deputaten benadrukken nog eens dat zij vanouds, in tegenstelling tot deputaten zending, wel bestemmingscollecten (mogen) houden.

Diak. A.J. van der Wekken stelt voor:

De synode spreekt uit dat deputaten de grootst mogelijke terughoudendheid moeten betrachten met het adviseren bijdragen rechtstreeks aan goede doelen over te maken, teneinde het zicht op de geldstroom en de kosten niet uit het oog te verliezen.

De voorzitter van deputaten reageert hierop door te stellen dat het maar om een beperkt deel van de geldstroom gaat. Vanuit de vergadering wordt afhoudend gereageerd op het voorstel. De commissie wenst over het voorstel overleg te voeren. De preses schort de bespreking daarom op (zie art. 186).

Artikel 169

Tweemoderaminaoverleg

De preses stelt het tweemoderaminaoverleg tussen deputaten ADMA en deputaten hulpverlening in binnen- en buitenland aan de orde; daarmee correspondeert rapport 4 van commissie 5 (bijlagen 68 en 76).

592, 657

In de eerste sprekersronde worden vragen bij de voorgestelde naam gesteld; dat zou ook 'diaconaat' mogen blijven. Anderzijds wordt opgemerkt dat de naam te beperkt is. Kunnen de voorstellen niet ingeperkt worden, tot 3 bijvoorbeeld? Het

voorstel tot samenvoeging dat door de commissie gedaan is, loopt niet weg uit haar rapport:

- zij maakt er op verschillende onderdelen belangrijke kanttekeningen bij;
- ze stelt de vraag of de constructie wel juist is en ze heeft er moeite mee een deputaatschap met deze structuur voor te stellen;
- ze betwijfelt de wenselijkheid ervan en wil in ieder geval een duidelijker structuur.

Realiseert de commissie zich wel dat een deputaatschap van 24 leden een grote verhoging van de overheadkosten zal veroorzaken? Hoe komt men tot dit getal? En hoe is de relatie van deputaten zending tot dit geheel?

De rapporteur, ds. J.P. Boiten, beantwoordt de vragen: de commissie vond dat zij met een ingrijpende zaak werd geconfronteerd. Deputaten blijken er, na uitgebreide bezinning, sterk voor te zijn en hun argumenten overtuigden de commissie, zij het dat er op onderdelen aarzeling bleef. Een aantal van 24 personen is inderdaad nodig om invulling aan de voorgestelde structuur te geven. Wel heeft de commissie vragen bij het onderscheid tussen deputaten en werkgroepleden. Zodoende ontstond het commissievoorstel. De commissie vond de voorgestelde naam te mager en voegde daar 'kerk en...' aan toe. De synode moet wel besluiten bijlage 1 te aanvaarden, vanwege de principiële zaken die daar aan de orde komen.

Ds. W.N. Middelkoop, voorzitter van deputaten ADMA, zegt het volgende: de naam 'diaconaat' geeft aan dat er in de kerk iets anders aan de orde is dan humaan handelen. Door de toevoeging 'kerk en...' wordt dat alleen maar onderstreept. Bijlage 1 is aan de synode ter informatie toegezonden; wanneer de synode deze bijlage niet in de Acta zou wensen op te nemen, is dat voor deputaten geen enkel probleem. Bijlage 2 is van een ander gehalte. De huidige gelaagdheid van de deputaatschappen veroorzaakt veel overleg en dus kosten; in de nieuwe structuur zal een sterke vereenvoudiging plaatsvinden en dat is dringend gewenst. De contacten met deputaten zending vonden plaats op grond van de besluiten van de synode 2001; daarin participeerden deputaten ADMA niet.

Er volgt een tweede ronde, waarin opnieuw twijfel aan de noodzaak tot samenvoeging wordt geuit. Een bepaalde structuur kan nooit leiden tot samenvoeging; daar moet beleid aan ten grondslag liggen. En als diaconaat iets anders is dan humanitaire hulp, waarom dan nog een samenvoeging? Deputaten zending zeggen niets geweten te hebben van de plannen die nu hier op tafel liggen.

De rapporteur reageert als volgt: er is wel degelijk een beleidsstudie verricht, zie bijlage 1 bij het rapport. De commissie had wel graag wat meer zaken uitgewerkt willen zien, maar deputaten waren daarmee nog niet gereed. Ds. Middelkoop stelt dat er over het beleid is gesproken (liggen de werkgebieden niet dicht bij elkaar?); bovendien is de wens van kostenbeheersing, door de synode geuit, ook van invloed geweest. Over het overleg met deputaten zending zegt hij dat er drie zelfstandige deputaatschappen zijn, die elkaar ontmoeten via de moderamina; ADMA heeft niets te maken met de zaken die tussen deputaten hulpverlening en zending besproken zijn, en daarom was ADMA daar ook niet bij.

Ds. G. van Roekel stelt voor: voorstel 3 te wijzigen als volgt: '(...) tot een nieuw deputaatschap diaconaat';

voorstel 4 te laten vervallen;

voorstel 5. te wijzigen als volgt: '(...) inclusief de door deputaten voorgestelde instructie';

voorstel 6. nieuw: de commissie op te dragen deze opdracht te herformuleren;

voorstel 7 (oud 6) laten vervallen.

De preses stelt voor de zaak terug te wijzen naar de commissie, met de expliciete vraag om de in het commissierapport gestelde vragen nog eens goed door te spreken met de beide deputaatschappen die bij deze zaak betrokken zijn. Aldus wordt besloten (zie art. 187).

Artikel 170

Comité-generaal

Artikel 171

Schorsing

De preses schorst de vergadering in verband met de lunch.

VERVOLG NEGENDE ZITTING

vrijdag 22 oktober 2004, 13.15 - 16.15 uur

Artikel 172

Heropening

De preses heropent de vergadering. Op zijn voorstel wordt Psalm 147 : 1 en 10 gezongen.

Artikel 173

Appèl-nominaal

Ds. H. Polinder moest de vergadering verlaten; voor hem is geen secundus aanwezig.

Artikel 174

Nieuwe Bijbelvertaling – vervolg

De preses stelt opnieuw de instructies m.b.t. de NBV aan de orde (zie art. 137); daarmee correspondeert het nieuwe (aanvullende) rapport 11 van commissie 3 (bijlage 77).

659

De rapporteur brengt de vergadering onder de aandacht dat twee uitersten in de commissie elkaar gevonden hebben; dat is kostbaar én kwetsbaar. Vandaar dat de voorstellen die in de vorige bespreking zijn ingediend niet alle gehonoreerd konden worden.

In een sprekersronde wordt opgemerkt: de bloemlezing uit het rapport is tot op heden blijven staan, maar die is inhoudelijk eenzijdig. De particuliere synode van het Noorden wilde aan deze synode een uitspraak over de NBV vragen. Het is voor

haar een grote stap geweest om daar afstand van te nemen, maar wel zou het dan gewenst zijn om uitzonderingssituaties aan te geven waarbij van de NBV gebruik gemaakt kan worden: er moet ook aan contacten met van oorsprong buitenkerkelijken gedacht worden. De situatie is ook anders dan 50 jaar geleden, toen er nog een stuk rust was om te wachten met plaatselijke beslissingen. Anderzijds wordt opgemerkt: houdt de commissie wel rekening met het gegeven dat het huidige 'constaterend' 6 pijnlijk bij sommige gemeenten, die zich tot de huidige vertalingen willen beperken, kan overkomen?

Ds. Visser dient zijn voorstel om het besluit van de synode dat de NBV in bijzondere diensten/situaties gebruikt mag worden opnieuw in.

De rapporteur, ds. M.J. Kater, reageert als volgt: de bloemlezing kan uit het rapport verwijderd worden. Verder vindt de commissie het moeilijk om te reageren. Binnen de commissie is uitgebreid gesproken over de moeite die nu verwoord wordt; daarom kwam men vanuit twee tegengestelde posities juist bij elkaar. De commissie kan dan ook niet met het voorstel meegaan waarin gevraagd wordt om in het besluit toch uitzonderingen aan te geven bij het vooralsnog niet gebruiken van de NBV. Daar komt een begeleidend schrijven over van de synode aan de kerkenraden.

Prof.dr. H.J. Selderhuis stelt in een preadvies een vraag: heeft de zaak van de bijbelvertaling zoveel gewicht dat het wenselijk is dat de kerken eerder dan over drie jaar bijeenkomen? De rapporteur is van mening dat de studie die noodzakelijk is een kortere termijn dan drie jaar niet mogelijk maakt.

Ds. M. van der Sluys dient het volgende amendement op het voorstel van de commissie in:

wijziging bij 'constaterend' 6: dat er enerzijds steeds meer kerkleden (...), maar dat er anderzijds gemeenten zijn die bij de bekende bijbelvertalingen willen blijven; nieuw overwegend 9: ook kennis te willen nemen van de argumenten van de kerkenraden die willen blijven bij de bekende vertalingen; huidige besluit b wordt besluit b1; nieuw b2: ook te vragen naar de argumenten dat men eventueel niet gebruik wil maken van de NBV.

De commissie is van mening dat dit voorstel weinig toevoegt en neemt het niet over. Het amendement van ds. Van der Sluys wordt verworpen, evenals het voorstel van ds. Visser.

De synode spreekt uit:

de generale synode

kennis genomen hebbend van

1. de instructie van de particuliere synode van het Noorden met het verzoek aan de generale synode zich te bezinnen op de vraag of de Nieuwe Bijbelvertaling (NBV) kan worden vrijgegeven voor het gebruik in de erediensten;
2. de instructie van de particuliere synode van het Oosten met het verzoek aan de generale synode om
 - a. een studiedeputaatschap in te stellen dat de kerken dient met een gefundeerd voorstel inzake het gebruik van de NBV in de kerken;

- b. de kerken te verzoeken om, hangende het onderzoek door het deputaatschap, in de erediensten geen gebruik te maken van de NBV;

constaterend

4. dat in oktober 2004 een nieuwe bijbelvertaling, hierna genoemd NBV, beoogd voor het gehele Nederlandstalige gebied, zowel als kassel-, gezins- en schoolbijbel, gereed komt;
5. dat in de afgelopen jaren delen van deze vertaling reeds verschenen zijn als 'Werk in Uitvoering' deel 1, 2 en 3;
6. dat enkele broeders uit onze kerken hun bijdrage geleverd hebben aan het tot stand komen van de NBV;
7. dat het Nederlands Bijbelgenootschap deze nieuwe vertaling de kerken aanbiedt;
8. dat er binnen onze kerken tot dusver geen deputaatschap is dat de generale synode van advies kan dienen inzake het al of niet gebruiken van de NBV;
9. dat steeds meer kerkleden, met name jongeren, te kennen geven dat zij de standaardvertalingen Statenvertaling en Vertaling 1951 qua taal en stijl moeilijk te begrijpen vinden;
10. dat in gemeenten in toenemende mate gebruik wordt gemaakt van een parafraserende vertaling;
11. dat er kerken zijn in ons kerkverband die reeds gebruik maken van deze NBV, ook tijdens erediensten;

overwegend

1. dat in het licht van constatering 6 en 7 en vanwege de missionaire roeping van de kerken het door velen van groot belang geacht wordt dat er een betrouwbare vertaling is in hedendaags Nederlands;
2. dat de beoordeling van een nieuwe bijbelvertaling met het oog op het eventueel vrijgeven voor gebruik in de eredienst bij uitstek een zaak is die behoort tot de competentie van een generale synode;
3. dat elke nieuwe vertaling uiteenlopende, zowel positieve als negatieve reacties oproept en dat dit met betrekking tot de NBV niet anders is;
4. dat de NBV zich aandient als een vertaling die onder andere brontekstgetrouw en doeltaalgericht wil zijn;
5. dat de kerkenraden gediend zijn met een gefundeerd oordeel inzake de NBV;
6. dat de generale synode van 1992 de brief van het Nederlands Bijbelgenootschap inzake de 'Vertaling-2000' voor kennisgeving aangenomen heeft (art. 255 Acta 1992);
7. dat onze kerken vanaf 1992 een effectief middel hebben laten liggen om te komen tot een gefundeerd voorstel voor besluitvorming inzake de NBV;
8. dat de totstandkoming van de NBV weliswaar een breed draagvlak gevonden heeft in de Nederlandse samenleving, doch niet in het geheel van de gereformeerde gezindte;

van oordeel

1. dat het niet gewenst is dat binnen gemeenten sprake is van een toenemend gebruik van een parafraserende vertaling;
2. dat de NBV die eind oktober 2004 zal worden gepresenteerd, die tot op heden nog niet in haar volle omvang beschikbaar was en dus ten dele onbekend is, vraagt om een evenwichtige beoordeling door een (breed samengesteld) studie-deputaatschap;

3. dat de kerken gediend zijn met een gefundeerd oordeel alvorens een vertaling kan worden vrijgegeven binnen de kerken;
4. dat de kerken die blijkbaar reeds enkele jaren het verlangen hebben deze NBV te gaan gebruiken zich hadden dienen te realiseren langs welke kerkelijke weg dat verlangen mogelijkwijs gerealiseerd zou kunnen worden;
5. dat daarom van de generale synode niet verwacht mag worden dat ze een ontwikkeling die zich toch reeds heeft ingezet zonder gefundeerd oordeel nu reeds sanctioneert;
6. dat daarom in het algemeen gesproken aan de kerken verzocht kan worden de NBV nog niet in de erediensten te gebruiken zolang er geen gefundeerd oordeel ligt vanuit de kerken;

besluit

1. een studiedeputaatschap in te stellen dat de kerken dient met een gefundeerd voorstel inzake het gebruik van de NBV in de kerken;
2. dit deputaatschap de opdracht te geven om:
 - a. zich een gefundeerd oordeel te vormen over de bruikbaarheid en betrouwbaarheid van de NBV door middel van:
 - het beoordelen van de vertaalprincipia;
 - enkele ‘pilot-studies’ van verschillende tekstsoorten en van zowel bekende als minder bekende gedeelten;
 - bestudering van alle terzake doende literatuur inzake de NBV;
 - b. alle kerkenraden aan te schrijven met een aantal doelgerichte vragen met het verzoek om voor 31 december 2005 hun reactie aan dit deputaatschap te zenden;
 - c. deze reacties zodanig te verwerken dat inzicht verkregen wordt in de wijze waarop de NBV binnen onze kerken ontvangen wordt en hoe deze door de kerken wordt beoordeeld op betrouwbaarheid en bruikbaarheid;
 - d. op grond van de uitkomst van hun studie en meewegend de reacties van de kerkenraden, alsmede de reacties die vanuit de breedte van de kerken van de gereformeerde gezindte zijn gegeven, aan de generale synode 2007 een gefundeerd voorstel te doen t.a.v. het gebruik van de NBV in onze kerken;
3. de kerken te verzoeken om:
 - a. hangende het onderzoek door het deputaatschap in de erediensten geen gebruik te maken van de NBV;
 - b. hun medewerking te verlenen aan het door het deputaatschap in te stellen onderzoek;
4. de kerken van dit besluit op de hoogte te stellen en daarbij in een afzonderlijke brief uitleg te geven over de achtergrond waartegen deze beslissing genomen is.

Ds. R. van de Kamp, ds. L.C. Buijs, ds. A. van de Bovekamp, ds. J. Bosch, oud. P. Langeler, oud. D.A. Pons, oud. B.R. Steenbergen, oud. B. Bosman, oud. T.M.J. Vink en oud. F. Drenth verzoeken aantekening in de Acta van hun tegenstem. Dat wordt hun toegestaan.

De preses hoopt dat de genomen beslissing niet tot verwijdering in de kerken zal leiden. Laten wij ons realiseren dat iedere gemeente weer in een eigen situatie leeft, die de behoefte aan een nieuwe vertaling levendig kan maken. Hij onderstreept de zegenrijke situatie dat we in deze synode echt naar elkaar luisteren.

Artikel 175

Kerkorde en kerkrecht

661, 673 De preses stelt het rapport van deputaten voor kerkorde en kerkrecht aan de orde; daarmee correspondeert rapport 4 van commissie 1 (bijlage 78 en 79). Hij verwelkomt de deputaten prof. H.J. Selderhuis (voorzitter), ds. D. Quant en ds. P.D.J. Buijs.

De rapporteur meldt dat de brochure, waarop in het commissierapport bij 2.1 wordt gezinspeeld, momenteel niet verkrijgbaar is en wordt aangepast.

In een eerste sprekersronde wordt het volgende opgemerkt: meerderen achten, gezien de vele wijzigingen in de K.O. de laatste jaren, een provisorische uitgave voor kerkenraden zeer gewenst. Er wordt een pleidooi gevoerd om de generaal-synodale regelingen bij art. 54 K.O. tekstueel ongewijzigd te laten, ongeacht de wijzigingen die de synode 2001 in de hoofdtekst aanbracht. Vaak worden appèlschrijvens om formele redenen of procedurefouten afgewezen; voorlichting over deze zaken is dringend gewenst. Er moet in het algemeen gesproken een betere appèlprocedure komen. Er klinken vragen over de mening van deputaten aangaande het gastrecht bij het avondmaal. Is verdisconteerd dat avondmaal vieren niet een individuele zaak is, maar ook een verbintenis met de gemeente? En moet niet gesteld worden dat gasten in ieder geval de gereformeerde leer moeten onderschrijven? Slaat de uitdrukking 'andere kerken' zoals die in art. 61 K.O. gebezigd wordt, niet op gemeenten binnen eigen kerkelijk verband? De door deputaten voorgestelde wijzigingen bij losmaking (art. 11 K.O.) en het voorstel van de commissie terzake, geeft veel vragen: wat betekent de uitdrukking 'bevoegdheden intrekken' zoals de commissie die bezigt? Voorts kan de door deputaten voorgestelde termijn van twee (of drie) jaar betwist worden. Deputaten hadden meer aandacht dienen te geven aan de naleving van de K.O.; dat was in 2001 tot 'speerpunt van beleid' aan deputaten meegegeven. De nu in kerkelijke bladen gegeven voorlichting is zinvol, maar de bezinning dient geestelijk dieper en breder te gaan. De poging van de commissie om in de K.O. aan te geven hoe er met samenwonenden dient te worden gehandeld is te waarderen, maar wordt zonder nadere visieontwikkeling voorgesteld. Bij de ontwikkelde visie op de toepassing van art. 33 K.O. geeft de uitdrukking 'in de meeste gevallen', die door de commissie wordt gebezigd, vragen: zij lost het probleem niet op. Tegen de overtuiging van deputaten op dit punt wordt verschillend aangekeken. Zou het niet zo kunnen dat afgevaardigden stemrecht hebben, behalve:

- a. bij zaken van tucht enz., zoals door deputaten verwoord;
- b. in alle andere zaken die hun personen in het bijzonder betreffen?

Hoe komt de commissie op de gedachte dat de opdracht die deputaten in hun instructie voorstellen, nl. het uitbrengen van kerkrechtelijk advies, negatief te beoordelen is? Het was de synode van 2001 zelf die deze opdracht aan deputaten gaf. De commissie had overigens wel ruimhartiger kunnen spreken over het werk van deputaten.

De rapporteur, ds. J.W. Schoonderwoerd, krijgt het woord: er komt een handleiding voor de kerkelijke tuchtprocedure. De tekst van de K.O., die inderdaad op dit moment lastig te overzien is, is op internet in geactualiseerde vorm te vinden; nochtans wordt een provisorische uitgave voor kerkenraden toegejuicht door de

commissie. De kwestie van het samenwonen levert op dit moment zoveel vragen op, dat hier nog maar eens naar gekeken moet worden; wij wilden de synode dienen met de voorgestelde toevoeging aan de K.O. De huidige praktijk bij losmaking is anders dan in de geschiedenis het geval was, toen predikanten in feite door de classis werden verplaatst. De commissie heeft in deze kwestie een weg gezocht in de weg van het 'beroepen kunnen worden'. De commissie neemt het voor deputaten op als het gaat om hun lezing t.a.v. naleving van de K.O.: er blijft in feite niet veel anders over dan toepassing van de kerkelijke tucht. Deputaten willen niet de weg op van vaste gasten aan het avondmaal, maar precisering is lastig; een kerkenraad zal in gesprek moeten gaan.

De voorzitter van deputaten krijgt het woord: deputaten kunnen wat betreft de naleving van de K.O. niet meer uitspreken dan nu gedaan is. Men plaatst zich buiten het kerkverband als men buiten de K.O. gaat; daarom spreken deputaten over tucht. Bij de door deputaten genoemde principiële redenen die nopen tot het aanvragen van het gastrecht om avondmaal te vieren, hebben zij gedacht aan bijv. een onschriftuurlijke prediking die in eigen kerk wordt verkondigd, zonder dat men de stap van een kerkelijke overgang (reeds) kan (wil) maken. Deputaten stellen bij de voorstellen van de commissie t.a.v. het samenwonen uitdrukkelijk de vraag, of een synode zomaar een lid aan de K.O. kan toevoegen; dat is volgens hen niet het geval. Ook bij de mening van de commissie m.b.t. art. 33 K.O. hebben deputaten vragen; zij menen dat deze geen oplossing biedt. M.b.t. het probleem van de losmaking hebben deputaten zich bij de bezinning geconcentreerd op de kwestie van de relatie van het ambt tot de plaatselijke gemeente; de commissie komt op een zijspoor met haar opmerkingen over de fundering van het ambt: met de door deputaten aangeleverde gegevens zijn huns inziens de vragen van de synode 2001 beantwoord. Duidelijk moet zijn: waar het arbeidsveld wegvalt, valt naar gereformeerde visie het ambt weg. Een zorgvuldige procedure is noodzakelijk, maar dat moet toch in ieder geval vastgelegd worden.

Ds. D. Quant stipuleert nog enkele zaken: deputaten hebben aanstonds, en niet na enig aandringen, de brochure over de rechtspositie van de predikant aan de commissie willen overhandigen. De kwestie over de losgemaakte predikanten die langdurig zonder gemeente zijn, is ongetwijfeld netelig, maar vraagt wel dringend om een fundamentele, duidelijke oplossing. Als de commissie deputaten verwijt meer pragmatisch dan principieel te zijn geweest, stellen zij daar tegenover dat zij in hun rapport voor beide kanten argumenten hebben aangedragen.

De preses geeft de vergadering de gelegenheid om na de beantwoording van de commissie en deputaten schriftelijk voorstellen in te dienen bij de rapporteur, gezien het tijdstip van de vergadering. Hij verzoekt de commissie opnieuw met deputaten overleg te plegen en schort de bespreking op (zie art. 179).

Artikel 176

Sluiting

Prof. H.J. Selderhuis leest Jes. 2 : 1-5, gaat voor in dankgebed en laat zingen Psalm 130 : 3 en 4, waarna de preses de negende zitting sluit.

TIENDE ZITTING

dinsdag 16 november 2004, 10.00 - 12.15 uur

Artikel 177

Opening

De preses opent de tiende zitting. Hij laat zingen Psalm 91: 1 en 5 en leest Psalm 11. Daarna gaat hij voor in gebed.

Artikel 178

Appèl-nominaal

Oud. D. Koole is vervangen door oud. B. de Weerd, oud. A. Prins door oud. W. Mak. Ds. D. Visser zal later ter vergadering komen.

Artikel 179

Kerkorde en kerkrecht – vervolg

661, 677

De preses heropent de bespreking van het rapport van deputaten voor kerkorde en kerkrecht (zie art. 175); hiermee correspondeert rapport 4A van commissie 1 (bijlagen 78 en 80). De aanwezige deputaten ds. D. Quant en ds. P.D.J. Buijs worden welkom geheten.

Ds. J.P. Boiten gaat akkoord met de wijze waarop zijn voorstel is verwerkt, evenals oud. A. Heystek, diak. D. Blom, ds. G. van Roekel, ds. D. Visser, oud. D.A. Pons en oud. E. Beltman. Ds. J. Van Amstel gaat niet helemaal akkoord, evenmin als ds. J.M.J. Kieviet, ds. A.C. Uitslag, ds. J.G. Schenau en ds. C. Van Atten.

In de bespreking worden de volgende opmerkingen gemaakt: het blijft moeite geven om de classis het recht te geven een predikant in bepaalde omstandigheden zijn bevoegdheden te ontnemen. Bij art. 33 K.O. ondervangt de nieuwe formulering van de commissie (tuchtzaken en geschillen) niet geheel de in de vorige zitting geuite kritiek. Bij het gastrecht voor het avondmaal is de formulering van deputaten beter dan die van de commissie. Nog eens wordt gestipuleerd dat het van belang is dat bij het voorstel aangaande het gastrecht bij het avondmaal gesteld wordt dat de kerkenraad iets kán regelen; daar zijn voorwaarden aan verbonden en slechts hij kan een goede afweging maken. Over dat voorstel wordt voorts opgemerkt dat de noodzaak ervan niet geheel helder is. Moet er toch niet bij dat men belijdenis moet hebben gedaan ‘naar de gereformeerde leer’? Wat voegt de passage ‘na advies van een onafhankelijke instantie’ inhoudelijk toe bij de voorgestelde regeling rond eventuele ontheffing uit het ambt?

De rapporteur, ds. J.W. Schoonderwoerd, gaat op de vragen in: het is onontkoombaar dat er in de formulering rond de hantering van art. 33 K.O. een stukje onduidelijkheid blijft. Voorkomen moet echter worden dat iemand meespreekt wanneer dat pertinent niet kan; dat is in het huidige voorstel afgedekt. De voorgestelde criteria rond het gastrecht van de kant van deputaten zijn in wezen niet anders dan van de kant van de commissie. Kan een kerkenraad zich wel van meer overtuigen dan waarvan hier sprake is? Het feit dat iemand onze diensten bezoekt is al een

indicatie voor het geestelijk voedsel dat men zoekt en van de verbondenheid met de gereformeerde leer. De kerkenraad blijft voorts vrij om een eigen beslissing te nemen. De roep om een onafhankelijke instantie bij losmaking c.q. ontheffing uit het ambt komt van deputaten; zij hebben daar hun bedoeling mee gehad.

Ds. D. Quant licht de noodzakelijke objectiviteit bij de criteria bij het gastrecht toe; ook pleit hij nog eens voor een onafhankelijke instantie die in bepaalde gevallen (bijvoorbeeld bij problemen op psychisch gebied) advies moet kunnen geven bij het ontnemen van de bevoegdheden van het predikantschap.

Ds. Schenau handhaaft zijn voorstel, evenals ds. Van Atten en ds. Uitslag. Ds. J. Van Amstel stelt voor voorstel 4 van de commissie te laten vervallen.

Diak. D. Blom stelt voor om bij voorstel 3 de woorden 'en eventueel na advies van een onafhankelijke instantie...' te schrappen.

Na een kort beraad van de commissie gaat de rapporteur op de voorstellen in. Het voorstel van ds. Van Amstel neemt de commissie niet over; het voorstel van diak. D. Blom wel; deze passage wordt dan toegevoegd aan voorstel 4. Het voorstel van ds. C. van Atten wordt als volgt overgenomen: na wat er staat invoegen: 'hierbij geldt dat de eigenlijke toetsing en afweging van de situatie waarin en de omstandigheden waaronder een gast om toegang tot het avondmaal vraagt, aan de betreffende kerkenraad blijft'. Daarmee is volgens de commissie ook tegemoetgekomen aan de voorstellen van Schenau en Uitslag. De gewijzigde formulering van voorstel 10 neemt de commissie over.

Ds. Van Amstel handhaaft zijn voorstel, maar heeft daarvoor geen steun. Ook ds. Uitslag handhaaft zijn voorstel om bij de criteria rond het gastrecht toe te voegen '...naar de gereformeerde leer...'. Het wordt bij stemming verworpen.

De synode besluit:

1. de handelingen van deputaten goed te keuren, hen te bedanken voor de geboden bezinning op een aantal vraagstukken en waardering uit te spreken voor hun inzet;
2. opnieuw deputaten te benoemen;
3. aan artikel 11 K.O. toe te voegen:
Wanneer een losgemaakte predikant binnen drie jaar geen beroep heeft ontvangen en aangenomen, zal de classis, gehoord het advies van deputaten naar art. 49 K.O. alsmede van deputaten voortijdige ambtsbeëindiging predikanten, het besluit nemen titel en bevoegdheden verbonden aan het predikantschap in te trekken. Een uitzondering wordt gemaakt voor predikanten die op het moment van deze beslissing van de classis de leeftijd van 62 jaar hebben bereikt.
Als een gemeente een broeder van wie titel en bevoegdheden verbonden aan het predikantschap zijn ingetrokken, wenst te beroepen, dient zij een verzoek in bij de classis waaronder de gemeente ressorteert. Het beroep kan worden uitgebracht na goedkeuring van de classis met positief advies van deputaten naar art.49 K.O.;
4. aan artikel 12 K.O. toe te voegen:
De classis heeft het recht om in bijzondere situaties, gehoord het advies van

deputaten naar art. 49 K.O. en van deputaten voortijdige ambtsbeëindiging predikanten en eventueel na advies van een onafhankelijke instantie, een predikant dringend te adviseren tot een andere staat des levens over te gaan. Daarnaast heeft de classis de bevoegdheid om een predikant, indien dat noodzakelijk is gebleken, uit het ambt te ontheffen. Deze maatregel zal niet genomen worden, indien de betrokken predikant de leeftijd van 62 jaar heeft bereikt. Dan zal hooguit tot losmaking worden besloten;

5. art. 33 K.O. aldus aan te passen:
Alleen dezen hebben stemrecht, behalve in tucht- en appèlzaken en bij geschillen die hun personen of kerken in het bijzonder betreffen, opdat ze geen rechter zijn in eigen zaken;
6. art. 63 K.O. sub 5 aldus aan te passen:
Een kerkenraad kan gasten die geen lid zijn van de Christelijke Gereformeerde Kerken, tot een viering van het avondmaal toelaten wanneer zij:
 - a. belijdenis des geloofs hebben afgelegd en derhalve gerechtigd zijn in de eigen gemeente avondmaal te vieren;
 - b. in de eigen gemeente niet onder kerkelijke tucht staan;
 - c. bij de kerkenraad vooraf de wens te kennen geven van het gastrecht gebruik te maken.
 Hierbij geldt dat de eigenlijke toetsing en afweging van de situatie waarin en de omstandigheden waaronder een gast om toegang tot het avondmaal vraagt, aan de betreffende kerkenraad blijft;
7. de voorlopige wijzigingsvoorstellen van deputaten in een aantal synodale bepalingen over te nemen met verwerking van het gestelde in commissierapport 4A en op te nemen in de K.O.;
8. de instructie voor het deputaatschap vast te stellen met de toevoeging aan art. 3.b in het concept van de woorden: 'het bevorderen van de naleving van de kerkorde door (...het ontwikkelen enz.)', terwijl art. 3.e wordt: 'het uitbrengen van kerkrechtelijk advies (zonder dat daar rechten aan kunnen worden ontleend)';
9.
 - a. deputaten op te dragen een handleiding voor de kerkelijke tuchtprocedure samen te stellen;
 - b. deputaten op te dragen m.b.t. de appèlprocedure duidelijk(er) aan te geven waar een appèl aan moet voldoen en welke termijn in acht genomen moet worden;
 - c. deputaten op te dragen te bevorderen dat bij kerkelijke besluiten wordt aangegeven binnen welke termijn in appèl kan worden gegaan, dan wel dat in een openbare bekendmaking in de kerkelijke pers deze termijn wordt gepubliceerd;
10. deputaten op te dragen de volgende generale synode te dienen met een voorstel hoe kerkenraden dienen te handelen als samenwonenden kerkelijke bevestiging van hun huwelijk aanvragen;
11. deputaten opnieuw op te dragen zich te bezinnen op de rechtspositie van predikanten;
12. deputaten een studieopdracht te verlenen inzake de kerkrechtelijke positie van repatriërende predikanten die niet binnen redelijke tijd een beroep ontvangen;
13. deputaten onderzoek te laten doen naar de mogelijkheid, dat losgemaakte predikanten voor een bepaalde periode aan een gemeente verbonden kunnen worden;

14. deputaten op te dragen aan de hand van bestaande regelingen een definitieve kerkrechtelijke regeling te ontwerpen voor gemeenten die overwegen samen te gaan of samen het beroepingswerk ter hand zullen nemen;
15. deputaten op te dragen een nieuwe uitgave van de K.O. voor te bereiden en te doen uitgeven, eventueel in tijdelijke vorm op zo kort mogelijke termijn.

Artikel 180-181

Comité-generaal

Artikel 182

Financiën

683

De preses stelt rapport 12 van commissie 6 aan de orde, handelend over publiciteit m.b.t. de kerkelijke kassen (bijlage 81). In de bespreking wordt gevraagd of over deze zaak contact is geweest met deputaten voor financiële zaken. De rapporteur, diak. A.J. van der Wekken, antwoordt dat dit het geval is, zij het in informatieve zin.

De synode besluit:

deputaten financiële zaken op te dragen op zo kort mogelijke termijn de kerken te dienen met een eigentijdse folder, waarin inzichtelijk wordt gemaakt aan welke doelen de door de omslagen bijeengebrachte gelden worden besteed. Daarbij dient in het bijzonder aandacht te worden gegeven aan die kassen die doorgaans publicitair in de schaduw blijven. Deze folder dient tot de volgende synode voor de kerken en kerkleden beschikbaar te zijn. Deputaten zullen bij het uitvoeren van deze opdracht zoveel als mogelijk gebruik maken van ter zake kundige vrijwilligers uit de kerken.

Artikel 183

Schorsing

De preses schorst de vergadering in verband met de lunch.

VERVOLG TIENDE ZITTING

dinsdag 16 november 2004, 13.30 - 17.15 uur

Artikel 184

Heropening

De preses heropent de vergadering. Op zijn voorstel wordt Psalm 1 : 1 en 2 gezongen.

Artikel 185

Appèl-nominaal

Ds. D. Visser heeft zijn plaats ingenomen.

*Artikel 186***Hulpverlening in binnen- en buitenland – vervolg**

632, 683

De preses stelt opnieuw het rapport van deputaten voor hulpverlening in binnen- en buitenland aan de orde (zie art. 168); hiermee correspondeert rapport 6A van commissie 5 (bijlagen 74 en 82). Namens deputaten zijn br. W.J.P. Boers en br. A. Heystek aanwezig.

Diak. A.J. van der Wekken stelt zich achter de wijze waarop de commissie zijn voorstel heeft verwerkt. In de sprekersronde wordt gevraagd of het wel zo goed is om af te raden rechtstreeks giften over te maken voor hulpverleningsprojecten. Brengt dat de vrijheid die gemeenten hebben, niet in gevaar?

De rapporteur, ds. J.P. Boiten, antwoordt: het gaat om het beleid dat deputaten hebben te voeren. De gemeenten houden te allen tijde hun eigen verantwoordelijkheid.

De synode besluit:

1. deputaten dank te zeggen voor het gevoerde beleid en hun werkzaamheden goed te keuren;
2. de aangegeven tekst onder 'Aanvulling' in rapport 6 van commissie 5 in te voegen bij paragraaf 6.4.4 van het deputatenrapport;
3. deputaten op te dragen zo veel mogelijk terughoudendheid te betrachten met het adviseren van gemeenten om bijdragen rechtstreeks aan goede doelen over te maken, teneinde het zicht op de gemaakte kosten en de binnengekomen giften niet uit het oog te verliezen.

De preses dankt in het bijzonder ds. B. Loonstra, zr. W. Pietersma, zr. W.E. van Roekel-Peppink, br. T. Baars, br. H. Jochemsen, br. H.J. Takken en br. B. Geijtenbeek, die afscheid nemen van dit stukje kerkelijk werk.

*Artikel 187***Tweemoderaminaoverleg – vervolg**

592, 684

De preses heropent de bespreking over het tweemoderaminaoverleg (TMO) (zie art. 169); hiermee correspondeert rapport 4A van commissie 5 (bijlagen 68 en 83). De preses verwelkomt de aanwezige deputaten ds. W.N. Middelkoop (voorzitter) en br. F.J. Nabers (penningmeester).

In de sprekersronde wordt opnieuw de twijfel uitgesproken over de noodzaak c.q. principiële wenselijkheid van samenvoeging van de deputaatschappen ADMA en hulpverlening in binnen- en buitenland. De ontstaansgeschiedenis en werkwijze van beide deputaatschappen door de jaren heen geeft er geen aanleiding toe. Zijn deputaten nu wel of niet bevoegd advieswerk voor gemeenten te doen? Wat wordt de precieze plaats van de classicale diaconale commissies (CDC's)? En wie gaat deze commissies aansturen? Ook de structurele noodzaak is niet helder. Geconstateerde problemen zullen blijven bestaan. Voordelen die genoemd zijn, kunnen net zo eenvoudig met de huidige deputaatschappen bereikt worden. We moeten hun werk beheersbaar houden; daartoe zullen zij niet te omvangrijk moeten zijn. Zal er – tenslotte – op den duur financieel voordeel uit de samenvoeging behaald kun-

nen worden? Een betere oplossing zou zijn het opheffen van het TMO, en het meer zelfstandig gaan werken van de twee huidige deputaatschappen.

De rapporteur, ds. J.P. Boiten, krijgt het woord. Hij wijst erop dat het TMO niet zomaar is ontstaan: er zijn tussen de twee deputaatschappen verschillende raakvlakken. De commissie is overtuigd geraakt van de wenselijkheid om nu tot samenvoeging te komen; de nieuwe bijlage 4 bij het rapport heeft daarbij voor de commissie verhelderend gewerkt. De werkgroepen krijgen in de nieuwe structuur elk hun eigen taak. De geschiedenis laat de ontwikkeling en groei van het werk zien. Het gaat uiteindelijk om de diaconale opdracht van de gemeente. Deputaten kunnen daartoe contacten naar de gemeenten leggen (tot nu toe onderhouden deputaten ADMA slechts contact met de classis via de CDC's). De nieuwe structuur moet een kans krijgen; wel degelijk lijkt er besparing in tijd en geld mogelijk te zijn: er zijn immers minder bestuurslagen.

De voorzitter van deputaten ADMA zegt dat deze deputaten nu reeds met gemeenten zelf contact (konden) opnemen, met name door de taak die vroeger bij deputaten kerk en bedrijfsleven berustte. De contacten tussen CDC's en deputaten zullen niet anders worden dan nu, in de huidige structuur, het geval is. Hij benadrukt nog eens het voordeel van de kortere communicatielijnen; het is een misverstand dat er logheid zou ontstaan. Het huidige TMO is noodzakelijk i.v.m. de verantwoordelijkheden voor de medewerkers van het diaconaal bureau; slechts de vorming van één deputaatschap kan dit ondervangen.

De penningmeester, br. F.J. Nabers, licht het beoogde kostenvoordeel toe. Bij de medewerkers kan een duidelijke besparing bereikt worden.

De synode besluit:

1. de handelingen van het TMO onder dankzegging goed te keuren;
2. de deputaatschappen ADMA en hulpverlening in binnen- en buitenland samen te voegen tot een nieuw deputaatschap diaconaat;
3. voor dit deputaatschap maximaal zeven deputaten te benoemen, alsmede een voorzitter, secretaris en penningmeester;
4. bijlage 1 in de Acta op te nemen met inachtneming van de gemaakte opmerkingen in commissierapport 4 van commissie 5 onder 'bijlage 1' en bijlage 3 ongewijzigd in de Acta op te nemen;
5. bijlage 2 inclusief de aanvulling van de instructie onder 4.f als beleidsnotitie voor het deputaatschap diaconaat te aanvaarden;
6. bijlage 4 te aanvaarden als een voorlopig werkschema en deputaten op te dragen op de volgende synode een evaluatie te geven van de nieuwe situatie;
7. deputaten op te dragen voort te gaan met het onderhouden van contacten met het generaal diaconaal deputaatschap van de Gereformeerde Kerken (vrijgemaakt).

Artikel 188

Curatorium/algemeen en deputaten-financieel – vervolg

De preses heropent de bespreking over de gewenste samenvoeging van het curatorium en deputaten-financieel (zie art. 148); hiermee correspondeert rapport 1B van commissie 1 (bijlage 84).

Tijdens de sprekersronde wordt opgemerkt: de reden van het voorstel is dat deputaten-financieel soms verwijzen naar opdrachten van het curatorium; daarom is het gewenst dat zij samen over de financiën spreken. Er is nu al veel overleg nodig tussen beide deputaatschappen; daarom ligt samenvoeging op dit moment voor de hand. Anderzijds wordt het nadeel daarvan genoemd, bijvoorbeeld bij beslissingen t.a.v. admmissie-examens. Beleid en financiën moeten natuurlijk wel op elkaar afgestemd worden, maar men kan toch ook via vertegenwoordigingen ervoor zorgen dat dit gebeurt?

De rapporteur, ds. J.W. Schoonderwoerd, krijgt het woord. De op de praktijk gefundeerde wens moet afgezet worden tegen de vereiste zorgvuldigheid; daar is tijd voor nodig. De gesignaleerde onduidelijkheid voor verantwoordelijkheden vraagt ook om nadere bezinning.

De president-curator, ds. J.P. Boiten, meldt dat het curatorium zich goed kan vinden in de nieuwe voorstellen van de commissie. Er zijn naast de ter vergadering genoemde nog andere aspecten die eerst zorgvuldig bekeken moeten worden.

Diak. D. Blom dient het volgende voorstel in:
nieuw 4: 'het curatorium en de deputaten-financieel voor de Theologische Universiteit te verzoeken reeds op de generale synode van 2007 met één rapport te komen.' Dit voorstel wordt verworpen.

De synode besluit:

1. de wenselijkheid uit te spreken dat het curatorium en deputaten-financieel voor de Theologische Universiteit worden samengevoegd tot één deputaatschap;
2. het curatorium en deputaten-financieel voor de Theologische Universiteit de consequenties daarvan te laten onderzoeken en daartoe voorbereidingen te treffen;
3. het curatorium en deputaten-financieel voor de Theologische Universiteit op te dragen een nieuw reglement voor te bereiden ter vervanging van het reglement voor de Theologische Universiteit (bijl. 8 K.O.) en de instructie voor deputaten-financieel voor de Theologische Universiteit (bijl. 9 K.O.);
4. het curatorium en deputaten-financieel voor de Theologische Universiteit te verzoeken hun rapporten voor de generale synode van 2007 zoveel mogelijk met elkaar in verband te brengen en gezamenlijk te rapporteren over de opdrachten genoemd onder 2 en 3.

Artikel 189

Comité-generaal

Artikel 190

Benoemingen

De preses deelt mee dat in comitézitting de volgende benoemingen in deputaatschappen zijn gedaan:

1] Het beheer van de algemene kas tot steun aan de kerken ten behoeve van de verzorging van emeriti predikanten, predikantsweduwen en -wezen naar art. 13 K.O.

C. van Beveren, Middelburg, 1e penningmeester; G. Verhoef RA, Veenendaal, 2e penningmeester.

2] Theologische universiteit

2.1 Curatorium

ds. D. Quant, Eindhoven, primus-secretaris; drs. G. van Roekel, Huizen, secundus-secretaris.

2.2 Deputaten financieel van de Theologische Universiteit

L. Bioch, Apeldoorn; M. van de Groep, Hasselt; P.A.A.J. Hurkmans RA, Hierden; P. Vree, Pesse; mr. drs. J. Th. Weijenberg, Nieuwerkerk aan den IJssel; secundus: drs. G.A. Bolink RA, Vianen.

2.3 Studie- en stimuleringsfonds

drs. G.A. Bolink RA, Vianen; ds. M.J. Oosting, Biezelinge; J.C. Westeneng, Soest.

3] Kerk en Israël

ds. J.G. Schenau, Leiden, 1e secretaris; ds. H.D. Rietveld, Nijkerk, 2e secretaris; H.H. van Braak, Veenendaal, 1e penningmeester; F. Voorrips, Wageningen, 2e penningmeester; drs. C.J. van den Boogert, Elburg, adviseur.

4] Buitenlandse zending

drs. J. van Mulligen, 's-Gravenhage, algemeen voorzitter; ds. A. Hilbers, Zwolle, plaatsvervangend voorzitter; ds. H. Last, Veenendaal, algemeen secretaris; J.W. Bobeldijk, Bosch en Duin, 1e penningmeester; A. van den Dool, Kloetinge, 2e penningmeester; C. Groeneveld, Ridderkerk; drs. H. Korving, Leerdam; R. Wemmenhove, Drachten; secundus: R. Hoogendoorn, Ridderkerk.

5] Evangelisatie

B. van Amerongen, Amersfoort, penningmeester; ds. G.P.M. van der Linden, Dokkum; ds. H.J.Th.Velema, Zierikzee; W. van Zwol, Wierden; secundi: G.S. Bouwman, Veenendaal, secundus-penningmeester; drs. J. van Mulligen, 's-Gravenhage; L.L.M.M. Verhoeven, Deventer.

Sectie beleid grootstedelijke gebieden:

ds. A.P. van Langevelde, 's-Gravendeel; L. Mak, Huizen; J.P.M.H. Quist, 's-Gravenhage; secundi: E. van de Burgt, Dordrecht; mr. W.A. Mackay, Sliedrecht; drs. P.L.D. Visser, Ouderkerk aan de Amstel.

6] Onderlinge bijstand en advies

J. Ouweland, Bennekom, voorzitter; C. Langelaar, Almere, secretaris; J. Verhoef RA, Rijnsburg, penningmeester; A. van der Wal, Leiderdorp; O. Zuidema, Emmen; secundi: H.J. Dekker AA, Zwolle; P.J. Klumpenaar RA, Veenendaal; drs. R.J. van der Moolen, Hoofddorp; G. van Putten, Badhoevedorp; T.A. Sanders, Dordrecht.

7] Radio- en televisiediensten

drs. C. van Atten, Hilversum; ds. M. Groen, Emmen; ds. A. Hilbers, Zwolle ds. N. Ribbers, Papendrecht; secundus: drs. E.J. van der Linde, Almelo.

8] Geestelijke verzorging van de varenden

A. Bonninga, Dordrecht; ds. J.H. van Dijk, Ameide; drs. W.M. den Hertog, Rozenburg; J. Mauritz, Naarden; ds. H.C. Mijnders, Zwolle; ds. W.W. Nijdam, Alblasserdam.

9] Geestelijke verzorging van de militairen

C. van Aalst, Nunspeet; drs. H. de Bruijne, Utrecht; ds. P. van Dolderen, Noordscheschut; H.K. Evers, Steenwijk; H. Haar, Zwolle; A.J. de Jong, Steggerda; N. van der Lugt, Vleuten.

10] Kerkjeugd en onderwijs

drs. B.L.C. Aarnoudse, Meerkerk; drs. A. van de Bovekamp, Mussel; ds. L.C. Buijs, Haren; W.H. van Eeken, Utrecht; J. Mauritz, Naarden; mevr. drs. L.A. Rijkse, Gouda; W. Zeeders, Dordrecht.

11] Pastoraat in de gezondheidszorg

J.W. Baan, Bennekom; W. van Ee, Katwijk; ds. P.W. Hulshof, Leeuwarden; H. van der Laan, Nieuw-Amsterdam; mevr. A. Reitsma, Zeist; drs. J.P. Roubos, Veenendaal; ds. E.E. Slofstra, Noordwijk; mevr. A. Valkenburg, Veenendaal; dr. F. Visscher, Goes; secundus: mevr. drs. J. van Dijk, Leusden.

13] Redactie van De Wekker

drs. G. van Roekel, Huizen, hoofdredacteur; ds. J. Jonkman, Drachten, waarnemend hoofdredacteur; ds. H.K. Sok, Drogeham, eindredacteur; ds. J. Van Amstel, Ede; drs. C.M. van Driel, Rotterdam; ds. M.J. Oosting, Biezelingse; ds. H. Polinder, Urk; mw. drs. M. Renkema-Hoffman, Haarlem; dr. J. Stolk, Mijdrecht.

14] Redactie van het Jaarboek

ds. G.P.M. van der Linden, Dokkum; drs. R.W.J. Soeters, Goutum; ds. H.J.Th. Vellema, Zierikzee; secundus: ds. J.K.C. Kronenberg, Leeuwarden.

15] Kerkorde en kerkrecht

mw.drs. C.Th. Boerke, Apeldoorn; ds. P.D.J. Buijs, Harderwijk; mr. H.M. Dunsbergen, Middelburg; ds. H. van den Heuvel, Dordrecht; ds. D. Quant, Eindhoven; prof. dr. H.J. Selderhuis, Hasselt; ds. A. Wagenaar, Aalten.

16] Contact met de overheid

prof.dr. T.M. Hofman, Apeldoorn, voorzitter; mr. H. de Hek, IJsselmuiden, secretaris & gedelegeerde in CIO; J.W. Overeem, Rhenen, plv. gedelegeerde in CIO; drs. G.L. Born, Dronten; ds. C.A. den Hertog, Apeldoorn; prof.dr.ir. H. Jochemsen, Bennekom; mr. H.M. Oevermans, Bennekom; secundus: drs. A. Hakvoort, Maarssen.

17] Eenheid van de gereformeerde belijders in Nederland

ds. C.D. Affourtit, Amsterdam; drs. C. van Atten, Hilversum; ds. H. van den Heuvel, Dordrecht; P. de Jong, Sliedrecht; prof.dr. J.W. Maris, Apeldoorn; J.W. Overeem, Rhenen; ds. J.W. Schoonderwoerd, Maassluis; secundus: dr. J. W. van Pelt, Oud-Beijerland.

18] Correspondentie met de buitenlandse kerken

drs. B. de Graaf, Nunspeet; ds. C.A. den Hertog, Apeldoorn; drs. M.J. Kater, Zeist;

drs. H. Korving, Leerdam; prof.dr. H.G.L. Peels, Apeldoorn; ds. J.G. Schenau, Leiden; ds. D. van der Zwaag, Veenendaal; secundus: dr. J.W. van Pelt, Oud-Beijerland.

19] Vertegenwoordiging van de kerken

ds. J. Westerink, Nieuwegein, voorzitter; ds. D. Quant, Eindhoven, secretaris; drs. J.M.J. Kieviet, Rotterdam; drs. G. van Roekel, Huizen.

20] Financiële zaken

J.W. Storm RA, Drachten, voorzitter; P.J. Boers AA, Streefkerk; J.P. Engelfriet, Helvoetsluis; A. Goossensen AA, Ermelo; mevr. K.J. Hovius-Hoogerwerf RA, Haarlem; secundus: R.L.Poot AA, Nieuwerkerk aan den IJssel.

22] Quaestoraat van de generale synode

G.P. Groeneveld, Hendrik-Ido-Ambacht, 1e quaestor; J. Lokhorst, Nunspeet, 2e quaestor.

23] Kerkelijke archieven

drs. R.W.J. Soeters, Goutum, voorzitter; drs. J.N. Noorlandt, Rhenen, secretaris; mevr. drs. C.Th. Boerke, Apeldoorn; F. van der Hart, Krimpen aan den IJssel, archivaris; mr. C.J. van Heel, Hattum, archivaris; mevr. G. van der Laan-de Boer, Nieuw-Amsterdam.

25] Voortijdige ambtsbeëindiging predikanten

ds. D. Quant, Eindhoven, voorzitter; D. Blom RA, Barendrecht; mr. H.E. Davelaar, Zwolle; ir. J.A. Kardol, Huizen; G. Verhoef RA, Veenendaal.

26] Vertrouwenscommissie predikanten

ds. J. Plantinga, Groningen; ds. J. Westerink, Nieuwegein; R. Procee, Enschede; secundi: ds. R. van Beek, Eemdijk; ds. J. van Dijken, Ridderkerk; J.A. Voorthuyzen, Ede.

27] Klachtencommissie inzake misbruik van pastorale en andere kerkelijke gezagsrelaties

mevr. drs. A.T. Bijkerk-van Genderen, Heemskerk; mevr. drs. E.J. van Dijk, Veenendaal; ds. P.J. den Hertog, Koog aan de Zaan; drs. A. Heystek, Veenendaal; P. de Jong, Sliedrecht; mevr. mr. A.P. Versteeg, Voorburg; mr. J.A.I. Wendt, Rotterdam.

29] Studiedeputaatschap Nieuwe Bijbelvertaling

dr. A. Baars, Woudenberg, voorzitter; drs. C.C. den Hertog, Boskoop, secretaris; ds. A. Brons, Kampen; drs. J.M.J. Kieviet, Rotterdam; D. van Kreuning, Oudkerk aan den IJssel; dr. S. Paas, Veenendaal; dr. D. Visser, Broeksterwoude; drs. Joh. Vuijk, Otterlo; ds. J. Westerink, Nieuwegein.

Deputaten kunnen zich laten bijstaan door adviseurs

Voorts **nam de synode** het volgende **besluit**:

Het oud-moderamen wordt gemachtigd om, na overleg met de klachtencommissie, binnen drie maanden na sluiting van de synode, één nieuw lid van de klachtencommissie, zo mogelijk uit de particuliere synode van het Noorden en met een specifieke deskundigheid (op het gebied van seksueel misbruik) te benoemen. Ook

wordt het oud-moderamen gemachtigd om, na overleg met de klachtencommissie en het curatorium, vóór 1 april 2005 nog één lid van de generaal-synodale beroepscommissie klachten (zo mogelijk een vrouw) te benoemen.

Tenslotte besloot de synode:

Deputaten voor de vertegenwoordiging van de kerken opdracht te geven om zich nader te bezinnen op de regels die tot nu toe gelden voor het indienen van voordrachten voor vacatures in synodale commissies en deputaatschappen, daarover aan de generale synode van 2007 te rapporteren en eventueel voorstellen te doen (zie ook art. 207).

Artikel 191

Kerkjeugd en onderwijs

541, 686

De preses heropent de bespreking van het rapport van deputaten voor kerkjeugd en onderwijs (zie art. 140); hiermee correspondeert rapport 7a van commissie 3 (bijlagen 60 en 85). De aanwezige deputaten, ds. L.C. Buijs, br. J. Mauritz en ds. M.J. Kater, worden welkom geheten.

Ds. P.D.J. Buijs wil nog een opmerking maken over de wijze waarop de commissie zijn voorstel heeft verwerkt; ds. D. Visser gaat akkoord. Ds. Buijs stelt dat ervaringen uit het verleden hem brachten tot zijn voorstel; is het reëel om opnieuw deze opdracht te geven? Voorts wordt nog opgemerkt: kerkordelijke wijzigingen werken niet door in de jeugdwerkorganisaties, slechts in plaatselijke situaties. Opnieuw worden opmerkingen gemaakt over de vrijheid van het jeugdwerk. De commissie heeft het leerplan gezien, zo stelt zij, maar wat houdt dat nu concreet in? En in hoeverre is dat van invloed op voorstel 15 van de commissie?

De rapporteur, ds. D.J. Steensma, reageert op de vragen: de commissie is van mening dat een opdracht voor deputaten om de jeugdwerkorganisaties te laten spreken over hun visie op het jeugdwerk reëel is. Het uitgangspunt is dat we op dezelfde basis van Schrift en belijdenis staan; hoe kan het dan zijn dat er toch verschillende visies bestaan? Deputaten leggen op dit moment de laatste hand aan het leerplan, zodat niet gedacht kan worden aan een uitvoerige exercitie daarvan.

Namens deputaten spreekt ds. L.C. Buijs: het leerplan is uitvoering van het synodebesluit van 2001 en vergde derhalve niet de toestemming van de synode 2004. Inderdaad kan het spreken van deputaten over de vrijheid van het kerkelijk jeugdwerk genuanceerder gebeuren dan nu het geval is; deputaten constateren wel in dit kader steeds meer de bereidheid van de jeugd om in openheid te communiceren met de plaatselijke kerkenraden. Bij voorstel 15 van de commissie zouden deputaten liever als formulering de oorspronkelijke tekst van ds. Visser zien (zoals bij punt 2 in rapport 7a verwoord). Deputaten hebben niet zozeer behoefte aan een specifiek gesprek tussen de jeugdbonden; er is momenteel een goed contact en dit gesprek zou gemakkelijk belastend kunnen werken. Deputaten vragen aparte aandacht voor voorstel 5 van de commissie. Gezien de 'vrije' positie van de organisaties zijn de mogelijkheden van deputaten begrensd.

Ds. P.D.J. Buijs handhaaft zijn amendement (voorstel 1 bij rapport 7a). Het wordt verworpen.

Deputaten delen mee dat zij in hun rapport bij 5.3 de passage met de twee bolletjes wijzigen in: het document is vernieuwend waar het gaat om structurele aandacht voor jeugdpastoraat, gezinstoerusting en onderwijsparticipatie.

Ds. Visser wil benadrukken dat het er in voorstel 5 van de commissie om dient te gaan dat er bezinning op het werk op gang gebracht wordt, maar dat deputaten daarin niet voorschrijvend, maar meedenkend zullen participeren.

De synode besluit:

1. de handelingen van deputaten goed te keuren en hen hartelijk te danken voor de verrichte arbeid;
2. opnieuw deputaten te benoemen;
3. deputaten opdracht te geven tot het bevorderen van het gesprek tussen de beide jeugdwerkorganisaties over de visie op het jeugdwerk;
4. deputaten op te dragen zich samen met de jeugdwerkorganisaties te bezinnen op het werk van deze organisaties, hun eigenlijke taak, een eventuele uitbreiding daarvan en de daaraan verbonden financiële consequenties. Bij eventuele uitbreiding van de taak moet de verhouding tussen deputaten en de jeugdwerkorganisaties opnieuw worden vastgesteld;
5. opdracht te geven aan deputaten tot het doen van voorstellen aan de volgende generale synode met betrekking tot objectieve criteria voor het vaststellen van de bijdragen aan de CGJO en het LCJ;
6. opdracht te geven aan deputaten tot het ontwikkelen van initiatieven om te komen tot regionale bijeenkomsten voor kerkleden die betrokken zijn bij het onderwijs;
7. artikel 1 van de instructie van deputaten (bijl. 29 K.O.) als volgt te wijzigen: 'De generale synode benoemt zeven deputaten voor kerkjeugd en onderwijs';
8. artikel 2 van de instructie van deputaten als volgt te wijzigen: 'Deputaten zijn gerechtigd adviseurs aan te trekken die door hun opleiding en/of dagelijks werk goed georiënteerd zijn in vragen met betrekking tot jeugd, jeugdwerk, opvoeding en onderwijs';
9. aan bijlage 29 K.O. toe te voegen artikel 3h: 'het ontwikkelen van materialen met betrekking tot jeugd, jeugdwerk, opvoeding en onderwijs';
10. artikel 4 van de instructie als volgt te wijzigen: 'Het contact met de kerkenraden wordt onderhouden door
 - a. het verstrekken van algemene informatie omtrent jeugdwerk, christelijke opvoeding en onderwijs;
 - b. het opwekken tot het houden van de jaarlijkse jeugdzondag in september;
 - c. het wijzen op materialen en andere vormen van toerusting;
11. deputaten op te dragen een inhoudelijk leerplan voor opvoeding en vorming te maken wanneer na een gehouden onderzoek de wenselijkheid en haalbaarheid van het opstellen van een dergelijk leerplan is gebleken;
12. deputaten op te dragen de visie op het jeugdwerk zoals neergelegd in hun werkdocument 'Jeugdwerk binnen de Christelijke Gereformeerde Kerken' verder uit te werken, waar nodig te herzien en aan te bieden aan de kerken.

De preses dankt in het bijzonder br. G. van Hardeveld, br. Th. Heystek, ds. M.J. Kater, ds. G. Vos, ds. J. van Langevelde en ds. S. Otten, die afscheid nemen van het deputaatschap.

*Artikel 192***Schorsing**

In verband met de avondmaaltijd wordt de vergadering geschorst.

VERVOLG TIENDE ZITTING

dinsdag 16 november 2004, 19.00 - 21.00 uur

*Artikel 193***Heropening**

De preses heropent de vergadering. Hij laat zingen Psalm 77 : 7 en 8.

*Artikel 194***Appèl-nominaal**

Oud. A. Heystek is vervangen door oud. J. Groeneveld.

*Artikel 195***Eredienst/algemeen – vervolg**

225, 687

De preses stelt opnieuw het rapport van deputaten eredienst aan de orde, het gedeelte handelend over de liturgische formulieren (zie art. 162); hiermee correspondeert rapport 12 van commissie 3 (bijlagen 16 en 86). De aanwezige deputaten, ds. J. Van Amstel (voorzitter), ds. C.J. Droger (secretaris), M. van Ledden en J. Groeneveld worden welkom geheten.

De indieners van de voorstellen reageren als volgt: ds. P.D.J. Buijs, oud. A. Prins, ds. J.W. Schoonderwoerd, ds. D. Quant en ds. G. Van Roekel gaan akkoord met de wijze waarop de commissie hun voorstellen heeft verwerkt; ds. C. van Atten en ds. R. van de Kamp gaan gedeeltelijk akkoord; ds. J.M.J. Kieviet en ds. L.C. Buijs gaan niet akkoord.

Ds. Van Atten stelt dat hij, uit beduchtheid voor heilsautomatisme, zijn voorstellen bij het doopformulier terzake graag meer gehonoreerd had willen zien. Verder vindt hij het nieuwe formulier een verrijking, in de hoop dat het verhelderend is voor hen die niet gewend zijn aan het bezoeken van kerkdiensten. Ds. Van de Kamp had bij het tweede doopformulier bezwaren tegen de eerste doopvraag. Hij begrijpt de bezwaren van de commissie tegen zijn voorstel niet goed en verwijst naar 1 Petr. 2: 9 en 10. Ds. Kieviet had de wens het tweede doopformulier niet aan de kerken aan te bieden. De argumenten van de commissie vindt hij vreemd: niet aanbieden zou gebruik van andere formulieren dan die in onze kerken aanvaard zijn, bevorderen. Ds. L.C. Buijs heeft een aantal elementen van het eerste formulier bewerkt en vraagt zich af of degenen waar het om gaat werkelijk geholpen zijn met de nu voorliggende tekst.

Enkele andere sprekers gaan daar nog op in: sommigen vinden de voorstellen van ds. L.C. Buijs het overnemen waard: verschillende bijbelse lijnen komen er, beter

dan in het voorstel van deputaten, goed in uit, met name met het oog op evangelische stromingen; laten deputaten dit voorstel toch duidelijk meenemen in hun verder beraad.

De rapporteur van de commissie, ds. M.J. Kater, reageert: de door ds. Van de Kamp aangehaalde schriftpassage uit 1 Petr. 2, is niet eenduidig uit te leggen. Juist daarom wilde de commissie de bedoelde zin niet overnemen. Inderdaad ligt de grond van de doop in het heilswerk van God; maar getrokken 'worden' of 'zijn' maakt wel verschil. In deze context kan beter het werkwoord 'worden' gebruikt worden en het 'in Christus geheiligd zijn'. Het voorstel van ds. Buijs is door de commissie bekeken, maar zij overwoog daarbij dat deputaten met hun concept drie jaar bezig zijn geweest; het leek haar niet raadzaam dit concept zo sterk aan te passen in de korte termijn die haar bemeten is. Deputaten kunnen wel in alle rust de gedachten van ds. Buijs overwegen; laten ze dat ook zeker doen! De commissie heeft kennis genomen van het feit dat er binnen de kerken blijkbaar meer en andere formulieren gebruikt worden dan slechts de nu vastgestelde; het tweede doopformulier moet echt op onderdelen gewijzigd worden; als dat gedaan is, moet dit signaleerde feit mede in overweging worden genomen. Is het in dit licht verstandig om dit formulier tegen te houden? Naar de mening van de commissie niet.

De voorzitter van deputaten krijgt het woord: deputaten zullen de gedachten van ds. Buijs nauwkeurig gaan bekijken.

De preses geeft gelegenheid tot het indienen van voorstellen bij het eerste doopformulier. Daar wordt geen gebruik van gemaakt. Er worden wel voorstellen ingediend bij het tweede doopformulier:

Ds. R. van de Kamp stelt voor bij dit doopformulier bij de eerste vraag aan de ouders i.p.v. 'dat zij op grond van het lijden tot in het licht van zijn verlossing' te lezen: 'dat zij in Christus geheiligd zijn'.

Ds. C. van Atten stelt voor om de voorstellen D, E en I, zoals geformuleerd onder 'Voorstel B. Wijzigingsvoorstel inzake doopformulier II' te handhaven.

De rapporteur neemt de voorstellen van ds. Van Atten niet over, dat van ds. Van de Kamp wel.

De voorstellen van ds. Van Atten worden verworpen.

Bij het concepthuwelijksformulier worden geen voorstellen tot wijziging ingediend.

De synode besluit:

1. de handelingen van deputaten onder dank goed te keuren;
2. opnieuw deputaten te benoemen;
3. de twee conceptdoopformulieren en het concepthuwelijksformulier als zodanig vast te stellen (met inachtneming van de voorgestelde wijzigingen zoals aangegeven in de rapporten 2B en 12);
4. deputaten op te dragen:
 - a. deze conceptformulieren in de vorm van een 'proeve' toe te zenden aan de kerkenraden;
 - b. de kerkenraden te verzoeken om hun reactie te geven op deze formulieren;

- c. in hun rapportage aan de generale synode 2007 van deze reacties verslag te doen;
5. deputaten op te dragen overeenkomstig het besluit van de generale synode 2001 (Acta art. 254) verder te werken aan het opstellen van nieuwe formulieren;
 6. deputaten op te dragen alle zaken die samenhangen met de bundel Schriftberijmingen te behartigen;
 7. deputaten op te dragen de studie naar de samenhang tussen de huidige cultuur en de liturgie voort te zetten in samenwerking met andere daartoe geëigende deputaatschappen en/of commissies binnen het geheel van de gereformeerde gezindte (waaronder in ieder geval het deputaatschap eredienst van de Gereformeerde Kerken (vrijgemaakt)).

De preses dankt in het bijzonder ds. J. Van Amstel, die afscheid neemt van het deputaatschap.

Artikel 196

Sluiting

Ds. D. Visser leest Hebr. 11 : 1-16 en gaat voor in dankgebed, waarna hij laat zingen Psalm 27 : 7; daarna sluit de preses de tiende zitting.

ELFDE ZITTING

woensdag 17 november 2004, 09.15 - 12.15 uur

Artikel 197

Opening

De preses opent de elfde zitting. De assessor laat zingen Psalm 48: 1 en 4, leest Psalm 48 en gaat voor in gebed.

Artikel 198

Appèl-nominaal

Ds. R. van de Kamp is vervangen door ds. P.C. de Lange, oud. D. Koole door oud. B. de Weerd.

Artikel 199

Evangelisatie/algemeen en positie zendingsgemeenten en evangelist – vervolg

De preses stelt opnieuw het rapport van deputaten voor evangelisatie aan de orde (zie art. 111 en 120); hiermee corresponderen rapport 8 en 9 van commissie 2 (bijlagen 25, 87 en 88). De aanwezige deputaten ds. J.J. Lof (tweede voorzitter), ds. A.C. van der Wekken (secretaris), br. W. van Zwol (penningmeester), ds. A.P. van Langevelde en ds. J. Nutma worden welkom geheten.

274, 693,
693

De synode besluit:

1. deputaten kerkorde en kerkrecht een studieopdracht te verlenen om na te gaan of het mogelijk is een predikant in deeltijd te beroepen die tevens een werkring heeft die niet direct verbonden is aan het predikantschap;
2. deputaten evangelisatie op te dragen met betrekking tot evangelische stromingen een inventarisatie, rubricering naar onderwerp en bundeling van bijbels verantwoord studiemateriaal dat binnen de gereformeerde gezindte beschikbaar is, te maken en die de kerken aan te bieden met het verzoek over de invloed van de evangelische stromingen in de gemeente te spreken.

Ds. A. Hilbers, ds. J.P. Boiten en ds. D. Quant stemmen in met de wijze waarop de commissie hun voorstellen heeft verwerkt. Er volgt een sprekersronde: het commissierapport ademt een toon die enthousiaster is dan het eerste rapport; dat maakt dankbaar. Waarom leven de vele vragen die de commissie eerst had met betrekking tot de zendingsgemeenten en de evangelist nu niet meer? Bestaat het gevaar niet dat we een predikantschap creëren buiten 'Apeldoorn' om? Zal de voorgestelde terminering en binding aan één gemeente in de praktijk werken? Kunnen de vereisten niet wat meer aansluiten bij de formuleringen zoals die in art. 4 K.O. verwoord worden? De terminologie 'gemeenschap van gelovigen' past toch niet als typering van een gemeente? Zet een zendingsgemeente zich meer in dan een 'gewone' wijkgemeente? En ordelijkheid (voorstel 3d) mag toch altijd gevraagd worden? Moet in de definitie zo sterk de recente missionaire arbeid gestipuleerd worden?

De rapporteur, ds. W.N. Middelkoop, gaat op de gestelde vragen in: de commissie heeft een proces van denken achter de rug. Er zal altijd een bepaalde spanning blijven bestaan bij het onderbrengen van de positie van de evangelist bij één van de artikelen van de kerkorde. De vereisten voor de evangelisten zijn anders dan die van 'Apeldoorn'. Deputaten tonen in hun rapport aan dat de evangelist gezien kan worden als een bijzonder predikant. In de praktijk zal het onderscheid tussen beide benamingen goed duidelijk moeten blijven. De uitdrukking 'gemeenschap van gelovigen' kan op meerdere manieren gebruikt worden, ook voor een gemeente (zie NGB art. 27), maar hier wordt ermee bedoeld dat er in bepaalde situaties nog geen sprake is van een gemeente, maar van een aantal personen. De wijze waarop een zendingsgemeente missionair is, is toch wel bijzonder in vergelijking met andere gemeenten. Zij bevindt zich immers in een startpositie. Natuurlijk kunnen ook bestaande gemeenten zodanig missionair bezig zijn, dat zij als zendingsgemeente getypeerd kunnen worden. De commissie zou geen moeite hebben met aanpassingen in de lijn van de tekst van art. 4 K.O.

Namens deputaten zegt ds. Van Langevelde dat zij aangenaam verrast zijn door de inhoudelijke wending bij de commissie.

De preses geeft gelegenheid tot het indienen van voorstellen.

Ds. D. Visser stelt voor

- bij het slot van voorstel 3a de woorden: '...en die zichzelf weer toewijdt aan missionaire arbeid' weg te laten;
- voorstel 3d. anders te formuleren, als volgt: 'in het proces waarin de zendingsgemeente toegroeit naar een zelfstandig functioneren kan gebruik gemaakt worden van de regelingen van bijlage 52 K.O.';
- bij voorstel 5b. te lezen:
 - '...dat hij de gave heeft ontvangen...' enz.
 - 'dat hij inzicht heeft in de leer van de kerken in aansluiting aan de belijdenisgeschriften;'
 - 'dat hij inzicht heeft in de beginselen van de kerkregering en de kennis van de kerkorde.'
 - enz.

Ds. J.P. Boiten stelt voor:

- bij voorstel 5b achter 'nadat' de woorden : '...op de classis' toe te voegen.

Ds. J. Bosch stelt voor om voorstel 3c aldus te lezen: 'wanneer een gemeenschap van gelovigen aan een Chr. Geref. kerk vraagt om zendingsgemeente te mogen worden, zal de kerkenraad, alvorens hij een besluit neemt, advies inwinnen bij de classis.'

Ds. A.C. Uitslag stelt voor voorstel 3a aldus te lezen: 'Een zendingsgemeente is een gemeente die ontstaat uit missionaire arbeid en die zich ontwikkelt tot een zelfstandig functionerende gemeente.'

Na een kort beraad van de commissie deelt de rapporteur mee dat zij het voorstel van ds. Visser met betrekking tot voorstel 3a niet overneemt, maar wel zijn andere voorstellen. Ook het voorstel van ds. Boiten neemt de commissie over. Het voorstel van ds. Bosch betekent een beperking (hij spreekt immers over het mogen worden van een zendingsgemeente); daarom wil de commissie bij haar voorstel blijven. Het voorstel van ds. Uitslag neemt de commissie niet over. Ds. Visser handhaaft zijn

voorstel (bij 3a), ds. Uitslag trekt het zijne in, evenals ds. Bosch. Het voorstel van ds. Visser wordt vervolgens verworpen.

De synode besluit:

1. de handelingen van deputaten goed te keuren en hen hartelijk te danken voor het vele werk dat is verricht;
2. opnieuw deputaten te benoemen;
3. aan de tekst van art. 21 K.O. toe te voegen:

‘Een middel om het evangelie te verkondigen is het stichten van zendingsgemeenten.

 - a. Een zendingsgemeente is een gemeenschap van gelovigen die ontstaat uit missionaire arbeid, die zich ontwikkelt tot een zelfstandig functionerende gemeente en die zichzelf ook weer toewijdt aan missionaire arbeid;
 - b. een zendingsgemeente staat onder verantwoordelijkheid van de kerkenraad die het initiatief tot missionaire arbeid heeft genomen, of onder verantwoordelijkheid van een andere, door de classis aan te wijzen kerkenraad;
 - c. wanneer een gemeenschap van gelovigen contact zoekt met een christelijke gereformeerde kerk, zal de kerkenraad, alvorens hij een besluit neemt, advies inwinnen bij de classis;
 - d. in het proces waarin de zendingsgemeente toegroeit naar een zelfstandig functioneren, kan gebruik gemaakt worden van de regelingen van bijlage 52 K.O.;
 - e. indien een zendingsgemeente in staat is zelfstandig te functioneren, kan tot instituering worden overgegaan in overeenstemming met de bepalingen van art. 38 K.O.;
 - f. in een zendingsgemeente kunnen Gods Woord en de sacramenten bediend worden door evangelisten zoals bepaald in art. 4 lid 6 K.O.;
 - g. een zendingsgemeente komt minstens eenmaal per zondag samen in een eredienst zoals bedoeld in art. 64 K.O. In andere samenkomsten – bij voorkeur op zondag – zal aandacht gegeven worden aan het onderwijs in de gereformeerde leer en de gereformeerde belijdenis;
 - h. na de instituering van de zendingsgemeente kunnen de bijzondere regelingen van kracht blijven zolang de situatie van de gemeente daarom vraagt en de classis dit wenselijk acht’;
4. met betrekking tot evangelisten in zendingsgemeenten in de beschrijving van de positie en bevoegdheden van de evangelist in zendingsgemeenten aan te sluiten bij art. 4 K.O., middels het toevoegen van een nieuw lid 6;
5. de tekst van art. 4 nieuw lid 6 K.O. als volgt vast te stellen:

‘In zendingsgemeenten (zie art. 21 K.O.) kan aan een evangelist het recht worden verleend alle dingen te doen die behoren bij zijn specifieke taak en voortvloeien uit zijn positie als ‘bijzondere dienaar des Woords’. Deze ‘evangelist naar artikel 4 K.O.’ zal zich inzetten als pionier en opbouwwerker voor het stichten en opbouwen van zendingsgemeenten. Betreffende deze evangelist is bepaald:

 - a. deze evangelist wordt benoemd door de kerkenraad, die verantwoordelijk is voor het werk ten dienste van de zendingsgemeente. De aanstelling geschiedt in een dienstverband volgens de regeling kerkelijk werkers van het landelijk Dienstenbureau;
 - b. benoeming en bevestiging van deze evangelist vinden plaats nadat op de classis gebleken is,
 - dat hij de gave heeft ontvangen van het inzicht in de Heilige Schrift

- dat hij inzicht heeft in de leer van de kerken in aansluiting aan de belijdenisgeschriften;
 - dat hij de bekwaamheid heeft om Gods Woord te verkondigen;
 - dat hij inzicht heeft in de beginselen van de kerkregering en kennis van de kerkorde;
 - dat hij vol is van geloof en van de Heilige Geest en zich geroepen weet tot het werk van een evangelist;
- c. om te kunnen worden benoemd als evangelist naar artikel 4 K.O. is minimaal een afgeronde HBO-opleiding theologie noodzakelijk. Bij kandidaten met een opleiding op HBO-niveau dient een aanvullende vorming op het gebied van geloofsleer, homiletiek en kerkrecht overwogen te worden. Bij kandidaten met een universitaire opleiding kan een gerichte verdere missionaire vorming gewenst zijn. De kerkenraad, die de evangelist aanstelt, beslist welke aanvullende opleiding en verdere vaardigheden voor de uitoefening van zijn taak noodzakelijk zijn. Dit geschiedt in overleg met de classis;
 - d. alvorens over te gaan tot de bevestiging van de evangelist naar artikel 4 K.O., verzoekt de kerkenraad de classis om hem te onderzoeken naar analogie van het bepaalde in art. 4 lid 3a K.O. De kerkenraad zal niet eerder tot zijn bevestiging overgaan dan nadat de classis hiervoor toestemming heeft verleend;
 - e. de bevoegdheden van deze evangelist vervallen op het moment dat zijn dienstverband beëindigd wordt;
 - f. een evangelist naar artikel 4 K.O. kan zijn dienstverband beëindigen na goedkeuring van de kerkenraad en de classis;
 - g. wanneer een evangelist naar artikel 4 K.O. wordt benoemd in een ander classicaal ressort, kan de classis waarheen hij vertrekt bepalen of een (gedeeltelijk) onderzoek opnieuw nodig is. De classis besluit hierover na overleg met de classis waaruit hij vertrekt;
6. deputaten op te dragen de generale synode van 2007 te dienen met een evaluatie aangaande de regeling van de zendingsgemeenten en de evangelist naar artikel 4 K.O.;
 7. deputaten op te dragen het rapport 'Gelijkschakelen of inschakelen' (bijlage 3) aan de kerken ter beschikking te stellen, met inachtneming van de wijzigingen die voortvloeien uit de besluitvorming van deze synode.

De preses gewaagt van het belang van de genomen besluiten, die ruimte geven aan zendingsgemeenten en aan evangelisten op een wijze die past bij de tijd en de samenleving waarin wij leven. Hij dankt in het bijzonder ds. J.J. Lof, die afscheid neemt van deputaten.

Artikel 200-201

Comité-generaal

Artikel 202

Schorsing

De preses schorst de vergadering in verband met de lunch.

VERVOLG ELFDE ZITTING

woensdag 17 november 2004, 13.30 - 16.00 uur

Artikel 203

Heropening

De preses heropent de vergadering. Op zijn voorstel wordt Psalm 65 : 4 en 6 gezongen.

Artikel 204-205

Comité-generaal

Artikel 206

Financiële zaken

De preses deelt mee dat in comitézitting met betrekking tot het rapport van deputaten financiële zaken besloten is:

De synode besluit:

1. deputaten te danken voor hun werkzaamheden en hun handelingen goed te keuren;
2. opnieuw deputaten te benoemen;
3. de jaarrekeningen 2001-2003 van alle kashoudende deputaatschappen goed te keuren en deze deputaatschappen decharge te verlenen van hun financieel beheer over deze jaren;
4. de instructie voor het samenstellen van jaarrekeningen van kashoudende deputaatschappen goed te keuren (zie bijlage 4);
5. de kashoudende deputaatschappen op te dragen hun jaarrekening van het voorgaande jaar in een synodejaar vóór 1 april en in andere jaren vóór 1 juni over te leggen aan deputaten financiële zaken;
6. het curatorium en deputaten-financieel voor de TUA opdracht te geven de begrotingen daar waar mogelijk zodanig aan te passen dat de synode van 2007 niet voor een ongewenst grote verhoging van de gevraagde bijdrage uit de kerken komt te staan;
7. deputaten-financieel voor de TUA op te dragen zowel de financiële middelen als de bescheiden van het stimuleringsfonds over te dragen aan deputaten studie- en stimuleringsfonds;
8. deputaten voor kerkjeugd en onderwijs op te dragen
 - a. zich te bezinnen op de financiering van het jeugdwerk;
 - b. in overleg met CGJO en LCJ te zoeken naar andere vormen van financiering van het jeugdwerk;
 - c. de synode van 2007 te dienen met een voorstel;
9. deputaten voor de buitenlandse zending op te dragen de stichting Domus uitsluitend te gebruiken voor het doel waarvoor deze is opgericht en dit in de jaarrekeningen tot uitdrukking te brengen, zodat consolidatie daarvan met de jaarrekening van deputaten op een eenvoudige wijze mogelijk wordt;
10. deputaten voor de buitenlandse zending op te dragen de statuten van de ten behoeve van het werk in Mozambique opgerichte stichting ter beoordeling aan

deputaten financiële zaken voor te leggen en deze te verzoeken haar bevindingen daaromtrent aan de volgende synode te rapporteren;

11. de kerken die in jaren 2001-2003 niet voldeden aan de vastgestelde minimumbijdragen schriftelijk te vermanen;
12. de minimumbijdragen van de kerken aan de deputaatschappen voor 2005, 2006 en 2007 vast te stellen op de volgende bedragen per (doop)lid per jaar:

Kas	Deputaatschap	2005-2007		2002-2004
1	TUA	€ 2,75	was	€ 2,50
2	Studie- en stimuleringsfonds	€ 0,40	was	€ 0,60
4	Emeritikas	€ 18,75	was	€ 15,50
5	Varenden	€ 1,00	was	€ 0,85
6	KJO	€ 2,50	was	€ 1,55
7	Gezondheidszorg	€ 1,30	was	€ 1,20
10	OB&A	€ 1,85	was	€ 3,00
12	Evangelisatie	€ 4,10	was	€ 3,85
13	Israël	€ 0,75	was	€ 1,00
14	Zending ¹⁾	€ 10,75	was	€ 2,50
8	ADMA	€ --,--	was	€ 2,90
15	HBB	€ --,--	was	€ 1,00
	Diaconaat ²⁾	€ 4,50	was	€ --,--
	SGJ	€ 1,60	was	€ --,--
	Sub-totaal	€ 50,25	was	€ 36,45
Uit andere bronnen:				
	Zending	€ --,--	was	€ 7,50
	HBB	€ --,--	was	€ 1,00
	Sub-totaal	€ --,--	was	€ 8,50
	SGJ	€ --,--	was	€ 1,60
	Totaal	€ 50,25	was	€ 46,55

1) Periode 2005-2007: inclusief inkomsten uit andere bronnen zoals zendingsdagen;

2) Periode 2005 - 2007: inclusief de februaricollecte;

13. de kashoudende deputaatschappen:
 - a. te informeren over de voor hen vastgestelde minimumbijdragen per (doop)lid per jaar;
 - b. op te dragen hun begrotingen voor de jaren 2005, 2006 en 2007 op de vastgestelde minimumbijdragen per (doop)lid af te stemmen en voor 1 april 2005 de aangepaste begroting over te leggen aan deputaten financiële zaken;
 - c. te machtigen tot het doen van geraamde uitgaven binnen de aldus gecorrigeerde begrotingen;
14. alle kashoudende deputaatschappen op te dragen de bijdrage die deze deputaatschappen voorstellen aan de generale synode 2007 (voor de periode 2008-2010) vast te stellen met inachtnaam van de volgende drie factoren:

- a. de inflatiecorrectie welke door deputaten financiële zaken eind 2006 zal worden bekend gemaakt;
 - b. de hoogte van het vermogen conform de daartoe bepaalde regeling;
 - c. nieuw beleid kan uitsluitend worden overwogen in het kader van het verminderen of afbouwen van bestaand beleid;
15. deputaten financiële zaken op te dragen eind 2006 aan alle kashoudende deputaatschappen de inflatiecorrectie mede te delen;
 16. bij de kashoudende deputaatschappen er op aan te dringen dat de jaarrekeningen voor het jaar 2006 en de begrotingen voor de periode 2008-2010 uiterlijk 1 april 2007 bij deputaten financiële zaken worden aangeboden;
 17. voor accountantskosten voor de jaren 2004, 2005 en 2006 een bedrag van € 63.070,- (incl. BTW) te voteren;
 18. de begroting van deputaten landelijk kerkelijk bureau goed te keuren.

Artikel 207

Benoemingen – vervolg

De preses deelt mee dat in comitézitting de volgende benoemingen zijn gedaan (zie ook art. 190):

12] Diaconaat

ds. W.N. Middelkoop, Rijnsburg, voorzitter; mevr. T.T. Drayer-Quist, Grijskerke, secretaris; W.J.P. Boers, Sliedrecht, penningmeester; L. den Butter, Alphen aan den Rijn; ds. K.T. de Jonge, Nieuwegein; A. van der Molen, Groningen; drs. B. Reinders, Zwaagwesteinde ; mevr. M. Schouten, Nieuwegein; M. van der Zwan, Hulshorst, algemeen secundus; J. Groot-Nibbelink, Pijnacker.

21] Landelijk kerkelijk bureau

drs. A.J. van der Wekken, Deil, voorzitter; A. Uittenboogaard, Overberg, secretaris; J. Verhoef RA, Rijnsburg, penningmeester; A. van der Molen, Groningen; R. Hoogendoorn, Ridderkerk; W. van Zwol, Wierden; ir. A.J. de Vuyst, Nieuw-Vennep, adviseur.

24] Eredienst

ds. C.J. Droger, Vlaardingen; ds. H. de Graaf, Opperdoes ; J. Groeneveld, Krimpen aan den IJssel; ds. J. Groenleer, Woerden; ds. R. van de Kamp, Hoogeveen; drs. M. van Ledden, Nunspeet; K. van Walsem, Sommeldijk.

28] Generaal-synodale beroepscommissie klachten

mr. H.M. Dunsbergen, Middelburg; dr. F. Visscher, Goes.

Artikel 208

Roepende kerk voor de generale synode 2007

Op voorstel van het moderamen wordt de kerk van Sliedrecht-Bethel aangewezen als roepende kerk voor de generale synode 2007. Ook wordt het voorstel aanvaard om de kerk van Nunspeet opnieuw aan te wijzen als ontvangende kerk; deze gemeente is daartoe bereid.

*Artikel 209***Rondvraag naar art. 43 K.O.**

Er kan geconstateerd worden dat de rondvraag naar art. 43 K.O. niet hoeft te worden toegepast. De synode mocht op broederlijke wijze vergaderen, hetgeen als een zegen uit Gods hand mag worden aanvaard.

*Artikel 210***Slotwoorden**

De preses dankt de kerkenraad van Nunspeet voor het afstaan van het kerkgebouw en voor de ontvangst van de synode. Velen hebben de synode bijgestaan, men deed dat met blijmoedigheid en er is, zowel op de achtergrond als op de voorgrond, heel veel werk verzet. De synode komt D.V. in 2007 graag weer in Nunspeet terug.

De preses geeft een korte terugblik: het was een voortvarende synode; dat is niet het minst te danken aan de gevolgde werkmethode voor de commissies, die alle snel na de opening van de synode aan het werk gingen en hun werk grondig deden. Daarboven mag ook gesproken worden van de genade van de Heere, die ons – ook bij verschil van mening – naar elkaar deed luisteren en elkaar ruimte deed geven, binnen de grenzen van Schrift en belijdenis. Als dat mag doorwerken in alle verbanden, ook plaatselijk, zal dat zegenrijk werken.

De assessor, ds. J.M.J. Kieviet, spreekt namens de vergadering de preses toe: u deed uw werk met blijmoedigheid, tot het laatst toe. Een van uw taken was het spreken van dankwoorden; nu ontvangt u ze zelf namens de vergadering, van harte. In uw optreden was uw vaste geloof merkbaar, het geloof dat de kerk van de Heere toekomst heeft. Gods werk is onvergankelijk; dat gaf u liefde tot dat werk. Het geeft ook hoop!

Namens de preadviseurs spreekt prof. T.M. Hofman: het college van hoogleraren dankt de synode voor de bescheiden plaats die de preadviseurs mochten hebben op de synode. Niet het vele is goed, maar het goede is veel. Er was voortvarendheid. Er was ook een goede communicatie met 'Apeldoorn'. De synode vergaderde op een bewogen tijdstip in onze samenleving. Ze mag ook een teken daarin zijn; we zullen ons rekenschap geven van ons gereformeerde erfgoed, ook op dit punt. De Heere zegene onze kerken, opdat zij tot zegen mogen zijn.

*Artikel 211***Sluiting**

De preses leest Fil. 1:27 - 2:5. Daarin treffen vooral de eerste woorden, in vers 27: 'Alleen, wandelt waardig het evangelie van Christus'. Eén ding is dus van belang: het burger zijn van zowel de samenleving als van het Koninkrijk. Dat is in overeenstemming met het evangelie. Dat geven we elkaar mee, wanneer we ieder weer naar onze eigen plaats gaan. Dat brengen we in praktijk, ziende op de Heiland, die diende. Zo hebben we in de samenleving een grote verantwoordelijkheid, als leesbare brieven. Weerspiegelt de liefde en de schrik van Christus zich in ons spreken

en handelen? Laten we zo kerk mogen zijn; daar mogen we om bidden, vragend om Gods Geest.

De preses gaat vervolgens voor in dankzegging en voorbede. Daarna wordt Psalm 79 : 4 en 7 gezongen. Dan verklaart de preses de generale synode A.D. 2004 gesloten.

Het moderamen van de synode:

- ds. J. Westerink, preses
- ds. D. Quant, scriba I
- ds. G. van Roekel, scriba II
- ds. J.M.J. Kieviet, assessor